

Kandidatafhandling

Skotlands Selvstændighed

- Søgen efter egen stat og placering i EU

Af Therese Lihn Thomsen

Cand.ling.merc. Engelsk - Europæiske Studier
Copenhagen Business School 2014

22. april 2014

Vejleder: Kathrine Ravn Jørgensen
Department of International Business Communication

79,8 sider á 2275 typeenheder – i alt 181.613 typeenheder

Indholdsfortegnelse

ABSTRACT	3
DEL I INDLEDNING	5
1.1. PROBLEMFORMULERING	6
1.2. VALG AF METODE OG TEORI	7
1.3. AFGRÆNSNING	8
DEL II BEGREBSAFKLARING OG TEORI	9
2.1. BEGREBSAFKLARING: NATION, STAT, NATIONALSTAT, NATIONALISME OG NATIONAL IDENTITET	9
2.2. ANVENDTE TEORIER	10
2.2.1. KONSTRUKTIVISME - ELITENS ROLLE I SKABELSEN AF NATIONEN	10
2.2.2. ESSENTIALISME - SPROGET OG RELIGIONEN SOM NATIONENS KERNETRÆK	12
2.2.3. ETNOSYMBOLISME - BETYDNINGEN AF HISTORIEN OG KULTURELLE FÆLLESTRÆK	13
2.3. TEORETISK TILGANG TIL EUROPÆISK INTEGRATION	15
2.3.1. NEOFUNKTIONALISME - SUPRANATIONALE POLITISKE MAGTCENTRE	16
2.3.2. INTERGOVERNMENTALISME - DE SUVERÆNE STATERS EGENINTERESSER	18
2.3.3. MULTILEVEL GOVERNANCE - MANGFOLDIGHEDEN AF POLITISKE AKTØRER	19
2.4. DISKUSSION AF ANVENDTE TEORIER OG HYPOTESE	21
DEL III: ANALYSE I – SKOTLANDS IDENTITET OG FORHOLDET TIL STATEN	24
3.1. SKOTLANDS HISTORIE	24
3.2. TILBLIVELSEN AF SKOTLAND	26
3.3. FAKTORER FOR SKOTSK NATIONAL IDENTITET	28
3.3.1. I KRIG MOD 'THE OTHER'	28
3.3.2. MYTER OG NATIONALE KULTURSYMBOLER	29
3.3.3. THE TRINITY	31
3.3.3.1. LAD O' PAIRTS – EN SKOLE FOR ALLE	31
3.3.3.2. DEN FORENENDE KIRKE	32
3.3.3.3. SCOTS LAW – DET HYBRIDE RETSSYSTEM	33
3.4. FORNUFTSÆGTESKABET - SKABELSEN AF STORBUTANNEN	34
3.5. THERE SHALL BE A SCOTTISH PARLIAMENT	35
3.5.1. ET OMRÅDE MED 'SPECIEL STATUS'	36
3.6. JERNLADYEN, DER DELTE STORBUTANNEN	38
3.7. ØNSKER SKOTTERNE SELVSTÆNDIGHED?	39
3.7.1. STATEN SOM GARANT FOR NATIONEN	44
DEL IV: ANALYSE II – MED KURS MOD EU	46

4.1. SKOTSK REPRÆSENTATION I EU	46
4.1.1. ET UDVALG MED BEGRÆNSET INDFLYDELSE	48
4.2. PRO-EUROPAÆISKE NATIONALISTER	50
4.3. EU-MEDLEMSKAB = NATIONAL SELVSTÆNDIGHED	54
 DEL V: DISKUSSION AF SKOTLANDS FORHOLD TIL EU OG STORBUTANNEN	 56
 5.1. SHOULD OLD ACQUAINTANCE BE FORGOT?	 56
5.2. ET FORANDRET STORBUTANNEN	58
5.3. EU SOM ALTERNATIV TIL STORBUTANNEN	61
 DEL VI: AFSLUTNING	 64
 6.1. KONKLUSION	 64
6.2. PERSPEKTIVERING	66
 BIBLIOGRAFI	 68
 BILAG	 78

Abstract

Scotland's independence

- In search of their own state and position in the EU

The 18th September 2014 the Scottish people are being asked '*Should Scotland be an independent country?*' and will have to decide whether they want to separate from the United Kingdom. By promising a referendum on independence, the Scottish National Party was elected in 2007 to form the first nationalist government in the devolved Scottish Parliament, and hence the first seeds in quest for independence were sown.

Scottish national identity is composed of the rich history it had before entering the Union with England in 1707 where it kept its Presbyterian church, legal and education system, which became symbols of the distinct Scottish identity. In addition, Scotland has a tradition for being more egalitarian than the English and the dissatisfaction with especially conservative Westminster governments has caused the Scots to question their need for being a part of Britain.

Because Scotland has its own institutions reflecting and protecting Scottishness and a political culture different from that of the rest of Britain, it has fertilised the ground for seeking a larger extent of coherence between the Scottish nation and the state. Furthermore, the EU plays an important role in Scotland's strive for independence as being the political and economical alternative to the UK.

The focus of this thesis is to uncover the role of the national identity and Scotland's relationship to the British state in order to explain the strong desire for independence, and how this desire to become an independent state correspond with becoming an independent EU-member state and as a result surrender political sovereignty to the EU. In order to provide reasonable answers and to draw up conclusions, the thesis will use selected historical events as well as using the theoretical approaches of nationalism and European integration.

The thesis argues that the reason for seeking independence is that the current status of Scotland in the UK does not apply to their vision of being properly represented neither within the UK nor in the EU. Firstly, Scotland was never culturally integrated in the Union with England because the identity was practised and

preserved through the Trinity institutions. Secondly, the difference in the political culture has resulted in a democratic deficit where Scots feel they are not being fairly represented at Westminster. The thesis also argues that a devolved Scotland only can express their views on the British EU-strategies but never decide on the final decisions, as their presence in e.g. the Council of Ministers always has to be approved by the UK minister. Only in the Committee of the Regions does Scotland have a chance of acting on their own, but even though the multi-level governed EU-system provides for a diversity of political actors, the Committee is yet only consultative.

The drivers of independence are the SNP who claim Scotland is better represented with a government of their own, but even though the Scottish electorate seem content with their devolved government in power, surveys find that only 32-41 per cent are likely to vote in favour of their devolved government's main aim. Especially the economy is cause for concern with a yet unresolved division of the North Sea oil between Scotland and England. Despite an ambivalent relationship to the British state, social ties to the rest of Britain seem to play a part as several Scots also feel a sense of having multiple identities, and independence might appear too radical.

The thesis raises the question of how the rationale for gaining independence and hence surrender parts of it to a supranational institution can be consistent. Only by being an EU-member state is it possible to influence and decide on the EU-politics. At the same time, the EU-system caters for small states and ensures they are equal to other member states and offers an advantageous political, social and economic framework, which is Scotland's only real alternative to Britain.

In perspective, Scotland's future within the EU is paradoxically meeting obstacles from the EU itself. The Scottish case is unprecedented and the SNP believe that an independent Scotland will become EU-member automatically. However, the EU has announced that Scotland will have to apply according to the regular procedure as other applicants despite their existing membership, leaving Scotland's future membership yet unclarified.

Del I Indledning

A nation is a great solidarity constituted by the feeling of sacrifices made and those that one is still disposed to make. It presupposes a past but is reiterated in the present by a tangible fact: consent, the clearly expressed desire to continue a common life. A nation's existence is...a daily plebiscite...

(Ernest Renan, 1882)

2014 markerer et skelsættende moment for Skotland. Den 18. september skal skotterne stemme om landets selvstændighed og bliver stillet spørgsmålet: '*Should Scotland be an independent country?*' Skotterne skal tage stilling til, om de vil være uafhængige og løsrive sig fra den 307 år gamle union med England og opløse Storbritannien. Selve datoens, efteråret 2014, er omhyggeligt udvalgt, da det markerer 700-året for *Battle of Bannockburn*, hvor skotterne besejrede englænderne - et slag med stor symbolsk betydning for skotterne, og hvis nutidige budskab ikke er til at tage fejl af. Uafhængighedsafstemningen blev vedtaget d. 15. oktober 2012, hvor Skotlands førsteminister Alex Salmond og Storbritanniens premierminister David Cameron indgik *Edinburgh Agreement*, der fastsatte datoens og spørgsmålets udformning. Det første spadestik til afstemningen blev taget i 2007, da *Scottish National Party (SNP)*, der gik til valg på at love en afstemning om uafhængighed, kom i regering, for i 2011 at få absolut flertal i det skotske parlament (Carrell, 2013: afsnit 8). Som resultat udkom SNPs *Scotland's Future – Your Guide to an Independent Scotland* d. 26. november 2013, en 670 siders handlingsplan for gennemførelsen af Skotlands løsrivelse, der indikerer, at skotsk selvstændighed er gået fra at være en hypotetisk drøm til at kunne blive en reel mulighed.

Skotlands uafhængighedsafstemning er både interessant og relevant, fordi det er første gang en region i et EU-medlemsland skal stemme om løsrivelse fra staten. Men den er også interessant, når man ser på forholdene, der gør, at Skotland befinner sig i denne situation; skotsk identitets indflydelse, forholdet til den konstitutionelle status i Storbritannien og EUs indvirken på selvstændighedstrangen.

Unionen med England har i dag ikke samme betydning, som da Skotland indgik i den af økonomisk nødvendighed, og hvor udbyttet af det Britiske Imperiums vidtrækkende styrke var fordelagtig. Imperiet er nu forgangen, og noget tyder på, at den britiske sammenhængskraft også er det. En bred tilslutning til at få flere kompetencer i Skotland førte til overdragelsen af politiske beføjelser, kaldet *devolution*, i hjemmestyreordningen med *Scotland Act 1998* (Sevaldsen et al., 2001: 49-51). Flere skotter ser magten

som asymmetrisk fordelt i Unionen, og at de befinder sig i periferien af statsmagten - England er eksempelvis den eneste af de britiske nationer, der ikke har en selvstyreordning. Den aggressive konservatismen ført under Margaret Thatcher styrkede kun skotternes præference for egalitarisme og socialdemokratiske værdier, og fremhævede misforholdet mellem den skotske nation og staten. At Skotland ikke identificerer sig med staten gør, at de kan betegnes som en nation uden stat, og spørgsmålet om den skotske kultur og identitets rolle i dette er central (Guibernau, 1999: 16), fordi det er et håndgribeligt eksempel på, at Storbritannien er i forandring. Men trods vidtgående ambitioner for Skotlands fremtid og et ambivalent forhold til den britiske stat, kniber det med befolkningens opbakning til projektet her 5 måneder før afstemningen. Måske skyldes tvivlen, at der alligevel banker et skotsk hjerte i Storbritannien? Logikken i at stemme suverænitethungrende nationalister til magten, for så ikke at bakke deres primære projekt op, kan derfor synes modstridende.

Dominansen af England i Storbritannien finder ikke kun sted på det subnationale niveau, men også når det angår EU, hvor Englands mere skeptiske politiske linje også dikterer det ellers EU-positive Skotlands stemme i EU. Dette forhold medfører, at skotterne ikke føler, de hører til i hverken Westminster eller i EU i den nuværende situation, for repræsentationen sker dem ikke fyldest nogen af stederne. Det politiske centrum er forskubbet, fordi magten ikke længere kun ligger i staterne, men i høj grad i EU. Men samarbejdet i EU er først og fremmest forbeholdt suveræne stater. SNP ser et selvstændigt Skotland som et EU-medlemsland, og hertil kommer antagelsen om, at det at være nationalist og ønske europæisk integration for sit land er et paradoks; man ønsker at opnå suverænitet for efterfølgende at indgå i en union, der kræver suverænitetsafgivelse på flere politiske områder. Hvis man kan forstå, hvorfor Skotland ønsker uafhængighed fra Storbritannien, kan man måske bedre forstå logikken for skotsk selvstændighed i EU.

1.1. Problemformulering

Ved at fokusere på de bagvedliggende faktorer vil jeg forsøge at forklare årsagerne til, hvorfor Skotland står i den situation at skulle stemme om selvstændighed og løsrivelse fra Storbritannien. Det interessante i denne sammenhæng er at se på, hvad det er, der har været med til at forme skotterne og hvad nationalfølelsen skyldes. Sammenholdt med dette, søges der svar på hvilken indflydelse EU har på Skotlands muligheder for at blive en selvstændig stat, og hvordan den populære skotske nationalism kan forenes med europæisk integration.

Med udgangspunkt i ovenstående beskrivelse er jeg nået frem til følgende problemformulering:

Hvordan kan Skotlands selvstændighedstrang forklares ud fra national identitet og forholdet til den britiske stat, og hvorledes kan ønsket om at blive en selvstændig stat forenes med ønsket om medlemskab af EU, og dermed afgive suverænitet til denne, begrundes?

1.2. Valg af metode og teori

Jeg vil undersøge og besvare afhandlingens problemformulering og hypotese ved at tage udgangspunkt i det empiriske materiale baseret på udvalgte historiske eksempler og begivenheder. For at få et alsidigt litteraturgrundlag er der anvendt primært engelsk faglitteratur, fagtidsskrifter, aktuelle artikler og meningsmålinger, centrale hjemmesider samt politiske udgivelser og en tale. For at få et nuanceret billede af de mange holdninger og aspekter, der hersker i debatten om Skotland, bliver der anvendt synspunkter fra flere britiske – både skotske, engelske og walisiske – samfundsdebattører, politologer og historikere.

Afhandlingen er inddelt i 6 kapitler, hvoraf kapitel 2 præsenterer og uddyber det teoretiske grundlag inden for nationalismeteori og europæisk integrationsteori. Disse teorier danner baggrund for analysens empiriske materiale og benyttes herefter til at analysere den. Her anvender jeg de af teoriernes hovedlinjer, som jeg finder relevante for specialets problemfelt, og vil ikke redegøre for de enkelte teoriers fulde indhold. Først defineres de centrale begreber nation, stat, nationalstat, nationalism og national identitet, som bliver anvendt gennem hele afhandlingen. Dernæst følger nationalismeteorierne konstruktivism, essentialisme og etnosymbolisme for at kunne forklare nations- og identitetsdannelsen i Skotland. Herpå følger teoriene neofunktionalisme, intergovernmentalisme og multilevel governance, der udgør tilgangene til europæisk integration. Jeg antager, at grunden til, at Skotland ønsker selvstændighed beror på nationale og identitetsskabende faktorer, hvorfor jeg bruger nationalismeteorierne, mens teoriene om europæisk integration er udvalgt for at kunne demonstrere indflydelsen af den europæiske dimension af skotsk politik og nationalism. Dette følges op af en teoridiskussion for at teste, hvorvidt de kan forklare afhandlingens problemstilling, hvorefter hypotesen præsenteres. Sammenholdt med afhandlingens empiri understøtter det teoretiske materiale min forklaring af de bagvedliggende logikker, der definerer det skotske ønske om selvstændighed og EU-medlemskab, hvorfor problemformuleringen og hypotesen kan besvares. Kapitel 3 indledes med historiske hovedtræk, der har haft betydning for skabelsen af den skotske nation herunder de identitetsmæssige faktorer. Det er de mest definerende og skelsættende begivenheder og historiske eksempler, der er udvalgt for at kunne skitsere, hvad der har formet Skotland.

Der redegøres også for Skotlands forhold til den britiske stat deriblandt deres kompetencer som *devolved* parlament, forskellene i den politiske kultur og dernæst opbakningen til uafhængighed. I kapitel 4 bliver den europæiske kontekst eksamineret bl.a. i forhold til, hvordan Skotland er repræsenteret i EU gennem Storbritannien, samt hvilke nuværende handlemuligheder de har i EU-systemet. Dertil vil der blive redegjort for, hvordan SNP kan få nationalism og europæisk integration til at harmonere. Ud fra det teoretiske grundlag samt det historiske og empiriske materiale foretages diskussionen i kapitel 5, hvor hypotesen søger underbygget. Kapitlet vil sætte de foregående kapitlers historiske materiale og problemstillinger ind i en nutidig kontekst og forsøger også at give et bud på, hvorfor der er manglende opbakning til selvstændighed her blot 5 måneder før afstemningen. Afhandlingen afsluttes med en sammenfattende konklusion og efterfølgende perspektivering i kapitel 6.

1.3. Afgrænsning

Afhandlingen fokuserer på de faktorer, der er årsag til, at Skotland står i den situation at skulle stemme om uafhængighed d. 18. september 2014. Den historiske fremgangsmåde er tiltænkt for at anskueliggøre de skelsættende begivenheder, hvorfra der kan drages relevante konklusioner for opgavens problemstilling, og derfor falder det uden for afhandlingens ramme at præsentere alle detaljer af Skotlands historie op til i dag.

Både analyse og diskussion af afhandlingens problematik koncentreres omkring SNP og deres visioner og logikker for et selvstændigt Skotland i EU. Dette begrundes med, at SNP udgør den nuværende skotske flertalsregering og er årsagen til, at Skotland skal stemme om uafhængighed. Dette understøttes af det faktum, at skotterne har stemt SNP til et absolut flertal, og at det derfor må formodes, at deres politiske kurs reflekterer en stor del af skotske vælgeres synspunkter. Det er ikke hensigten at analysere alle aspekter af SNPs strategi for Skotlands løsrivelse beskrevet i *Scotland's Future*. Herfra bruges udelukkende SNPs overordnede argumenter for, hvorfor Skotland bør være selvstændigt samt kapitlet *Scotland in Europe*, for at kunne analysere logikkerne for SNPs ønske om et selvstændigt skotsk EU-medlemskab, da afhandlingen skrives i en europæisk kontekst.

Afhandlingen forsøger ikke at forudse et muligt udfald af afstemningen. Fokus er på årsagerne for løsrivelsestankerne; historien, identiteten, de politiske rationaler, den europæiske dimension og opbakningen til uafhængighed og EU-medlemskab hos både den politiske elite og blandt befolkningen. I tilknytning hertil bør det bemærkes, at meningsmålingerne er i løbende udvikling og konklusionerne drages derfor ud fra de tilgængelige målinger inden for afhandlingens tidsramme.

DEL II Begrebsafklaring og teori

I dette kapitel gøres der rede for afhandlingens teoretiske ramme, der udgøres af nationalismeteorierne konstruktivisme, essentialisme og etnosymbolisme samt teorierne om europæisk integration neofunktionalisme, intergovernmentalisme og multilevel governance.

Indledningsvis afklares en række relevante begreber, for at der ikke skal opstå nogen tvivl om betydningen, når begreberne anvendes. Der tages udgangspunkt i Anthony D. Smiths definitioner, da hans nationalismeteori, etnosymbolisme, vil være den dominerende baggrundsteori for analysedel I.

2.1. Begrebsafklaring: Nation, stat, nationalstat, nationalism og national identitet

Begrebet *nation* er omstridt og vanskeligt at definere, men kan ifølge Anthony D. Smith overordnet beskrives som: ' (...) En nation er ikke en stat og den er ikke et etnisk fællesskab' (Smith, 2003: 24). Hvor staten refererer til det institutionelle og den politiske organisering af et givent territorium, refererer nationen til et fællesskab, en gruppe mennesker, der har et nationalt tilhørsforhold udgjort af en række fælles karakteristika som sprog, religion, historie, skikke, institutioner – disse af Smith benævnt *de objektive kriterier* (Ibid.: 23-24). Derudover karakteriserer Smith nationens egenskaber, der i form af at have sit eget navn også har eget territorium, fælles myter og historie, fælles offentlig kultur og fælles rettigheder og pligter (Smith, 2002: 15). Yderligere, definerer Smith staten som: 'et sæt af selvstyrende institutioner, der holdes adskilt fra andre institutioner; de besidder et legitimt monopol på at udøve tvang og inddrive skatter inden for et givent territorium' (Smith, 2003: 24-25). Men statsbegrebet er ikke afgørende for nationen, da det ikke er nødvendigt, at den har sin egen stat. Dog mener Smith, at det er nok, at nationen efterstræber en vis grad af autonomi og er i besiddelse af hjemlandets territorium (Ibid.: 25).

Nationalstaten betegner tilfældet, hvor der er en forbindelse mellem en dominerende nationalitet og stat. Nationalstaten defineres som: ' (...) en stat legitimert af nationalismprincipperne, hvis medlemmer besidder en grad af national enhed og integration (men ikke af kulturel homogenitet)' (Ibid.: 32). Nationalismeprincipperne indebærer, at enhver nation har ret til en stat, der kan beskytte nationens kultur (Gellner, 2006: 1).

Ifølge Smith, sætter nationalismen: '(...) nationen i centrum for sine anliggender og tilstræber at fremme dens trivsel' (Smith, 2003: 21) og kan yderligere defineres som: ' [...] an ideological movement to attain and maintain autonomy, unity and identity on behalf of a population, some of whose members believe to constitute an actual or potential 'nation' (Smith, 2009: 61). Nationalisme er således en bevægelse, der bygger på en ideologi, og som symboliserer nationen. Smith beskriver desuden, at på trods af at nationer ofte har brug for en stat til at beskytte og værne om nationens kultur, så er det ikke en absolut nødvendighed, hvilket er tilfældet for Skotland. Nationen er omdrejningspunktet for nationalister, der kan opfatte denne som en *naturlig organisme*, der går forud for staten, og hvor nationen betegnes som det bedste fællesskab (ibid.: 61-62).

En afklaring af hvad national identitet og nationale tilhørersforhold er, skal også introduceres, for at kunne fastslå, hvilke faktorer det er, der forener og er fælles for en befolkning. Anthony D. Smith definerer lægger i sin definition af national identitet vægt på nyfortolkning og identifikation af de samme kriterier, som også nationen udgøres af, og definerer begrebet i *Nationalisme* således: '*Den fortsatte reproduktion og nyfortolkning af værdimønstre, symboler, erindringer, myter og traditioner, som sammensætter nationernes distinktive arv, samt individernes identifikationer med mønsteret og arven og med dets kulturelle elementer*' (Smith, 2003: 33).

For at kunne forklare hvad den nationale identitet i Skotland er fæstnet i, vil en gennemgang af teorierne essentialisme, etnosymbolisme og konstruktivismus i de næste afsnit blive præsenteret.

2.2. Anvendte teorier

2.2.1. Konstruktivismus - elitens rolle i skabelsen af nationen

I den konstruktivistiske¹ tilgang til nations-og nationalismebegreberne, er det især værkerne *Nations and Nationalism* (1983) af den tjekkisk-britiske filosof Ernest Gellner og *Nations and Nationalism Since 1780: programme, myth, reality* (1991) af den britiske historiker Eric Hobsbawm, der er dominerende. Overordnet beskriver den konstruktivistiske teori nationalismus, nationsdannelse og national identitet som en konstruktion, som er skabt ovenfra af eliten inden for økonomiske, politiske og kulturelle forhold. Nationer, nationalismus og national identitet er derfor nye fænomener, der er opstået efter den Franske Revolution i 1789, og konstruktivismen ser således, at dannelsen af nationer, der tog hensyn til 'borgernes behov' som en moderne proces foranlediget af Revolutionen (Smith, 2003: 67-68; Hobsbawm, 1991: 10).

---

¹ Konstruktivismus er også kendt under betegnelsen, *modernisme*, og anvendt af Smith (Smith, 2003: 67, 69).

Dog kommer nationen ikke først. Først bliver staten konstrueret, og derefter opstår nationen.

Konstruktionen af staten er nødvendig for at skabe nogle rammer, som industrisamfundet kan eksistere indenfor, og det er disse rammer, der gennem regulering af økonomi og politik giver industrisamfundet de mest optimale betingelser for at kunne eksistere og leve op til konkurrencen fra andre lande (Gellner, 2006: 4, 6; Smith, 2003: 70-71). Nationen konstrueres med henblik på at skabe nogle rammer, som samfundet kan fungere inden for, og som kan give befolkningen et tilhørsforhold og en national bevidsthed (Gellner, 2006: 4). Der skabes rettigheder for borgerne, som skal sikre deres loyalitet, og de gøres til aktive og loyale borgere i samfundet, og ifølge Hobsbawm bygger nationer derfor på et politisk medborgerskab (Smith, 1998: 20; Hobsbawm, 1991: 18-19).

Smith beskriver yderligere, at i konstruktivismen er nationalism et moderne fænomen, der ikke bygger på noget allerede eksisterende, og nationalismen som ideologi ses derfor som en nyskabelse, der opfinder og skaber nationen (Smith, 2003: 69). Gellner definerer nationalism som: '*(...) nationalism is a theory of political legitimacy, which requires that ethnic boundaries should not cross political ones, and, in particular, that ethnic boundaries within a given state – a contingency already formally excluded by the principle in its general formulation – should separate the power-holders from the rest*' (2006: 1).

Her fremhæver Gellner nationalismen som værende af politisk karakter, og ikke kulturel som Smith definerer det i begrebsafklaringen, og fremhæver også elitens helt centrale og vigtige rolle for nationen. Blandt konstruktivisterne hersker der således en *top-down*-tilgang til idéen om en nationalstat, forestillingen om, at det er eliten som er den primære aktør i skabelsen af nationalstaben (Smith, 2003: 71), kulturen og den nationale bevidsthed, og ikke folket (Hutchinson, 2001: 77). Nationen eksisterede ikke i folks bevidsthed, men nationalismen bliver ifølge konstruktivisterne brugt til at skabe nationalfølelsen, hvor den nationale identitet sidenhen opstår (Smith, 1998: 20).

Ernest Gellner ser nationalism og nationer som et produkt af det moderne, industrielle samfund, og her træder vigtigheden af at have et offentligt uddannelsessystem ind, da den faktor, at folk kan læse og skrive, er det, der holder samfundet sammen (Smith, 2003: 70-71). Ved at have en læseknydig og mobil arbejdsstyrke kan den politiske og økonomiske elite nationalisere borgerne gennem kultur og uddannelse ved at harmonisere undervisningssystemet, så det bliver tilgængeligt for alle (Ibid.: 70; Gellner, 2006: 34). På denne måde konstruerer nationalismen en fælles, standardiseret *højkultur* med fælles skriftspråk, nationale historier og traditioner (Breuilly, 2006: xxviii), som har betydning for konstruktivisternes syn på national identitet, som Smith uddyber: '*For Gellner national identity is simply the identification of citizens with a public, urban high culture, and the nation is the expression of that high culture in the social and*

political spheres. Nationalism in turn can be conceived of as the aspiration to obtain and retain such a high culture and make it congruent with the state' (Smith 1998: 38).

Gellner fremhæver dermed vigtigheden af uddannelse som det betydeligste led i folks identitet, da han mener, at det moderne menneske aldrig vil være loyal over for eksempelvis sit land eller sin familie, men derimod sin kultur (Gellner, 2006: 35). Eliten bidrager til den nationale bevidsthed og identitet ved at sikre en fælles kultur og et fælles sprog gennem uddannelse, så befolkningens loyalitet går til staten.

Slutteligt pointerer konstruktivismen, at der skal være harmoni mellem de etniske gruppers adgang til magt og til en fælles uddannelse, som Gellner udtrykker det: '*The powerless are also the education-deprived*' (Gellner, 2006: 94). Det er de faktorer, der udgør en harmonisk stat, da der ikke kan skabes loyalitet til staten, hvis magt og uddannelse ikke er tilgængeligt. Ved at holde nogle etniske grupper væk fra uddannelse og den politiske magt, kan konflikter opstå, og her vil de ekskluderede gruppers loyalitet til staten briste, og tanker om separatisme og andre nationale troskaber vil begynde at florere, og det vil skabe disharmoni i staten (Ibid.: 94-96).

2.2.2. Essentialisme - sproget og religionen som nationens kernetræk

Essentialismen, også betegnet som *perennialisme*² af Smith, står i modsætning til konstruktivismen (2003: 72; Smith, 1998: 22), og denne tilgang til nationalisme-og nationsbegreberne, er baseret på, at det er kernetræk som sprog, religion, sædvaner, historie og traditioner, der kendetegner nationen. Ifølge essentialismen kan nationer spores helt tilbage til middelalderen og i visse tilfælde oldtiden, og siger, at nationen udvikles langsomt med udgangspunkt i kernetrækkene, og er en mere statisk kulturopfattelse præget af kontinuitet (Smith, 2003: 74).

En af feltets bidragsydere var den britiske historiker Adrian Hastings, der i sit værk *The Construction of Nationhood* (1997) beskriver, hvordan de førmoderne nationer ikke blev skabt fra oven af en elite, som konstruktivisterne mener, men derimod blev skabt nedefra. Ifølge Hastings opstår nationer som følge af bl.a. etniske tilhørsforhold, krige, religiøse splittelser, litteratur og nationalistisk propaganda (Hastings, 1997: 25-26). Nationen opfattes i essentialismen derfor som etnisk-kulturel, og er fæstnet i samt strækker sig langt tilbage i historien (Smith, 2003: 73-74; Smith, 1998: 23-24).

---

² Perennialisme, udledt af det engelske adjektiv *perennial*, der ifølge Gyldendals Røde Ordbøger (2013) kan oversættes til dansk som *evig, bestandig* eller *konstant*.

Essentialisme drejer sig dog ikke kun om de rent etniske forhold, men i særdeleshed også de fælles kulturelle træk (Smith, 2003: 73), deriblandt religion og sprog. Ifølge Hastings er sproget essentielt i skabelsen af nationen, specielt da sproget gik fra at være udelukkende et talesprog til også at blive et skriftspråk, der er med til at give nationen deres egen litteratur (Hastings, 1997: 3, 23). Skriftspråket bliver en vigtig faktor for nationens sprog, og her er oversættelsen af Bibelen til engelsk, som i høj grad styrker det engelske sprog, der bliver et folkesprog og er grundlag for den nationale bevidsthed (Ibid.: 23-24). Dog er træning i at bruge sproget og få et godt ordforråd nødvendigt for at skabe et universelt sprog for nationen, og dette skal ske gennem uddannelse, som med hjælp fra bøger kan fortælle om nationens historie og traditioner (Ibid.: 20-21).

Hastings pointerer, at med oversættelsen af Bibelen, får religion, dvs. kristendommen, en vigtig plads i nationen (Ibid.: 1, 24), og vigtigheden af religionen udtrykker han således: '*Religion is an integral element of many cultures, most ethnicities and some states. The Bible provided, for the Christian world at least, the original model of the nation. Without it and its Christian interpretation and implementation, it is arguable that nations and nationalism, as we know them, could never have existed*' (Ibid.: 4).

Religion er således med til både at skabe en fællesskabsfølelse og en national bevidsthed, og ifølge Hastings er det tvivlsomt om nationer kunne eksistere uden, men siger også, at religion heller ikke er den eneste faktor i skabelsen af national bevidsthed (Ibid.: 24). Nationen og nationalismen opfattes dermed ikke som et produkt af elitens forestillinger om disse, men er noget, der opstår i de etniske fællesskaber, hvor det er bevidstheden om historien, kulturen og sproget, der fremhæves som afgørende for, at de føler sig som en nation. Udviklingen til nationalstat sker, når staten identificerer sig med nationen, hvor de ses som en naturlig ramme om nationen, der sikrer, at denne kan dyrke sine kulturelle særpræg, heriblandt identiteten (Ibid.: 3).

2.2.3. Etnosymbolisme - betydningen af historien og kulturelle fællestræk

Etnosymbolismen er en nationalismetilgang, der lægger vægt på det kulturelle: '*For, som navnet antyder, flytter 'etnosymbolismen' sit analytiske fokus fra rent ydre politiske og økonomiske, eller sociobiologiske, faktorer til de kulturelle, som symbol, erindring, myte, værdi og tradition*', som Smith beskriver paradigmet (2003: 86). Etnosymbolismen er udviklet af Anthony D. Smith, britisk professor i nationalism og etnicitet ved London School of Economics, og er et modsvar til de to, som han kalder det, *rivaliserende* tilgange konstruktivism og essentialisme, og etnosymbolismen placerer sig således mellem de to, men læner sig mest op ad essentialisme (Smith, 2003: 87; Smith, 2009: 13).

I den etnosymbolistiske tilgang fokuseres der på forholdet mellem eliten og folket, og behandler ikke eliten som omdrejningspunktet som konstruktivisterne (Smith, 2003: 82). Her ser man ikke det nationale fællesskab som skabt fra oven af en elite som en bevidst konstruktion, men som noget, der er udviklet af befolkningen gennem en længere periode, hvor de allerede eksisterende myter og erindringer bliver genfortalt og rekonstrueret (Smith, 2003: 117). Det nationale fællesskab har gennem denne længere periode – også udtrykt med den franske term *la longue durée* – udviklet fælles træk, hvor befolkningen bliver mere og mere bevidste om at udgøre et folk og en nation (Ibid.: 35, 84; Smith, 2008: 23). Ifølge etnosymbolismen, er det afgørende for nationalister, at befolkningen er bevidste om nationens kulturelle enhed og historie, og derfor forsøger nationalister at fremme nationens særpræg gennem kultivering af bl.a. skikke, national undervisning og nationale institutioner (Smith, 2003: 54). Dermed balancerer etnosymbolismen mellem kontinuitet og forandring, når den kollektive og kulturelle identitet skal karakteriseres ved både at vedkende sig konstruktivisternes fokus på forandring og diskontinuitet i historien og tager højde for essentialismens fokus på det kontinuerlige, hvor tidligere former for kollektiv identitet har indflydelse på nationers tilblivelse (Ibid.: 84).

Modsat af hvad konstruktivismen finder, opstår det folkelige fællesskab ikke pludseligt med den Franske Revolution, for etnosymbolismen er enig med essentialismen i, at det har dybe rødder tilbage i historien i form af etniske fællesskaber (Smith, 2003: 125, 134). Disse fællesskaber kalder Smith *ethnier*, som kan defineres som et *folkeslag*, og således skelner Smith mellem nation og *ethnie*. Begge har en række egenskaber til lighed som eget navn, fælles myter og erindringer. Hvor *ethnier* kun har forbindelse til hjemlandet, bebor nationen deres. En anden afgørende kontrast er, at nationen er et fællesskab, der har en fælles offentlig kultur med fælles institutioner, pligter, regler og rettigheder, herunder økonomisk enhed (Ibid.: 26). Dermed opfatter etnosymbolismen, at det etniske fællesskab går forud for nationen, da der i de fleste tilfælde, men ikke konsekvent, har eksisteret en eller flere *ethnier* før nationen er opstået (Ibid.: 120-121). Smith mener, at denne bevidsthed om et etnisk sammenhold og fællesskab er udgjort af nogle mere uforpligtende følelser, og han beskriver derfor *ethnier* som: ' (...) a community whose upper strata, at least, possess a sense of solidarity, and whose members have a myth of ancestry that explains their sense of common origins and relatedness, in addition to cultural markers and shared memories' (Smith, 2009: 27).

Dermed fremhæver Smith, at *ethnien* er rent organisatorisk løsere sammensat – og nærmere en fællesbetegnelse, hvor nationen er en mere specifik størrelse. Betydningen af *ethnien* skal ses, som at

etniske fællesskaber har dybe rødder tilbage i historien, og ikke bare opstår med det moderne kapitalistiske industrisamfund, men således spiller en vigtig rolle i dannelsen af nationen (Smith, 2003: 23, 27).

Ydermere berører Smith emnet *kollektive identiteter*, hvor han mener, at det er muligt at have flere identiteter samtidigt (Smith, 1995: 126). Identiteter er sammensatte og bliver ikke nødvendigvis defineret ud fra ét bestemt tilhørssforhold, men kan derimod knyttes til flere. Folk kan have mange kollektive tilknytninger som eksempelvis til familier, regioner, køn og ethnier, og det er muligt at bevæge sig mellem dem på ukompliceret vis (Smith, 2003: 33). Den sammensatte identitet kan deriblandt indebære at føle sig som brite, skotte og europæer på samme tid. Smith mener, at den kollektive identitet er valgfri og symbolsk, og noget som individet selv kan afgøre betydningen af, afhængigt af hvilken sammenhæng de optræder i (Ibid.: 34).

2.3. Teoretisk tilgang til europæisk integration

Begrebet *integration* har været vanskeligt at definere i den akademiske verden - for er det en proces, en tilstand eller en fusion af begge? Det er ifølge den tysk-amerikanske politolog Ernst B. Haas begrebets hovedstridspunkt (Hass, 2008: 45). Integration kan, set politisk, beskrives som '*graden af indre sammenhæng i et politisk system eller – forstået dynamisk – som de processer, der øger de indre sammenhænge i et politisk system*' (Kelstrup et al., 2012: 177). Tager man denne beskrivelse et skridt videre og kigger på *europæisk integration*, anvender Wiener & Diez følgende definition: '*European integration theory is thus the field of systematic reflection on the process of intensifying political cooperation in Europe and the development of common political institutions, as well as on its outcome. It also includes the theorization of changing constructions of identities and interests of social actors in the context of this process*' (2004: 3).

Selve ordet integration betyder: '*at samle dele til en helhed*' (Becker-Christensen, 2006: 546), og dette var netop behovet i Europa efter mange års krig og ufred. Selve EUs dannelses bygger nemlig på en lignende tanke, hvor freden i Europa skulle samles og genskabes gennem integration og gensidig afhængighed landene imellem (Kelstrup et al., 2012: 181). En af de store skikkeler i Europas integrationsproces, og en af EUs grundlæggere, var franskmanden Jean Monnet, der stod bag Kul- og Stål-fællesskabets oprettelse i 1951. Hans tese var den, at ved at lægge kul- og stålproduktionen under samme overnationale myndighed, ville krig mellem Tyskland og Frankrig kunne forhindres. Monnet var nemlig overbevist om, at politisk integration var den eneste mulighed for at sikre freden i Europa, og det skulle starte med samhandel (Nedergaard, 2004: 233, 266).

Siden Kul- og Stålfællesskabets spæde dage i 1951 er der sket en rivende udvikling i det, der siden blev til Det Europæiske Fællesskab (EF) og i dag til Den Europæiske Union (EU). Samarbejdet har i den grad ændret karakter og rummer i dag en organisation med egne politiske, økonomiske og retslige institutioner og beføjelser. Europas politiske system er en kompleks størrelse, hvor dele af de politiske beføjelser er afgivet fra medlemslandene til EU, samtidigt med at politik og lovgivning udøves på flere niveauer – supranationalt, nationalt og subnationalt (Kelstrup et al., 2012: 195). Teorierne og modellerne om integration forsøger at forklare og beskrive de politiske processer, der finder sted i dette på én gang komplicerede og bemærkelsesværdige politiske system. Som følge heraf, vil afhandlingen gennemgå teorierne neofunktionalisme, intergovernmentalisme og multilevel governance, for at kunne forklare Skotlands forhold til EU og den britiske stat.

2.3.1. Neofunktionalisme - supranationale politiske magtcentre

Den neofunktionalistiske integrationsteori er udviklet af Ernst B. Haas, som han første gang beskrev i sit værk *The Uniting of Europe* fra 1958 (Nedergaard, 2004: 273). Teorien er en sammensmelting af føderalistisk og funktionel tænkning, eftersom idéen om et føderalt Europa ikke slog an i efterkrigstiden (Rosamond, 2000: 51) Neofunktionalismen har den grundlæggende idé om, at integration på et område kan føre til integration på et andet område og har haft stor indflydelse på tankerne bag Kul- og Stålfællesskabet, der bygger på *Monnetmetoden*, hvilket betyder, at '*integration skal ske gradvis og fra politikområde til politikområde uden målet med integrationen er lagt fast på forhånd*' (Ibid.: 233, 266, 273; Kelstrup et al., 2012: 187). Metoden beskriver, hvordan integrationen bliver lanceret med et samarbejde på nogle specifikke økonomiske sektorer, hvor der ud af denne vokser en europæisk økonomisk integration, der herefter også udvikler sig til politisk integration (Nedergaard, 2004: 266). Integrationen sker derfor 'automatisk', som Rosamond forklarer det, '(...) *political integration is a more or less inevitable side-effect of economic integration*' (Rosamond, 2000: 52). Den her omtalte effekt kaldes også for *spillover-effekten*. *Spillover*-begrebet kan inddeltes i tre områder; den *funktionelle* spillover, den *politiske* spillover og den *institutionelle* spillover. Den *funktionelle* spillover refererer til processen, hvor samarbejde på et bestemt sektorområde automatisk vil føre til samarbejde på et andet sektorområde. Den *politiske* spillover beskriver tilfældet, hvor de nationale beslutningstagere vender sig fra de nationale institutioner og giver deres støtte til de supranationale institutioner og er loyale over for det overnationale politiske centrum, hvori de kan opfylde egne interesser (Ibid.: 65-66; Kelstrup et al., 2012: 187-188). Supranationalisme spiller ligeledes en rolle i neofunktionalismen, idet udviklingen af supranationale organisationer ses som en del af integrationen, og i EU er de supranationale institutioners beføjelser gennem årene vokset, hvorfor den

institutionelle spillover kommer ind i billedet (Jensen, 2007: 89). Overgangen fra de nationale til de overnationale institutioner opfattes som vigtig, idet de centrale politiske aktører i beslutningsprocessen ikke længere kun findes på det nationale niveau (Nedergaard, 2004: 273).

Neofunktionalismen ser ikke forhandlinger mellem suveræne stater som en særlig effektiv måde at træffe vigtige beslutninger på, da suveræne stater har vetoret, som gør, at de kan sætte en stopper for forhandlinger (Kelstrup et al., 2012: 188-189). Derimod kan en supranational instans sikre, at der opnås et kompromis mellem stater, der ellers har modsatrettede interesser, og dermed være med til at sikre de fælles interesser (Ibid.: 189). Supranationale institutioner ses som den mest effektive vej til at sikre aftaler i EU (Rosamond, 2000: 52). Her kommer det føderale element af neofunktionalismen bedst til udtryk, og er både synligt i og en konsekvens af EU-samarbejdet, hvor meget politik bliver udformet og bestemt af EUs organer. I den nuværende organisering af EU er det specielt Kommissionen, der har karakter af supranational institution, idet de har deres egen politiske agenda med initiativret og ansvar for at sikre EUs kollektive interesser (Ibid.: 189; Jensen, 2007: 89). Derudover varetager de 28 kommissærer, én fra hvert medlemsland, EUs interesser, og arbejder ikke for at sikre deres medlemslands nationale interesser i EU (Den Europæiske Union, 2013: afsnit 9-11).

Neofunktionalismen lægger vægt på, at integration er en proces og ikke det endelige mål for de politiske aktører. Der findes mange aktører inden for den politiske beslutningsproces, som kæmper for at opnå indflydelse. Her fremhæver Carsten Strøby Jensen, professor ved Københavns Universitet, at det i neofunktionalismen ikke er staterne, der er de eneste og vigtige aktører, men specielt de supranationale institutioner og ikke-statslige aktører som interesseorganisationer og politiske partier, der driver integrationsapparatet i EU (2007: 85). Det er den supranationale instans, der varetager og regulerer integrationen, og det apparat vil mange stater gerne indgå i, fordi mange vigtige beslutninger i dag træffes på europæisk niveau, hvorfor staterne søger at fremme deres egne interesser igennem den supranationale institution frem for det fælles gode (Rosamond, 2000: 55-56). Kernen i neofunktionalisme er, at (...) *political integration involves governments doing together what they used to do individually'* (Jensen, 2007: 89). Men for at suverænitetsafgivelsen fra det nationale til det supranationale niveau kan finde sted, må man kigge nærmere på ændringen i *loyalitetsforholdet*, som staterne er villige til at indgå i, fordi det supranationale niveau overtager staternes tidligere kompetencer (Haas, 1968: 16). Ændringen i loyalitetsforholdet til det supranationale niveau er først og fremmest at finde hos eliten og ikke i befolkningerne. EU er et politisk projekt udformet af den politiske elite og har en meget funktionel og

teknokratisk karakter, og det kan være grunden til, at loyalitetsændringen ikke har nået indpas i samme grad i befolkningen (Rosamond, 2000: 65-67; Jensen, 2007: 87).

2.3.2. Intergovernmentalisme - de suveræne staters egeninteresser

Hvor neofunktionalismen ikke ser nationalstatens rolle som vigtig i integrationsprocessen, gør intergovernmentalismen det, for denne tilgang er dannet som et modsvar til neofunktionalismen og dets angreb på nationalstaten. Modsvaret blev ledt an af den fransk-amerikanske politolog Stanley Hoffmann, der adresserede sin kritik i artiklen *Obstinate or Obsolete? The Fate of the Nation-state and Case of Western Europe* fra 1966 (Kelstrup et al., 2012: 193).

I intergovernmentalismen bliver de suveræne stater betragtet som de vigtigste politiske aktører, og principippet er et mellemstatsligt samarbejde uden indblanding fra en supranational instans (Ibid.: 192; Nedergaard, 2004: 257). Staterne varetager således deres egeninteresser og deler her felt med realismens teori om, at staterne er de vigtigste aktører i politik, der kæmper for statens adgang til magt og overlevelse. Ligeledes ser intergovernmentalisterne staterne som rationelle og strategiske aktører i den politiske arena, hvor integration ikke sker automatisk, men kun hvis staterne selv har interesse i det (Kelstrup et al. 2012: 192-193). Dette gælder også i forståelsen af international ret, hvor intergovernmentalisterne ikke ser, at en stat kan være bundet af international ret, da dette jo ikke længere vil definere dem som suveræne. Igen vil samarbejde kun gælde, såfremt de suveræne stater forpligtiger sig til det, som før benævnt, da der ikke findes nogen instans, der kan binde medlemsstater til noget uden deres samtykke. Ses dette i forhold til EUs organisering, hvor EU-retten er bindende, så vil intergovernmentalismen sige, at det er fordi medlemsstaten har *valgt* at acceptere den, fordi det gavner medlemsstaten, som Kelstrup et al. beskriver det.

Efter års integrationsstilstand i EU i 1970erne kom der igen skub i integrationen med skabelsen af Den Europæiske Fællesakt og Det Indre Marked i 1987, og her blev en ny fase af intergovernmentalismen introduceret, den såkaldte liberale intergovernmentalisme, der fokuserer på de mellemstatslige aftaler mellem EU-staterne (Ibid.: 194). Udviklingen af den liberale intergovernmentalisme stammer fra begyndelsen af 1990erne og tilskrives den amerikanske politolog, Andrew Moravcsik, der indtog en anden tilgang til intergovernmentalismen, hvor ordet *liberal* ikke henviser til liberalism, men til en mere *frei* forståelse (Ibid.: 195). Den europæiske integration foregår primært gennem to trin, den første omhandler staternes interesser, ofte økonomiske eller geopolitiske, og realiseringen af dens overordnede mål, der skabes ud fra nationale grupperingers præferencer, som også inkluderer indflydelse fra

interesseorganisationer. Det andet trin omhandler forhandlingerne mellem staterne, hvori de skal forsøge at få en aftale forhandlet på plads samtidigt med at statens nationale præferencer skal tilgodeses (Ibid.: 195-198; Moravcsik, 1998: 20). Senere er der tilføjet endnu et vigtigt element til tilgangen, som Moravcsik kalder *institutional choice*, der omhandler uddelegeringen af statens suverænitet til supranationale institutioner, der skal sikre aftalen (Moravcsik 1998: 20, 97), og dette beskriver Kelstrup et al. således: '*Synspunktet er altså, at regeringer frivilligt og i egen interesse accepterer at uddelegerere autoritet mere permanent og derved i praksis afgiver noget af deres suverænitet for at reducere usikkerheden i deres indbyrdes samspil, øge informationsniveauet og implementere effektivt. Således er den vigtigste fortolkning inden for den liberale intergovernmentalisme, at supranationale institutioner er i staternes interesse'* (2012: 197). Det er de suveræne stater, der er afgørende for om integrationen finder sted, og den liberale intergovernmentalisme forsøger således at forklare, at internationale forhandlinger og beslutninger sker på baggrund af mellemstatsligt samarbejde og ud fra staternes adfærd og interesser (Ibid.: 198).

2.3.3. Multilevel governance - mangfoldigheden af politiske aktører

Den politiske beslutningsproces er kompliceret, hvad enten den finder sted i nationalstaterne eller på EU-niveau. Dog skal det ikke forstås sådan, at politikken i EU udelukkende bliver udformet på det europæiske- og supranationale niveau. EU-systemet er et langt mere komplekt beslutningsorgan, som finder sted på mange niveauer og gennemført af mange aktører (Rosamond, 2007: 128-129). Multilevel governance-tilgangen forsøger derfor at forklare, hvordan den politiske beslutningsproces er gået fra at være udformet af de suveræne stater til nu at foregå på mange niveauer (Kelstrup et al., 2012: 199; Hooghe & Marks, 2001: 2). I denne tilgang ser man den politiske beslutningsproces udført af aktører på subnationale, nationale og supranationale niveauer (Hooghe & Marks, 2001: 2).

Multilevel governance blev udviklet af politologerne Liesbet Hooghe og Gary Marks i 1990erne, der ville forsøge at afdække de mange lag i EUs politiske organisering og beslutningsproces, hvor den politiske integration har skiftet fra at være nationalstaternes kompetenceområde til at overgå til supranationale institutioner i EU, men også den anden vej - fra nationalt til subnationalt niveau. Multilevel governance-begrebet defineres bedst, som her af Hooghe & Marks, som '*(...) the dispersion of authoritative decision-making across multiple territorial levels*' (2001: xi).

Ifølge Hooghe & Marks, er undermineringen af nationalstaten tydelig '*(...) since the 1950s, the monopoly of states over political authority – the capacity to make legally binding decisions – has weakened*' (Ibid.: xi). Dermed går synspunktet imod den liberale intergovernmentalisme, idet den blev udviklet som et direkte

modsvær til Moravcsik (Rosamond, 2007: 129). Multilevel governance er ikke nogen egentlig integrationsteori, snarere en model, da den ikke søger at forklare selve integrationsprocessen men beskriver kompleksiteten, dynamikken og udviklingen i EU-systemet samt statens svagere rolle i det (Rosamond, 2007: 129; Kelstrup et al., 2012: 201; Hooghe, Marks & Blank, 1996: 346).

I takt med at meget af den politiske autoritet er skiftet fra de nationale stater til EU, ser multilevel governance-modellen de nationale regeringers autoritet som svag. De skal ikke længere betragtes som suveræne aktører, der har monopol på EUs beslutningsproces, idet de har mistet den autoritative kontrol. De skal i stedet ses som brikker i beslutningsprocessen, der ikke længere har den privilegerede, suveræne position som tidligere (Rosamond, 2007: 129; Hooghe, Marks & Blank, 1996: 246; Kelstrup et al., 2012: 200). EU kan karakteriseres ved hverken at være en stat eller en regering, et system som Kelstrup et al. kalder for *governance without government*, og henleder til, at det, der traditionelt har været regeringers og parlamenters rolle, nu bliver varetaget i flere politiske arenaer (2012: 199). Ifølge multilevel governance-modellen er dette med til at gøre EU-systemet så komplekst, fordi der ikke er noget samlet center for den politiske autoritet, og fordi der findes et utal af kombinationer, hvorpå autoriteten kan udføres. Uanset hvilket niveau beslutningerne foregår på, er de mange former for politiske netværk og samarbejder gensidigt afhængige af hinanden (Hooghe, 1996: 18). Her balancerer multilevel governance-modellen mellem intergovernmentalismen og supranationalismen, idet den både anerkender staternes og de supranationale instanser rolle i beslutningsprocessen men adskiller sig ved ikke at tillægge nogle af de politiske aktører entydig magt (Hooghe, Marks & Blank, 1996: 346).

Som tidligere nævnt, ses de fælles opnåede beslutninger på EU-niveau som, at de nationale regeringer mister autoritet. Et andet område, hvor de nationale regeringer ikke har kontrol er når det subnationale niveau møder det supranationale, for multilevel governance giver de subnationale aktører adgang til EUs politiske beslutningscenter (Hooghe & Marks, 2001: 89). Et eksempel på dette er, når interessegrupper udøver lobbyisme i Kommissionen og i dens ekspertgrupper. Dette er interessant, fordi EU anslår, at der er mellem 15.000-20.00 lobbyister og 2600 interesseorganisationer, der forsøger at få deres indflydelse igennem i Bruxelles (*EU-lobbyisme...*, 2008: 2). Der eksisterer derfor et utal af netværk og aktører, formelle som uformelle, der søger indflydelse på EUs agenda (Kelstrup et al., 2012: 199-200), og det er her de flerdelte niveauer i beslutningskompetencerne bedst kommer til udtryk og viser en lille flig af, hvor kompleks den politiske beslutningsprocedure og indflydelse herpå kan være.

Slutteligt, bemærker Hooghe & Marks, at der i takt med den europæiske integrations udvikling også er sket en ændring i identitetsforholdet, hvor flere ikke længere kun identificerer sig med sin nation. Det er muligt at besidde flere identiteter samtidigt, hvor denne indebærer en identitetsfølelse til det lokale, regionale og supranationale sammen med den nationale (2001: 43). Hooghe & Marks trækker her paralleller mellem EU- og det flerdelte system, som har givet anledning til udviklingen af multiple identiteter, der ligesom med beslutningsprocessen, ikke nødvendigvis har noget center (Ibid.: 66).

2.4. Diskussion af anvendte teorier og hypotese

Der er i den ovenstående gennemgang af teoriafsnittet givet klarhed over teorierne om national identitet og europæisk integration og deres kernebegreber og synspunkter. Men hvorfor er det overhovedet nødvendigt at inkludere så mange teorier og deres synspunkter inden for det samme felt? Udfordringen er, at alene definitionen af en *nation* eller *integration* kan være vanskelig, da der er mange elementer og nuancer at tage højde for. Hvordan disse elementer så skal afvejes – hvilke, der er vigtigst – det har alle teorierne hvert sit bud på. De forsøger alle at forklare, hvorfor tingene ser ud, som de gør. Derfor er rationalet, at det er vigtigt at inkludere dem alle for at kunne give et nuanceret billede af problemfeltet – for har én teori virkelig svaret på det hele? De komplimenterer hinanden, eftersom de både har stærke og svage sider. Det følgende afsnit vil komme ind på, om der er nogle 'huller' i tilgangene, aspekter, de ikke kan forklare eller ikke forholder sig til.

Etnosymbolismen blev skabt som et modsvar til både konstruktivismen og essentialismen, hvor Anthony D. Smith anklager dem for ikke at forholde sig til kernen i nationalismens følelser og stridspunkter, som danner baggrund for konflikter og efterlyser samtidig et nuanceret perspektiv på etnisk nationalitet (Smith, 2003: 87). Etnosymbolismen finder fælles ståsted med essentialismen, når det gælder vigtigheden af de objektive faktorer som sproget, historien og at nationen er førmoderne, men differentierer sig igen ved at lægge stor vægt på de subjektive faktorer som erindringer, myter og ikke mindst nationale symboler (Ibid.: 23, 83). Smith kritiserer Hobsbawms 'mekaniske' tilgang til nationen, fordi Hobsbawm ser nationer som: '*tekologiske opfindelser, konstruktioner eller fabrikationer skabt af sociale ingeniører*', og ydermere fordi, der ikke bliver taget højde for nationens indbyggeres følelser og vilje (Ibid.: 115). Her står konstruktivismen i skarp kontrast til både etnosymbolismen og essentialismen, fordi nationen opfattes som en bevidst konstruktion udformet af eliten, og det adskiller sig fra Smiths og Hastings' syn på skabelsen af nationen med de dybe historiske træk.

Imidlertid mener Adrian Hastings, at Smith accepterer for mange af konstruktivismens teser, deriblandt at nationalismen er et moderne fænomen, og det står i kontrast til Hastings' tese om den nationalistiske propagandas rolle i skabelsen af nationen. Her mener Hastings eksempelvis, at skotsk nationalismen kan spores tilbage til middelalderen, dermed lang tid før Gellner og konstruktivismens tidsregning for nationalismen (Hastings, 1997: 8-9, 26). Smith indtager en position, der bygger på, at nogle ethnier og nationer har eksisteret længe og er førmoderne, men at der i kølvandet på Revolutionen opstod nogle nye nationer ud fra nationalistiske ideologier, men som bygger på førmoderne etniske fællesskaber. Her fremhæves kontinuiteten, da den tidligere kollektive identitets symboler og historie kan hentes frem og blive genfortolket af nationalister, som mener at kunne spore deres rødder til denne. Symboler og kultur fra tidligere fællesskaber bliver hermed *overført* til den nye nation (Smith, 2003: 23, 84-85). Det måske vigtigste analysepunkt i etnosymbolismen er national identitet, for det er i analysen af disse tilhørerforhold, at man finder nøglen til at forstå nationalismen, og som ifølge Smith, er noget konstruktivismen stort set ikke beskæftiger sig med, og essentialismen ikke ser som afgørende. De følelsesmæssige og moralske dimensioner tillægger han stor betydning, fordi det kan forklare, hvorfor identiteterne kan overleve, og hvordan de kan ændre sig. Specielt indflydelse af de fornævnte subjektive faktorer kan være med til at give en forklaring på, hvorfor nationalismen findes i moderne samfund (Ibid.: 85).

Neofunktionalismen beskriver de processer, der foregår i EU og dens forklaringer har vundet indpas, fordi den har kunnet vise, hvordan samarbejdet har udviklet sig til at foregå på flere politiske områder startende med samhandel til økonomisk politik til nu også at gælde det sociale område (Kelstrup et al., 2012: 148-150, 190). Teoriens tese om, at de supranationale institutioner er med til at fremme integrationen og at forene staters modsætninger i forhandlinger, har vist sig stærk men kan samtidig også kritiseres for at være teoriens svaghed, da staternes ønske om at realisere deres egeninteresser bliver underkendt (Kelstrup et al., 2012: 188-189). Intergovernmentalismen og multilevel governance bliver kaldt hinandens modsætninger, hvilket deres forskellige syn på staternes rolle bedst illustrerer. Kritikken af liberal intergovernmentalisme drejer sig om, at den siger, at det kun er staterne i EU, der vælger om integrationen skal finde sted men ikke tager højde for EU-institutionernes indflydelse. Derudover mener kritiske røster, at staternes præferencedannelse, hvor de nationale politiske strukturer, heriblandt befolkningernes holdninger, fylder for lidt, og de økonomiske incitamenter i præferencedannelsen bliver tilskrevet for stor betydning (Ibid.: 199). Multilevel governance bliver samtidigt kritisert for ikke at give noget egentligt svar på EUs integrationsdynamik, der holder sit fokus på, hvem de politiske aktører er, og hvor mange niveauer beslutningsprocessen finder sted på (Kelstrup et al., 2012: 199, 201)

Neofunktionalismen er blevet kritiseret for at fremføre, at når integration fandt sted på et område, så ville ønsket om mere integration automatisk forekomme. Dette har ikke helt været tilfældet, og som historien viser, har lande som Storbritannien og Danmark været forbeholdne over for en udvidelse af EUs beføjelser på nogle politikområder (Ibid.: 450). Da EU blev etableret håbede grundlæggerne, at der i takt med den europæiske integration ville udvikles en europæisk identitet. Imens er integration forblevet en del af det politiske apparat uden en større identitetsmæssig appell blandt befolkningen (Hooghe & Marks, 2001: 51). Eksempelvis har den loyalitets-og identitetsmæssige spillover ikke fundet sted endnu, da EU stadig opfattes som en elitær og bureaukratisk opfindelse, der forholder sig til de økonomiske og politiske problemstillinger. Intergovernmentalismen lader heller ikke meget plads til identitetsforholdet, da den er mere optaget af interaktionen mellem stater, og i at sikre statens velfærd og interesser, end de indre faktorer såsom identitet (Rosamond, 2000: 135; Cini, 2007: 109). På trods af dette, eksisterer der en europæisk identitet, men den har ikke taget over i takt med at EU er blevet mere omfattende. Derudover ser man, at det også er muligt at besidde flere identiteter samtidigt, som multilevel governance-tilgangen beskriver. Her berører den og giver plads til identitetters rolle i politik, herunder identitetters indflydelse på den, og påpeger endda, at identitet skaber muligheden for, at yderligere integration kan finde sted (Hooghe & Marks, 2001: 51,58). Politik og identitet kan derfor være vanskellige at adskille.

Smith anfægter, at fordi EU er konstrueret med et funktionelt formål, har det europæiske fællesskab ikke kunnet følge med den hurtige politiske udvikling, og loyaliteten gælder først og fremmest den politiske elite. Denne *top-down*-tilgang betyder, at der mangler de kulturelle elementer til at binde fællesskaberne sammen såsom traditioner, som Smith mener har afgørende betydning for dannelsen af et fællesskab. Det konstruerede, eller unaturlige, fællesskab kan måske også forklare, hvorfor lande som Storbritannien og Danmark ofte har været tøvende på flere områder, og har indgået forbehold, som man så det med Maastrichttraktaten, og her går Smith samtidig imod konstruktivismens manglende inddragelse af kulturens vigtighed i skabelsen af staten (Smith, 1995: 127-128). Et interessant aspekt er, hvorvidt loyalitet og kultur har betydning for kommende medlemslandes grunde for at søge om optagelse i EU, hvor intergovernmentalismen vil tale for, at rationalet for ansøgerlandes ønske om optagelse handler om statens interesser. I Skotlands tilfælde, er det særligt interessant at se, om det er de statslige interesser, der ligger til grund for ønsket om EU-medlemskab, og hvordan den skotske befolkning forholder sig til dette, da Storbritannien historisk set har været skeptiske overfor europæisk integration, hvilket redegøres for i del 3 og 4. Etnosymbolismen kan være med til at forklare disse problemstillinger, hvilket findes i dens analyse af identitet med symbolikken som omdrejningspunktet. Her kan den give nogle andre forklaringer end de udelukkende politiske og økonomiske redegørelser, som gennemgået tidligere (Smith, 2003: 85).

Antagelsen om at nationalism og europæisk integration er i uoverensstemmelse og ud fra ovenstående rationalisering med de anvendte teorier og tilganges synspunkter og nuancer in mente, er jeg i forlængelse af min problemformulering nået frem til følgende hypotese:

Den skotske selvstændighedstrang skyldes, at den skotske nationale identitet blev bevaret gennem egne institutioner og fordi den politiske kultur baseret på egalitarisme har adskilt sig fra den britiske stat, hvorfor Skotland søger en højere grad af overensstemmelse mellem nationen og staten. EU opfattes som alternativet til Storbritannien, hvori et uafhængigt Skotlands interesser bedst kan varetages og sikres, og derfor accepteres der suverænitetsafgivelse til EU.

DEL III: Analyse I – Skotlands identitet og forholdet til staten

3.1. Skotlands historie

Figur 1.
Kort over Skotlands Lowlands og Highlands.

Kilde: Ray, 2001: 4.

Skotland er en selvstyrende region i den nordlige del af Storbritannien og er en af de fire nationer i *United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland*, eller bare Storbritannien, sammen med Wales, Nordirland

og England, der med 63,1 millioner udgør en af EUs tre største befolkninger. Heraf er omtrent 5,3 millioner indbyggere skotter, hvor de udgør omkring 10 % af Storbritanniens befolkning, mens England udgør 80 % (2011 UK censuses, 2013). Størstedelen af den skotske befolkning er bosat i det sydlige og industrielle område, kaldet *Lowlands* (figur 1) i områderne omkring de største byer Glasgow, Aberdeen, Dundee og Edinburgh, hvor sidstnævnte er hovedstad og hovedsæde for parlamentet, og er det mest befolkede område, hvor *det nordlige Highlands* er det tyndest befolket.

En anden vigtig by er Aberdeen, der også kaldes Europas oliehovedstad, der med fundet af olie i Nordsøen ud for Skotlands kyst i 1960erne gjorde Storbritannien til en af Europas største olieproducenter samt et af de 10 mest olieproducerende lande i verden. Fundet af olien skabte mange arbejdspladser, og Skotland kom derfor relativt godt igennem den økonomiske krise i 1970erne, og 1980erne skulle vise sig godt for Skotland, der også her klarede sig godt økonomisk. En af grundene herfor var elektronikindustrien, *Silicon Glen*, beliggende i det centrale bælte mellem Edinburgh og Glasgow, som tog over efter lukningen af de traditionelle erhverv (Sevaldsen et al., 2005.: 49-51; Djursaa & Werther, 2007: 9).

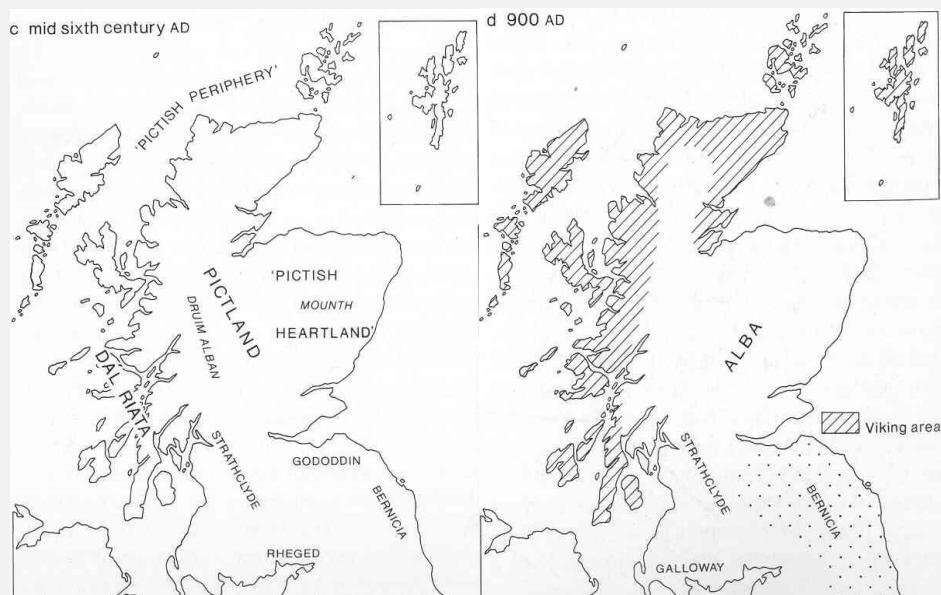
Udviklingen i skotsk økonomi specielt sammenlignet med Storbritanniens samlede økonomi er vigtig og interessant, men uden for afhandlingens afgrænsning. Kort kan man dog konstatere, at den skotske økonomi i 2013 voksede marginalt mindre end den samlede økonomi i Storbritannien. Således steg BNP i 2013 med 1,6 % i Skotland og 1,7 % i Storbritannien. De seneste tal for 4. kvartal 2013 viser imidlertid en lidt svagere vækst i Skotland, hvor BNP i 4. kvartal steg med 0,2% i forhold til 3. kvartal, mens væksten i Storbritannien i samme periode var 0,7 %. I forhold til 4. kvartal 2013 steg væksten i Skotland med 1,7 % mod 2,7 % i Storbritannien (*Economic...*, 2014). Ser man over en længere årrække på de seneste 15 år har skotsk økonomi samlet vokset mindre end den samlede økonomi i Storbritannien. I perioden var 1. kvartal 1998 til 4. kvartal 2013 steg BNP i Skotland med 29,1% knap 4 procentpoint mindre end den samlede vækst i Storbritannien på 33 % (*Gross Domestic...*, 2014: Tabel 1 og 2B). Det skal bemærkes at det er vanskeligt at estimere væksttal for en region, og der altid vil være større usikkerhed på regioners BNP end landes BNP. Skotland harft en lidt større fremgang i beskæftigelsen end Storbritannien det seneste år, mens arbejdsløsheden er på 6,5 % i Skotland og 6,9 % for hele Storbritannien (*Labour Market...*, 1: 2014; ONS, 2014). Et stridspunkt i debatten om skotsk økonomi er i hvilket omfang Skotland netto modtager subsidier fra Storbritannien, hvor tilhængere af selvstændighed mener, at det er Skotlands olie, der subsidierer resten af Unionen, mens tilhængere af Unionen mener, at Skotland ikke ville kunne klare sig uden subsidier fra Storbritannien. Hvorvidt Skotland netto oppebærer subsidier efter fraregning af olieindtægterne er teknisk kompliceret og afhængig af den måde man beregner olieindtægterne på (Keating, 2011: 9).

I de næste afsnit følger en gennemgang af historiske begivenheder, der har været med til at forme Skotland som nation og dermed også den nationale identitet; uafhængighedskrigene og myter. Hernæst vil der følge en gennemgang af *Trinity*, som betegner kirken, skole- og retssystemet, som er Skotlands gamle og vigtige institutioner. De følgende afsnit vil se nærmere på Skotlands indlemmelse i Storbritannien, og hvordan dominansen fra England har været med til at forme dem som nation, det politiske system og beføjelser med hjemmestyreordningen og den politiske kultur, der er væsentligt anderledes end den engelske, nemlig funderet i socialdemokratismen. Der vil blive lagt særlig vægt på partiet SNP, idet de er det ledende parti i Skotland, og det parti der er primus motor i selvstændighedsprocessen, og derfor vil der blive gennemgået hvad det er, der ligger til grund for dette ønske, og om den skotske befolkning er enige i dette. Afsnittene bliver fundet essentielle, for at kunne forstå baggrunden for hvilke forskelle, der er på Skotland og England, og hvorfor der florerer ønsker om at opnå skotsk uafhængighed.

3.2. Tilblivelsen af Skotland

Figur 2.

Kort over Pictland og Dál Riata i midten af det 6. århundrede (tv). Albas territorium omkring år 900 (th).

Kilde: Foster, 1996:12.

Skotland blev hovedsageligt beboet af fire befolkninger: pikterne, gælerne, anglerne og britonerne. Den sydlige del af Skotland var under romersk kontrol indtil det 4. århundrede, hvor de primært dominerede i

Lowlands (figur 1), hvor de byggede den 120 km lange *Hadrians Wall* som forsvar af det romerske Britannien (England) mod pikterne (Guibernau, 1999: 44). Det tidlige Skotland var primært bosat af to kongedømmer *Pictland* og det gæliske *Dál Riata*. De to folk blev i 842 samlet af gælernes konge Kenneth MacAlpin (Cináed mac Ailpín) under navnet *Kingdom of Alba*³ (figur 2). Kenneth MacAlpin kan derfor benævnes som Skotlands første konge, og specielt for det nye skotske kongedømme var, at det bestod af et territorium med en tilhørende befolkning, og herefter blev indbyggerne i Alba betegnet som skotter (Foster, 1996: 11, 112-113).

Smith tillægger samlingen af pikterne og gælerne under MacAlpins kongedømme stor betydning, fordi både kongedømmet og dets institutioner var i stand til at omforme de to befolkningsgrupper, der skulle vise sig at få stor betydning for den senere skotske nation (Smith, 2009: 28). Mens pikterne og gælerne holdt til i det nordlige Skotland, var den sydlige del beboet af britonere og anglere, og efter flere års stridigheder blev de fire befolkninger forenet under Kong Malcolm d. 3. (Malcolm Canmore) i 1058, for at stå sammen mod den fælles fjende, England, som havde invaderet Skotland i 1054 (Guibernau, 1999: 44-45; Hastings, 1997: 71). Pikterne, gælerne, anglerne og britonerne var de fire *ethnier* som Skotland oprindeligt bestod af, og selvom de i 1058 blev samlet under et kongedømme kunne de ifølge Hastings ikke karakteriseres som en nation endnu men som et fællesskab (Hastings, 1997: 70). På trods af forskellene mellem kongedømmerne, heriblandt de sproglige, havde de fire *ethnier* det til fælles, at de alle kæmpede mod englænderne, og dermed ikke var *engelske*, samt at de boede inden for et fast defineret territorium med en fælles skotsk konge. På trods af, at Skotland oprindeligt bestod af fire *ethnier*, kan man argumentere for, at de samlede sig til én skotsk *ethnie*, der har skabt fælles historie og erindring som følge af krigene og den bevidste afstandtagen fra England (Smith, 2003: 28-29). Disse fællestræk skulle være medvirkende til både at skabe den skotske nation, der derfra udviklede sig til en skotsk stat (Hastings, 1997: 71). Ifølge Smith er det muligt, at en nation består af flere tidlige *ethnier*, hvor disse har dannet grundlag for nationen gennem la *longue durée* (Ibid.: 120-121). Dette er således tilfældet for den skotske *ethnie*, der siden 1058 har udviklet fællestræk, som har haft betydning for og været med til at forme den skotske nation. Skotlands tidlige historie er ifølge Hastings et eksempel på, at nationer kan spores helt tilbage til middelalderen og oldtiden (Hastings, 1997: 1-2,9).

---

³ *Alba* er det gæliske navn for Skotland, der oprindeligt var betegnelsen for hele Storbritannien (Foster, 1999: 11).

3.3. Faktorer for skotsk national identitet

3.3.1. I krig mod 'the other'

Under Malcolm d. 3, der blev kronet til konge 1058, udviklede det middelalderlige Skotland sig til en feudal stat med tætte forbindelser til England, og denne tid er særlig vigtig, idet der var en konstant trussel for en normannisk invasion fra syd, hvor den skotske *Kirk* fik en samlende rolle for det skotske folk (Guibernau, 1999: 45-46). Skotland har været i krig med England af flere omgange under *Wars of Independence*, hvor flere slag fandt sted i 1296-1328 (Ichijo, 2004: 27). Frygten for England blev til virkelighed, da Edward d. 1 af England i 1296 indsatte John Balliol som konge af Skotland, der gennem ham øvede indflydelse i Skotland. Skotternes modstand mod England blev ledt an af William Wallace, der sikrede Skotland sejren ved Stirling Bridge i 1297, men måtte se sig slået året efter i Falkirk for senere at blive henrettet i London (Guibernau, 1999: 45). Et andet vigtigt slag for skotterne var ved Bannockburn i 1314, hvor den engelske hær blev bekæmpet af Robert the Bruce, der i 1306 blev kronet som Robert d. 1., skotternes konge. Fra omkring 1328 opnåede Skotland selvstændighed, men afgørende blev, at de tabte slaget til Oliver Cromwell og England i 1652 (se 3.4.) (Ibid.: 45-46).

Ifølge Hastings opstår nationer af bl.a. etniske tilhørersforhold og krige, og dette spiller også en vigtig rolle for den nationale identitet, og i forhold til Skotland er Uafhængighedskrigene mod England et eksempel herpå, og igen slagene mod Oliver Cromwell, der ledte til det endelige nederlag. Grunden til, at krige kan være med til at danne et fundament for national identitet kan forklares med begrebet *the other*. National identitet dannes ikke kun indefra, men kan også dannes ud fra ydre faktorer, hvor man definerer sig ud fra forskelle fra en anden nation, eksempelvis sin fjende. Ved at differentiere sig fra *the other*, kan man definere sin egen nationale identitet, som Hastings beskriver det: '*It is, to a very large degree, in terms of 'the other', one's closest perceived threat, that one defines oneself*' (Hastings, 1997: 110-111; Gellner, 2006: 4, 6). Krige op gennem en nations historie kan definere etniske tilhørersforhold og kan derfor i høj grad ses som afgørende for en nation, og dermed også nationens identitet. Her kan Smiths tese om *la longue durée*, hvor befolkningen gennem længere tid udvikler fællestræk, hvor de bliver mere bevidste om disse, fremhæves, og det er derfor historien med dets erindringer og myter, der er knyttet til landets krige er vigtige for en befolkning (Smith, 2003: 87). Dette forklarer Smith således: '*Not only do wars mobilise large sections of the community, often under extreme circumstances, they also rise to myths of battle and furnish examples of heroism and collective sacrifice for emulation by subsequent generations*' (Smith, 2009: 47). William Wallace og Robert the Bruce er begge håndgribelige eksempler på, hvordan myter er opstået af krige, og det vil blive gennemgået i næste afsnit.

3.3.2. Myter og nationale kultursymboler

For Skotland har der været flere myter og kultursymboler, der har været med til at danne en skotsk enhed, hvilket *Declaration of Arbroath* fra 1320 er et eksempel på. Uafhængighedserklæringen blev sendt til paven, hvori skotterne appellerede paven om at anerkende Skotlands selvstændighed fra England. I brevet blev der redegjort for Skotlands historie samtidigt med, at der bliver lagt stor vægt på berettigelsen af Robert the Bruce som skotternes konge, som '*by rightful succession and the consent of every one of us*' (Ichijo, 2004: 30). Den sidste formulering skal ud fra Atsuko Ichijos, professor ved Kingston University i London, forståelse tolkes som en anerkendelse af, at Skotlands suverænitet ikke er bundet til *kongen*, men til *riget* i.e. Skotland. Dette betyder, at kongen ikke har en 'guddommelig ret' til at regere.

Uafhængighedserklæringen er ifølge Ichijo det første dokument, der udtrykker en skotsk nationalistisk ideologi, en betragtning som også Montserrat Guibernau, professor ved University of London, understøtter (Ibid.: 31; Guibernau, 1999: 45). Dette er også en af grundende til at Smith mener, at *Declaration of Arbroath* er mytisk historie, fordi den blev et betydeligt symbol på den skotske nation, der var medvirkende til at forme befolkningens opfattelse af deres nations historie og særpræg (Smith, 2009: 84, 92).

Erklæringen er ifølge Hastings et udtryk for den nationale bevidsthed, der begyndte at herske fra det 11. til det 14. århundrede, hvor nationalistiske følelser blev vakt som følge af modstanden mod englænderne (Hastings, 1997: 71). Den britiske sociolog, Krishan Kumar, er dog uenig i disse antagelser, og mener ikke, at den skotske bevidsthed var så entydig i årene op til Uafhængighedserklæringen. Der var to rivaliserende klasser i Skotland, hvoraf den ene var knyttet til Robert the Bruce, der kæmpede for et frit Skotland og den anden til John Balliol, der havde tættere forbindelse til England, og som ønskede at bevare dette, og Kumar argumenterer her for, at der udkæmpede sig en magtkamp mellem disse to aristokratiske klasser (Kumar, 2003: 80-81). Dette kan således forklare, at der på trods af de mange krige mod England også herskede ønsker om at bevare et forhold til dem, og at disse to lande har en fælles historie med tætte forbindelser som herskende grupper i det skotske samfund ønskede at bevare (Ibid.).

Fordi Gellner og Hobsbawm ikke mener, at den skotske nation går så langt tilbage i historien, er fordi den opstod under industrialiseringen og derfor er en moderne institution, hvorfor de afviser, at der eksisterede en skotsk nation i middelalderen (Ichijo, 2004: 24). Dermed kan de ikke forklare betydningen af *Declaration of Arbroath*, og hvor loyaliteten til kongen i den *nationalt bevidste* befolkning kom fra. Udover at *Declaration of Arbroath* ses som et udtryk for skotsk national bevidsthed af Smith, Hastings, Ichijo og Guibernau eksisterede i middelalderen, findes der yderligere indikationer på, at skotsk national bevidsthed var begyndt at vinde indpas i den skotske befolkning i denne periode. I middelalderen, fra slutningen af 14.

århundrede til midten af det 15. århundrede, blev meget skotsk historie nedskrevet, heriblandt i form af krøniker, hvor den latinske *Chronica Gentis Scotorum* fra 1365-1385, beskriver den gæliske herkomst og dennes forbindelse til den gamle skotske 'race' og *Orygynale Cronykil of Scotland*, der er skrevet på skotsk i 1410-1420, hvori uafhængighedskrigenes berettigelse og det skotske kongedømmes forhistoriske oprindelse bliver manifesteret (Ichijo, 2004: 29). At *Orygynale Cronykil of Scotland* er skrevet på skotsk bekræfter Hastings' tese om at *ethnies* naturligt bliver til nationer, når skriftsproget bliver anvendt i litteraturen (Hastings, 1997: 12).

Et andet håndgribeligt eksempel på, at den skotske nation kan dateres til middelalderen foreligger med myten om *Stone of Scone* eller *Stone of Destiny*, hvor MacAlpin skulle have bragt en rød sandsten med fra sin hjemegn i det vestlige Skotland og indsatte den i *Scone Abbey*, hvor den blev brugt til hans indsættelse som skotternes første konge, og som sidenhen skulle blive benyttet ved indsættelsen af alle skotske konger (Kumar, 2003: 69). Myten om *Stone of Scone* er ifølge den keltiske mytologi, at stenen mentes at have en magisk kraft, der kunne udnævne den retmæssige konge (Kramer, 2007: 53; Quigley, 2006; Nairn, 2000: 104), og er et vigtigt nationalt symbol for Skotland, fordi den symboliserer overgangen fra de to kongedømmer Dál Riata og Pictland til etableringen af det første skotske kongedømme, *Alba*. Foruden dette har stenen også markeret den ceremonielle tradition omkring kroningen af de skotske konger (Kumar, 2003: 69), og er dermed et symbol på den gamle skotske nation og selvstændighed. Nationale helte har også spillet en rolle for den skotske befolkningens bevidsthed om at være skotsk. Her nævner Ichijo legenderne om William Wallace, der forsvarede Skotland under Uafhængighedskrigene, Robert the Bruce, som var den gode konge og nedkæmpede englænderne i slaget ved Bannockburn og Mary, Queen of Scots, der endte med at blive halshugget af sin engelske kusine dronning Elizabeth d. I og sammen med myterne om William Wallace er de en del af Skotlands fælles historie, der alle stod imod *the other*, englænderne, og kæmpede for Skotland (Ichijo, 2004: 21). Eksemplerne på myter, krøniker, genstande og historiske personer, er med til at bekræfte, at skotsk national bevidsthed og fællesskab kan spores tilbage til middelalderen, hvor der opstod en skotsk enhed, og Skotland kan herfra betegnes som en *ethnic*, der var på vej til at blive en nation, som etnosymbolismen og essentialismen vil bekræfte, hvilket konstruktivismen kategorisk afviser (Hastings, 1997: 3; Smith, 2003: 27; Hobsbawm, 1991: 9-10). Smith fastslår, at disse etniske fællesskaber går forud for nationen, hvilket Skotland jf. Smiths kriterier for nationer har videreudviklet sig til, heriblandt gælder det for nationen, at den har eget navn, fælles myter og historie, og at fællesskabet bebor hjemlandet (Smith, 2003: 27). Etnosymbolisternes tese om nationale fællesskab, der gennem *la longue durée* har udviklet fælles træk, hvor befolkningen bliver mere og mere bevidste om at

udgøre et folk og en nation, kan i Skotlands tilfælde bekræftes via de nedskrevne myter og krøniker samt, at den moderne skotske nation er bygget op omkring disse (Ibid.: 120-121).

3.3.3. The Trinity

Der vil i de følgende afsnit blive set nærmere på de tre institutioner, der udgør *The Trinity*, der har været vigtige i både skabelsen og beskyttelsen af skotsk identitet; kirken, uddannelses-og retssystemet (Guibernau, 1999: 47). Grunden til at disse tre institutioner bliver tillagt så stor betydning, er fordi de i forvejen var skotske og symboliserede Skotland, og var nogle af de karakteristiske skotske institutioner, der overlevede Unionen med England, og de er derfor i høj grad et symbol på skotsk identitet (Smout, 1994: 109).

3.3.3.1. Lad o' pairs – en skole for alle

Et skolesystem har en vigtig funktion for en nation og ikke mindst for nationalismen. Ifølge Smith, er det afgørende for nationalismen, at nationens medlemmer er bevidste om at udgøre en enhed med en fælles historie, og det bruger nationalisterne når de, som Smith siger: '[...]sætter deres kræfter ind på at kultivere deres nationale individualitet på deres folkesprog, deres skikke, håndværk og landskaber gennem national undervisning og nationale institutioner'. Herved er nationalisternes mål 'at indgive folket en national kærlighed' (Smith, 2003: 54).

Skotland har en lang og særpræget historie for uddannelse, og Skotland var med *Education Act* i 1496 det første land i Europa til at indføre et obligatorisk skolesystem, til at begynde med dog kun for overklassens sønner, og skolerne blev i middelalderen drevet økonomisk af kirken. Det skotske skolesystem har adskilt sig fra resten af Storbritannien, og med Unionen i 1707 lykkedes det skotterne at bevare retten til at bestemme over dem (Smout, 1994: 109). Ifølge Hastings er det vigtigt at kunne beherske nationens sprog og have et godt ordforråd, hvilket skal ske gennem uddannelse, for at kunne genfortælle nationens historie til næste generation og for at være sin nationalitet bevidst (Hastings, 1997: 21). I tråd med Hastings, kan 1500-tallet med *Education Act*⁴ derfor ses som en vigtig periode, hvor uddannelse blev et symbol på skotsk bevidsthed, og hvor identiteten blev fremmet gennem uddannelses-og skolestrukturen. Under Reformationen blev skolesystemet nationaliseret og gjort landsdækkende og tilbød uddannelse til alle for en mindre skoleafgift. I Oplysningstiden blev Skotland beskrevet som den mest læsekyndige nation, hvor alle dele af befolkningen havde adgang til viden og de nye idéer. Universiteterne bidrog i Oplysningstiden

---

⁴ Udover *Education Act* 1496 blev *Education Act* 1696 vedtaget, der skoler i alle sogn (The Scottish Par..., 2014b: 6, 12).

med mange store tænkere og videnskabsfolk, deriblandt Adam Smith og David Hume. I henhold til Gellner, er uddannelse et vigtigt kriterium for at kunne skabe loyalitet til staten, for hvis ikke befolkningen har adgang til uddannelse, vil staten blive uharmonisk (Gellner, 2006: 94-96). Dermed blev skolesystemet gjort til en vigtig institution i det skotske samfund (Devine, 1999: 389; *Crucible of the...*, 2013: afsnit 5-7), og uddannelse blev opfattet som en måde, hvorpå *skotskhed*, tradition, historie og stolthed kunne bevares (Devine, 1999: 389). Den herskende tanke om skolens rolle var udtrykt gennem begrebet *lad o' pairs*, der var: '[...] an ideal encouraged by the Scottish educational system of the nineteenth century: a boy should strive to be an all-rounder, a pioneer, broad in knowledge and at the same time practical (Queen's Uni..., 2013), og dermed skulle selv de dårligst stillede have mulighed for gennem skolesystemet at stige til samfundets top. Tankerne var baseret i humanismen og havde den overbevisning, at sociale barrierer ikke skulle ligge til hinder for at opnå succes. Hverken Gellner eller Hobsbawm beskæftiger sig med, at Skotland har haft et nationalt skolesystem før industrialiseringen, som lovene om det offentlige skolesystem ellers er et eksempel på. Gellner siger, at det offentlige uddannelsessystem er noget, der opstår med moderniseringen, og konstruktivisterne kan dermed ikke forklare, hvorfor Skotland har haft et offentligt skolesystem siden 1500-tallet, et system Gellner selv ellers siger er med til at kendetegne en nation (Smith, 2003 71, 91-92).

3.3.3.2. Den forenende kirke

Den skotske nationalkirke, *Church of Scotland*, har været vigtig for den skotske identitet. Før Reformationen var det den Katolske Kirke, der dominerede Skotland, og selvom den var styret af paven, så havde den i Skotland en særlig *skotskhed* over sig, hvor skotske biskopper ofte tog Skotlands parti og støttede dem under Uafhængighedskrigene, eksempelvis gav de deres støtte til Robert the Bruce, selvom han var blevet ekskommunikeret af paven. Til gengæld for deres støtte, lod paven de europæiske monarker have meget magt over de nationale kirker, og dette gjaldt også Skotland, hvor kongerne i 1400-tallet udpegede kirkens biskopper (Grant, 1984: 91-93). Den decentraliserede organisering af den Katolske Kirke i Skotland var derfor medvirkende til, at den kunne varetage skotske nationale interesser, og derfor havde kirken en væsentlig betydning for det skotske fællesskab allerede før Reformationen.

Den skotske kirke er i dag presbyterianisk og blev i den nuværende version grundlagt og udformet af John Knox under Reformationen i 1560, hvor den også tog det gamle nordiske ord *Kirk* til sig, for at differentiere sig fra den Katolske Kirke. Reformationen i Skotland var ikke kun religiøs, men også politisk, og dette smittede også af på den nye kirkes virke i samfundet (*The Reformation...*, 2013). Kirken har gennem århundreder spillet en vigtig rolle for den skotske befolkning, hvor den er blevet brugt som en forenende

institution i det 12. og 13. århundrede, dengang Skotland bestod af flere befolkninger og kongedømmer, hvor kirken bidrog til idéen om og symboliserede, at man var en nation (The Reformed ..., 2013: afsnit 4). *The Kirk* overlevede Unionen, og er adskilt fra staten, og er dermed anderledes end *Church of England*, som er en statskirke under den britiske monark og følger den anglikanske kirkelige tradition (Fitjar, 2010: 99). Kirken er derfor et af eksemplerne på, at den skotske befolkning ikke blev fuldt integreret i den britiske befolkning, da de kunne bevare en institution fra Skotlands tidlige historie, hvad Smith vil fremhæve vigtigheden af; nemlig historiens rødders vigtighed for dannelsen af nationen og fællesskabet (Ibid., Smith, 2003: 26; Smout, 1994: 109). Kirken havde en vigtig rolle socialt som politisk, og bidrog med socialt arbejde og velfærdsydeler til samfundets svageste, en rolle der i midten af det 19. århundrede gik på retur, idet statens indflydelse blev større, heriblandt med indførelsen af velfærdssystemet. Herefter blev kirken et politisk talerør, der advokerede for skotsk politisk selvbestemmelse med det resultat, at *Office of Scotland* blev oprettet i 1885, der var bemyndiget til at drive blandt andet velfærdssystemet og kirken blev anset for at være en institution, der forsvarede Skotlands nationale interesser, og det frembragte en form for skotsk *national sjæl*, som Guibernau henviser til (1999: 45; Fitjar, 2010: 99).

Sproget har ikke haft nogen særlig betydning for skotsk identitet, da kun ca. 60.000-70.000 taler gælisk, primært i *Highlands*, og dermed har sproget ikke medvirket til at samle Skotland som nation. Skotsk, eller *Lallans*, blev talt i *Lowlands* og var en afart af nordengelsk, og blev anvendt af en af Skotlands nationale digtere fra Oplysningstiden, Robert Burns. Allerede fra Renæssancen blev der gjort forsøg på at indføre et skotsk som nationalsprog, bl.a. blev der gjort forsøg på, at få Bibelen udgivet på skotsk, men reformatorer af kirken og John Knox slog fast, at Bibelen skulle forblive skrevet på engelsk (Hastings, 1997: 73). Der findes ikke en skotsk oversættelse af Bibelen, og Hastings udleder derfor, at religion ikke haft nogen betydning for skotsk national identitet (Ibid.: 23-24, 185). Her modsiger Hastings dog sig selv i forhold til den betydning han ellers tillægger religion (se 2.2.2.), for rigtigt nok har Bibelen i sig selv ikke bidraget til styrkelsen af skotsk identitet, men som det fremgår af dette afsnit, er det *institutionen kirken* og dens sociale funktion i samfundet, der har haft betydning for den skotske nationale identitet.

3.3.3.3. Scots Law – det hybride retssystem

Skotland måtte give afkald på mange administrative områder, da de indgik *Act of Union 1707* med England, men det århundrede gamle retssystem, *Scots Law*, blev fortsat bevaret på skotske hænder. *Scots Law* adskiller sig fra retssystemet anvendt i resten af Storbritannien ved at basere store dele af systemet på *civil-*

*law*⁵ og ikke *common-law*⁶ (Fitjar, 2010: 98-99), og valgte dermed at stå fast på at bruge et grundliggende anderledes retssystem. Også det skotske retssystem kan spores tilbage til middelalderen, hvor den tidligste form for skotsk lov opstod som en sammensmelting af pictisk, gælisk, irsk, walisk og angelsaksisk lov (*Scottish Legal...*, 2013: kap. 2). I det 12. århundrede begyndte det skotske retssystem at udvikle sig i takt med at det feudale system vandt indpas, hvor juridiske forsamlinger, institutioner og domstole blev oprettet, heriblandt kongernes domstol *Curia Regis*, som dog baserede sig på den engelske model. I denne periode blev to vigtige retslige kilder udformet, *Regiam Majestatem* fra 1285, der bliver betragtet som hovedkilden for skotsk-normannisk ret, der er baseret på tidlige skotske vedtægter, romersk-og kanonisk lov og *common law*. Omkring det 14. århundrede blev bogen *Quoniam Attachiamenta* udformet, der indeholder retslig praksis og blev brugt som manual for de feudale domstole (Ibid.). Etnosymbolister vil udpege fælles rettigheder og dermed et retssystem, som et af de kriterier, der kendetegner en nation, der peger på, at Skotland i middelalderen var ved at udvikle sig til en nation (Smith, 2003: 27). Der kan derfor argumenteres for, at Skotland værner om retssystemet og *Scots Law*, fordi den er med til at fortælle skotternes historie, idet retssystemets udvikling og anvendelse har haft betydning for udformningen af nationen og rummer historier og myter fra forhistoriske konger.

3.4. Fornuftsægteskabet - skabelsen af Storbritannien

I 1652 var Skotland nødt til at opgive deres eget parlament til England, da Cromwell påtvang Skotland at indgå i en union med England, der i 1707 skulle blive til *Act of Union of Parliaments* som skabte den britiske enhedsstat med suveræniteten placeret i *Westminster Parliament* i London. Skotland og England delte på dette tidspunkt monark, men englænderne frygtede, at skotterne ville gøre krav på deres egen konge eller i værste fald ende i hænderne på Englands mangeårige fjende, Frankrig, og blive katolske (O’Gorman, 1997: 8). For Skotland var det primære incitament for at indgå i Unionen økonomien, som var skrantende, og det markante underskud på de offentlige budgetter var kritisk, men kunne afhjælpes ved at indgå i en union med England, hvori Skotland kunne få del i Englands position som handelskæmpe og få adgang til den oversøiske handel med kolonierne (Ibid.: xiii- xiv; Kramer, 2007: 107-109; Devine, 1999: 49). Det er vigtigt at fremhæve, at skotterne først var villige til at indgå i Unionen, forudsat de kunne bestemme over kirken, uddannelses-og retssystemet, de institutioner, der har været med til at skabe og beskytte skotsk identitet,

---

⁵ Retssystem, hvor den centrale retskilde er en forfatning. Primært anvendt i Vesteuropæiske lande (Lando, 2004: 17-19).

⁶ Retssystem, hvor domstolene har en lovgivende funktion. De centrale retskilder er ikke en overordnet retskilde, eksempelvis har Storbritannien ingen nedskrevet forfatning. Primært anvendt i Storbritannien (dog ikke i Skotland) (Lando, 2004: 88-91).

og det tog *Act of Union* hensyn til. Det er også værd at bemærke, at Skotland var villig til at opgive deres selvstændighed for at få økonomien på fode (Guibernau, 1999: 46; Djursaa & Werther, 2007: 7-8).

Hverken Unionen og opløsningen af Skotlands parlament var en beslutning alle skotter var lige glade for, og ved oprettelse af det nye britiske parlament blev Englands dominans tydeliggjort, som ifølge Jürgen Kramer professor ved universitetet i Dortmund, i realiteten var en forstørret udgave af det engelske parlament, hvor de 45 nye skotske medlemmer af *the House of Commons* (Underhuset) blev inkorporeret med de 513 allerede sidende engelske og walisiske medlemmer. Befolkningernes størrelse var omend forskellige, 1 million skotter mod 5 millioner i England, et tal der i dag hedder, 5 millioner mod 50 (Kramer, 2007: 108-109; Djursaa & Werther, 2007: 7; Guibernau, 1999: 46). Utilfredsheden med Unionen var specielt at finde i højlandet, hvor de beskyldte politikerne for at have taget imod bestikkelse og for at være et eliteprojekt udført for og af *Lowlands*, og i 1715 og 1746 blev der gjort ihærdige forsøg på at bryde med Unionen, dog uden held (Guibernau, 1999: 46; Djursaa & Werther, 2007: 8-9). Således kan Skotlands indtræden i Unionen opfattes som nødvendig for nationens overlevelse, fordi de lod sig integrere politisk med England grundet økonomiske motiver, hvilket bekræfter intergovernmentalismen i, at stater altid kæmper for adgang til magt og overlevelse.

3.5. There shall be a Scottish Parliament

Siden Skotland indgik i Unionen i 1707 og op til i dag har regeringen i London været kritiseret for at marginalisere skotterne, og det har medført, at mange skotter føler sig som en nation uden tilsvarende repræsentation. Dette afsnit vil derfor gennemgå hvilke faktorer, der lå til grund for det skotske ønske om hjemmestyre, og hvilke politiske beføjelser Skotland opnåede, da hjemmestyret blev en realitet med folkeafstemningen i 1997, der førte til *Scotland Act 1998* og etableringen af det skotske parlament i 1999.

Der har eksisteret politiske spændinger mellem de to nabolandene siden Unionens dannelses, og disse spændinger blev kun skærpet efter fundet af olie i Nordsøen i 1960erne, og hvor 11 medlemmer fra SNP herefter blev valgt ind i *House of Commons* i 1974 foranlediget af olieforekomsten, som de mente var skotsk ejendom (Sevaldsen et al, 2001: 49, 197-198). Dertil kommer også, at Skotland i 1970erne ikke var i samme økonomiske krise som resten af Storbritannien, hvorfor ønsket om at opnå en hjemmestyreordning nu for alvor begyndte at florere (*Ibid.*: 50; Djursaa & Werther, 2007: 9). I 1979 stemte 51,9 % skotter for oprettelsen af en skotsk forsamling, *Scottish Assembly*, der dog kuldsejlede fordi en speciel regel krævede, at mindst 40 % af den samlede vælgermasse skulle stemme for forslaget, for at den kunne blive indført, hvilket der med det regnestykke kun var 32,9 %, der gjorde (Kramer, 2007: 198; Guibernau, 1999: 47).

Ifølge Smith, taler valget i 1979 imod de ellers gunstige forhold, der eksisterede for selvstændighedstilhængerne i denne periode men pointerer, at den lange tradition for skotsk deltagelse i det britiske samfund begrænsede en større politisk mobilisering for mere regionalt selvstyre. Storbritannien var ellers et elitært projekt, der til at begynde med blev skabt af den politiske elite i England (Colley, 2005: 5), og der kan derfor argumenteres for, at skotterne følte at Unionen blev trukket ned over dem af noget udefra, idet den primære grund til at indtræde var af økonomiske grunde, og ikke på baggrund af en gedigen fællesskabsfølelse. Det, at blive regeret af noget 'udefra' og fremmed, er Thatcher et eksempel på, hvilket vil blive yderligere beskrevet i kap. 3.6.

Selvom det første forsøg kuldsejlede, gik skotske politikere, kirker, organisationer og borgergrupper i 1988 sammen og dannede *Scottish Constitutional Convention*, der arbejdede for at oprette en skotsk forsamling. De udarbejdede en gennemført plan for, hvordan udelegeringen af hjemmestyre, kaldet *devolution*⁷, kunne foretages, og planen skulle vise sig at få en afgørende betydning i sagen (White & Yonwin, 2004: 3). I 1997 lovede den nye *Labour*-regering, ledet af Tony Blair, at skotterne ville få en folkeafstemning, og d. 11. september 1997 stemte 74,3 % ja til at få et nyt regionalstyret parlament (Guibernau, 1999: 47; Kramer, 2007: 1999). Det nye skotske parlament blev etableret med *The Scotland Act 1998*, en lov fra det britiske parlament, der indeholder rammerne for det skotske hjemmestyre og de politiske beføjelser. Den første artikel i *Scotland Act* lyder således: '*There shall be a Scottish Parliament*', og har fået stor symbolsk betydning, og er indgraveret på scepteret Dronning Elizabeth II gav i gave til parlamentets åbning, og som har fået ceremoniel status ved møderne i parlamentet (*Scotland Act 1998*: 2013; *The Scottish Par...*, 2014a). Parlamentet blev udformet som et etkammersystem med 129 medlemmer kaldet MSPs (Member of the Scottish Parliament). Desuden har Skotland 59 medlemmer i Westminster, kaldet MPs (Member of Parliament), et tal der blev nedsat fra 72 i 2005 (*What is the...*, 2013).

3.5.1. Et område med 'speciel status'

Det skotske parlament har politiske beføjelser på de områder, de har fået overdraget gennem *Scotland Act*, og det betyder, at Skotland både bliver regeret regionalt fra Edinburgh og centralt gennem Storbritannien. De overdragne politiske kompetencer gennem *Scotland Act* kaldes for *devolved matters*⁸ og gælder mest indenrigspolitiske områder såsom uddannelse, retslige anliggender, sundhed og landbrugspolitik, og på

⁷ Der findes ikke nogen egentlig tilsvarende dansk oversættelse af det engelske ord *devolution*. På dansk betyder det overdragelse af beføjelser, decentralisering, delegering etc. *Devolution* kan på dansk betegnes som *begrænset selvstyre* (Gyldendals Røde Ordbøger, 2014). Se desuden bilag 1 for det skotske parlaments egen definition af udtrykket.

⁸ Se bilag 1 for den fulde liste over devolved og reserved matters.

disse områder har det skotske parlament mulighed for at gennemføre lovgivning (Kramer, 2007: 198; *Devolved and...*, 2013). Andre områder er forbeholdt det britiske parlament og kaldes *reserved matters*. De indebærer udenrigspolitik og andre internationale relationer, herunder EU, samt politik, der vedrører staten Storbritannien, og inden for de reserverede kompetencer, er det kun det britiske parlament, der har beslutningskompetencer (*Ibid.*). Selvom Skotland har lovgivningsbeføjelser, gælder det ifølge kapitel 28 (7) i Scotland Act 1998, at det: '[...] does not affect the power of the Parliament of the United Kingdom to make laws for Scotland' (Scotland Act 1998, 2013). Alt dette betyder, at Skotland ikke har politisk suverænitet, og at *Scotland Act* ikke bemyndiger Skotland dette, men på trods af de uddelegerede beføjelser, er det fortsat hos den britiske stat, at suveræniteten ligger (Guibernau, 1999: 48).

Det nye parlament med dets tilhørende beføjelser hverken afløste eller brød med Unionen fra 1707, som stadig er gældende, men med det nye parlament havde skotterne for første gang i flere årtier mulighed for delvist at regere deres land. Som Kramer beskriver, så var etableringen af de regionale parlamente⁹ en måde at anerkende de mindre nationer som en lige partner i Storbritannien (2007: 198). Hvor lige dette forhold reelt er, er diskutabelt, idet England som det eneste land i Storbritannien hverken har hjemmestyre eller et regionalt parlament, men har fuld suverænitet og udelukkende regeres af Westminster. Omvendt har Skotland¹⁰ i nogle tilfælde direkte indflydelse på love, der kun gælder i England, en problematik, der bliver kaldt *the West Lothian Question*. Et engelsk medlem af House of Commons ville aldrig kunne have indflydelse på love vedtaget af det skotske parlament, der hvor Skotlands politiske beføjelser er gældende (Sevaldsen et al, 2001: 51; Guibernau, 1999: 48).

Den massive støtte fra befolkningen til det skotske parlament, viser hvad Smith pointerer; at mange nationer har en målsætning om at blive repræsenteret af sin egen stat. Smith tilkendegiver dog også, at det ikke er absolut afgørende for en nations eksistens, at den har sin egen stat, men at disse som oftest vil ønske en vis grad af autonomi (Smith, 2003: 25, 46-47, 52-53; Guibernau, 1999: 33). Skotland kan betegnes som en nation uden stat, hvilket Guibernau definerer som: '[...] nations which, in spite of having their territories included within the boundaries of one or more states, by and large do not identify with them'. Ifølge Guibernau, har nationer uden stat tendens til at føle sig fremmedgjorte af den stat, de tilhører, og det er med til at gøre, at de bevarer deres separate nationale identitet, som bygger på fælles kultur og historie (Guibernau, 1999: 16). Skotlands ønske om at opnå politisk autonomi, her delvis autonomi, og

---

⁹ Wales og Nordirland fik også egne parlamente i 1998. Wales fik et snævert flertal med 50,3 % for og 49,7 % imod. Nordirlands parlament blev oprettet i forbindelse med *the Good Friday Agreement*, som forsøg på at opretholde freden i den uroplagede region (Djursaa & Werther, 2007: 5-7).

¹⁰ Samt Wales og Nordirland.

bevæge sig væk fra konstellationen nation uden stat, vises tydeligt med udfaldet af folkeafstemningen i 1997.

I 2010 påbegyndtes en opdatering til Skotlands beføjelser foranlediget af SNP, og som endte med at blive godkendt af det britiske parlament. Resultatet blev til *Scotland Act 2012* og gav udvidede beføjelser heriblandt på finansielle områder som gældstiftelse, mulighed for at stille forslag til egne skatteregler og lovgivningskompetencer på indkomstskat. Derudover skiftede den skotske regering navn fra *Scottish Executive* til *Scottish Government*, hvor betegnelsen *udøvende myndighed* har skiftet navn til *regering (What can the... 2013; The Scotland Act, 2013)*. Denne ændring af ordlyden bærer præg af, at man forsøger at etablere sig som egen stat, hvilket den tidligere betegnelse *udøvende myndighed* med *delegerede beføjelser* ikke gør, også selvom det reelt ikke har ændret den skotske regerings politiske kompetencer, foruden de førnævnte udvidelser til *Scotland Act*. Her bliver asymmetrien igen tydeliggjort gennem de uddelegerede politiske beføjelser, hvor det britiske parlament anerkender, at Skotland er og bliver behandlet som et område med 'speciel status' (Guibernau, 1999: 48). Udvidede beføjelser står stadig højt på den skotske politiske dagsorden, for mange skotske politikere har følt sig uden reel indflydelse, hvad enten den befandt sig i Westminster eller Holyrood (Sevaldsen et al., 2001: 51-52).

3.6. Jernladyen, der delte Storbritannien

Den politiske tradition i Skotland har også udviklet sig anderledes end i England. Skotterne har længe haft et anstrengt forhold til især det britiske *Conservative Party*, og dette blev tydeligt under Margaret Thatchers ledelse¹¹, hvor hun af mange skotter blev opfattet som stående i opposition til skotternes idé om fællesskab og velfærdssystem. Hun indførte i stedet konkurrencestaten med privatiseringer, der under recessionen i 1980erne var med til at lukke mine,-kul-og stålindustrien, dele af Skotlands vigtigste industri. I EU-regi kæmpede hun imod EUs sociale dimension og stod i 80erne som modvægt til ledende socialdemokratiske EU-skikkeler som den franske præsident François Mitterand og Jacques Delors, der under sit Kommissionsformandskab var med til at trække Kommissionen i en mere socialdemokratisk retning (Dinan, 2005: 449; Ichijo, 2004: 71). Thatcher blev derfor opfattet som anti-skotsk vis-à-vis skotternes ønske om *devolution*. Vedrørende Unionen mente hun ikke, at der skulle tages væsentlig højde for de skotske interesser, og at der ikke var nogen øvre grænse for Westminsters politiske suverænitet (Devine, 1999: 606-607; Jones, 2011: afsnit 6-9). *Conservatives* har siden 1997 ikke fået mange skotske stemmer til de britiske parlamentsvalg, der tildelte dem 0 sæder i 1997, og siden da kun formået at få 1

---

¹¹ Leder af *Conservative Party*, og Storbritanniens premierminister fra 1979 til 1990.

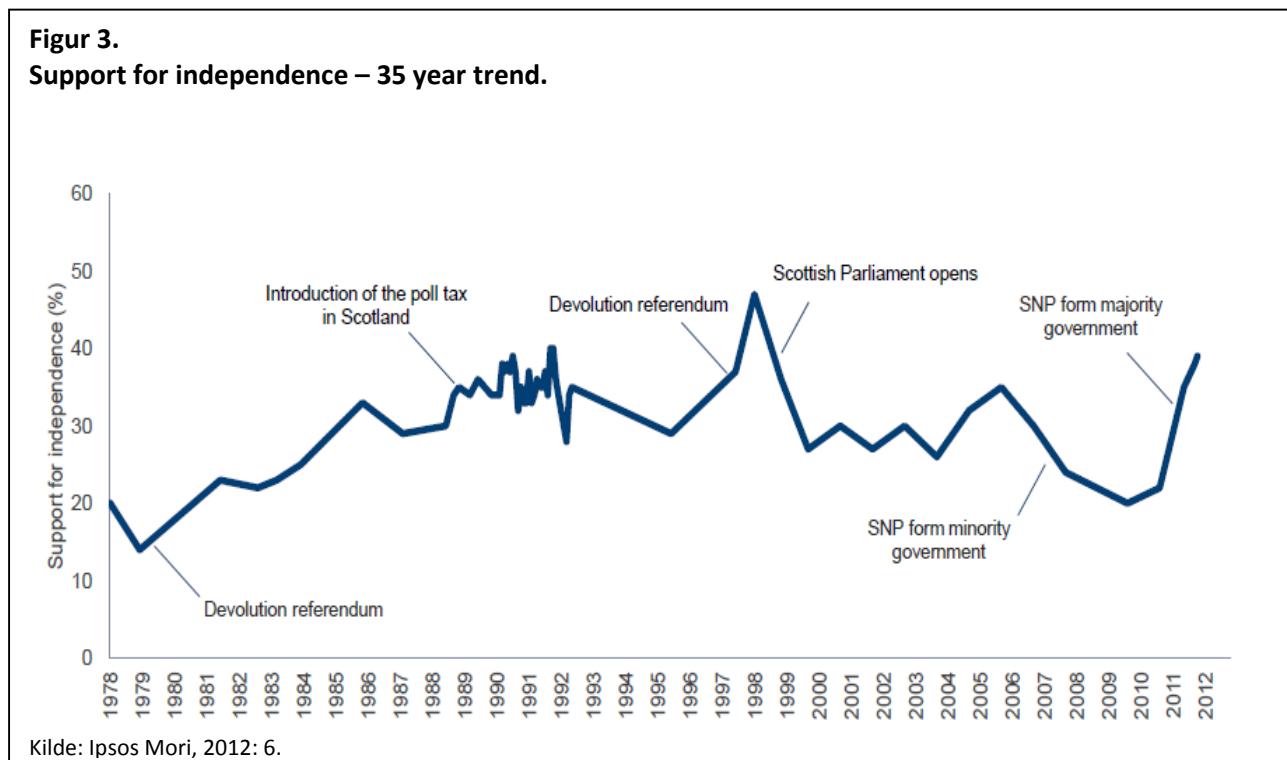
sæde til valgene sidenhen (Kramer, 2007: 198; Fitjar, 2010: 107). Dette har resulteret i, at mange skotter har følt at der var et *demokratisk underskud*, som kommer til udtryk med den meget begrænsede støtte til de konservative britiske regeringer (Dardanelli, 2005: 13).

Skotland har længe været præget af en mere socialdemokratisk politisk kultur, hvilken blev fremherskende i slutningen af det 19. århundredes under industriens velfærdsdage i det centrale Skotland, hvor arbejderklassen voksede sig store i byerne. Fra Skotland er der også kommet flere store socialdemokratiske politikere, senest Tony Blair og Gordon Brown, der uddover at være ledere af det britiske *Labour*, også var premierministre af Storbritannien (Guibernau, 1999: 47). Grunden til, at socialdemokratismen har været succesrig kan i høj grad tilskrives oppositionen mod det konservative England og dens prioritering af centralisering i Westminster. Efter *devolution* fik socialdemokratismen igen medvind, som Michael Keating, professor ved universitetet i Aberdeen, beskriver; '*[...] in Scotland social democracy was underpinned by a revived and repoliticised national identity*', hvor hjemmestyret var med til at give håb om, at skotsk politik ville bevæge sig i en ny retning med mindre centraliseret styre fra Westminster med mere åbenhed, og hvor borgere ville få mere indflydelse på den politik, der påvirkede dem (Keating, 2007: 9). Det nyindførte hjemmestyre og skotternes glæde herved, kan igen bekræfte Smiths argument om, at mange nationer stræber efter egen statslige repræsentation.

3.7. Ønsker skotterne selvstændighed?

Det var de socialdemokratisk orienterede partier, der dominerede Holyrood ved Skotlands første parlamentsvalg i 1999, der tildelte centrum-venstrepartiet *Labour* sejren med 56 pladser, der dannede regering med *Scottish Liberal Democrats*, socialliberalt centrumparti, der fik 17 sæder, *SNP*, der kan karakteriseres som et socialdemokratisk centrum-venstre parti, fik 35 sæder. *Conservative and Unionist Party*, konservativt centrum-højreparti, blev repræsenteret med 18 sæder, og er i Skotland støbt i en anden form end det britiske *Conservative Party* med mindre fokus på den 'aggressive neoliberalisme' (Ibid.: 9; Kramer, 2007: 198). Der har været valg til det skotske parlament fire gange i 1999, 2003, 2007 og senest i 2011. De nuværende partier i det skotske parlament er overordnet delt mellem at være for selvstændighed eller være *pro-Unionist*. De nuværende partier valgt i 2011, der er repræsenteret i Holyrood, er *Labour* (37 sæder), *Conservatives* (15) og *Scottish Liberal Democrats* (5), og disse partier kan alle betegnes som *pro-Unionist*. Det ledende parti er *SNP* (69) og sammen med *Scottish Green Party* (2), venstreorienteret miljøparti, og er partierne, der er for skotsk selvstændighed. SNPs jordskredssejr var bemærkelsesværdig,

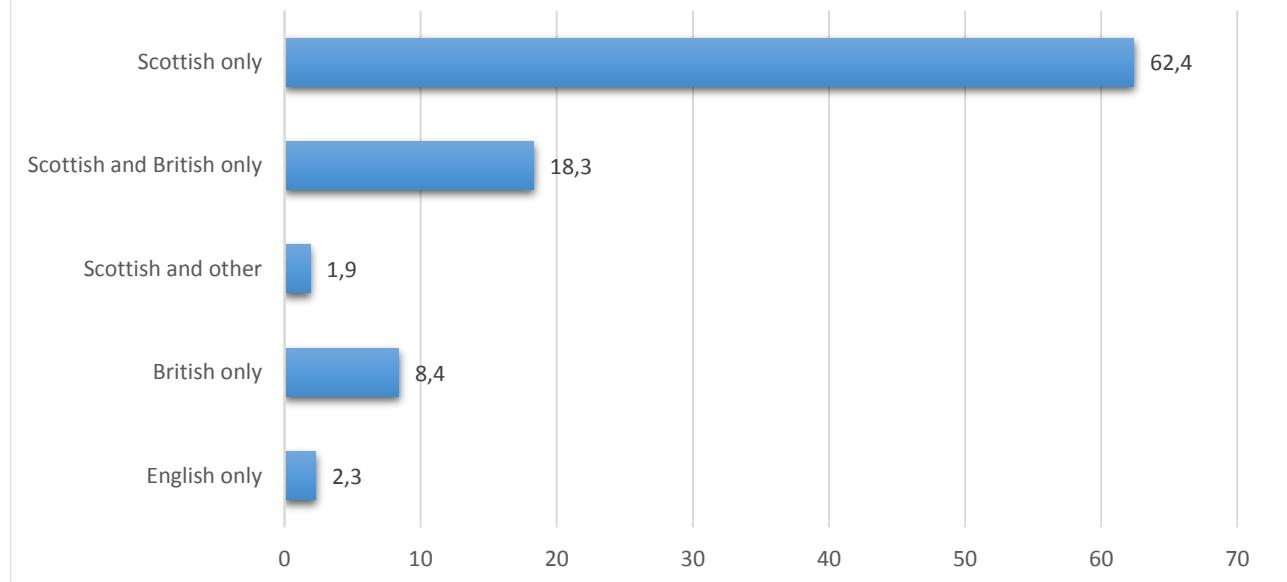
idet det skotske valgsystem er designet til at umuliggøre et absolut flertal, alligevel lykkedes det for SNP, der fik 45 % af stemmerne (Keating, 2011: 4; Freedland, 2011: afsnit 2; bilag 2).

SNP blev dannet i 1934, da partierne *Scottish Party* og *National Party of Scotland* gik sammen for at samle kræfterne i selvstændighedsbevægelsen forud for valget i 1935, men partiet vandt ingen pladser. SNP var i begyndelsen ikke et homogent parti, der udelukkende ønskede selvstændighed, men var delt mellem den fundamentalistiske fløj, der ønskede fuld selvstændighed og de, der gradvist ønskede at opnå hjemmestyre og flere beføjelser gennem *devolution* (Black, 2012: afsnit 7-8). Partiet havde dog ikke meget medvind ved de skotske valg, og ikke før 1970erne skulle SNP opleve et gennembrud, hvor oliefundet, og ikke mindst Englands krav om at olien tilhørte hele Storbritannien, gav SNPs kampagne *It's Scotland's Oil* medvind, hvor partiet vandt deres første pladser (11) i parlamentet i Westminster i 1974. SNP skulle opleve en stor tilbagegang efter tvisten med afstemningen om en *Scottish Assembly* kuldsejlede i 1979, og støtten til selvstændighed nåede i dette år et historisk lavpunkt som illustreret i figur 3 (Ibid.: afsnit 9-24).

Figur 4.

How Scottish residents define themselves 2011 census

Kilde: National Records of Scotland, 2013: 23-24.

SNPs succes i 1970erne vidner om en stærk skotsk bevidsthedsfølelse og store ønske for mere selvstyre, og derfor kan det forekomme irrationelt, at afstemningen i 1979 til det folkevalgte parlament ikke gik igennem hos befolkningen. Dette kan ifølge Anthony D. Smith begrundes med, at *fleksibiliteten* af den britiske stat har lagt en dæmper på idéerne om separatisme, idet Skotland har været i stand til at blive hørt i Westminster og gennem eksempelvis *Scottish Office*¹² (Smith, 1995: 74-75). Smith bruger ligeledes Skotland som eksempel på, hvordan brugen af demokratiske institutioner, som det skotske parlament, har gjort den britiske stat i stand til at samle de britiske nationer¹³ ved at 'smede' dem sammen med inklusive politiske traditioner og symboler, der har skabt fælles værdier og politiske erindringer for den britiske befolkning (Ibid.: 76). Det er derfor, at Smith taler om muligheden for at have en *sammensat identitet*, hvor identiteten ikke kun er forbeholdt eksempelvis én nation eller region (Smith, 2003: 34). Dette bekræfter multilevel governance-tilgangens idé om, at det er muligt at besidde en multipel identitet, hvor identiteten

¹²I dag Scotland Office. Secretary of State of Scotland, Alistair Carmichael repræsenterer både skotske interesser i den britiske regering og de britiske i Skotland. Scotland Office arbejder for at Skotland forbliver en del af Storbritannien (Scotland Office, 2014).

¹³England, Skotland, Wales og Nordirland.

udgøres af tilhørersforhold til flere niveauer (Hooghe & Marks, 2001: 43). Forfatterne til bogen *Political Discourse and National Identity in Scotland* Leith & Soule, bemærker at identiteten i Skotland både har karakter af at være national og politisk (2011: 82). Det er dog stadig den skotske nationale identitet, der vejer tungest i Skotland; i en rundspørge fra 2011, som vist i figur 4, erklærede 62,4 %, at de følte sig mest skotske, hvor 18,3 % svarede, at de så sig selv som værende lige skotske og britiske. Samlet siger 83 % skotter, at de føler en form for skotsk identitet (Whitaker, 2013: afsnit 1-3; National Records..., 2013: 3). At hhv. 18,3 % og 8,4 % erklærer, at deres identitet både er skotsk og britisk eller udelukkende britisk kan forklares med at ca. 400,000 indbyggere bosat i Skotland er født et andet sted i Storbritannien end Skotland, heraf er størstedelen englændere. Englændere skelner ofte ikke mellem at være *engelsk* eller *britisk* og ser det som sammensmeltede identiteter, hvor de skotter, der føler sig både skotske og britiske i højere grad vil betegne deres identitet som multipel. Derudover har også indvandrere fra specielt de tidligere britiske kolonier større tendens til at føle sig britiske (Kelly, 2012: 5; Djursaa & Werther, 2007: 10; Channel 4, 2012).

Efter mange års intern splid overtog Alex Salmond i 1990 formandsposten, og herefter begyndte han at modernisere det splittede partis profil til at være socialdemokratisk, EU-positiv, og have et stærkt ønske om selvstændighed, sidstnævnte i høj grad af økonomiske årsager (Ibid.: 31-48). Det var dog kun for en begrænset periode, at Salmond var partileder, idet han trådte tilbage efter valget til Skotlands genopståede parlament i 1999, hvor partiet ellers fik 35 pladser. I 2004 vendte Salmond tilbage som leder, og ved valget i 2007 fik SNP 47 pladser, og Salmond blev derfor den første nationalistiske førsteminister i Skotland, dog som mindretalsregering (Ibid.: 49-70). Ifølge Rune Dahl Fitjar, professor på universitetet i Stavanger, er medgangen for den skotske nationalism ikke helt tilfældig, da han påpeger, at den har fulgt den skotske økonomiske konjunkturer, hvor højdepunkterne specielt var at finde omkring oliefundet i 1970erne og opsvinget i 1990erne, der i begge tilfælde betød fremgang for SNP (Fitjar, 2010: 111). Den nationalistiske fremgang i netop 1970erne var ikke populær hos den konservative regering under Edward Heath i Westminster. Grunden til det var, at de i 1975 blev præsenteret for den skotske økonom Gavin McCrones økonomiske udregninger, der viste, at Skotland kunne blive en stærk økonomi på linje med Schweiz, hvis rettighederne til olien i Nordsøen tilfaldt Skotland. Den britiske regering var bange for, at Skotland ville få så stor en økonomisk fordel, at fundet sandsynligvis ville få dem til at stå stærkere økonomisk end England (Johnson, 2009). Først 30 år efter, i 2005, kom denne information frem under *Freedom of Information Act*, på SNPs foranledning, og Alex Salmond udalte herefter, at informationen ville få en central plads i SNPs fremtidige politiske kampagne. Det er uvist præcis, hvad oplysningen ville have bevirket for SNP, da det blev nedfældet, men det kunne sandsynligvis udelukke argumenterne for, hvorvidt Skotland ikke ville

kunne klare sig selv økonomisk. I stedet for at sætte muligheden for skotsk selvstændighed på spil, valgte den britiske regering at lade olien komme hele Storbritannien til gode, og SNP mener i dag at Skotland har krav på 90 % af olien (Russell & Kelbie, 2005; Carrell, 2013).

I dag beskriver SNP sig således: '*The SNP is a social democratic political party committed to Scottish independence. The party has been at the forefront of the campaign for Scottish independence for over seven decades'* (About Us, 2013; Black, 2012: 71-85). SNP sammenligner sig ofte med de andre nordiske lande, når de bliver mødt med spørgsmålet om hvorvidt et lille land som Skotland vil kunne klare sig selv. Grunden til, at SNP sammenligner sig med de nordiske lande er, at der mange ligheder landene i mellem bl.a. en socialdemokratisk tradition, samme befolkningsstørrelse og et offentligt skolesystem (Riddoch, 2011: afsnit 4).

Figur 5.

Oversigt over seneste undersøgelser og meningsmålingers resultater efter at have stillet skotterne spørgsmålet: '*Should Scotland be an independent country?*'.

Seneste meningsmålinger	Dato	Ja (%)	Nej (%)	Ved ikke/har ikke besluttet sig (%)
You Gov for Sun	Februar 2014	34	52	14
ICM Research/The Scotsman	Februar 2014	37	49	14
Panelbase for SNP	Februar 2014	37	47	16
Survation/Daily Record	Marts 2014	39	48	13
Ipsos Mori	Marts 2014	32	57	16
Panelbase/Wings Over Scotland	April 2014	41	46	14

Kilder: ICM Research, 2014; Survation, 2014; Panelbase/SNP, 2014; Panelbase/Wings Over Scotland, 2014; McLean & Diffley, 2014; Jordan, 2014.

Figur 5 giver et billede af de seneste målinger for, hvad skotterne har tænkt sig at stemme d. 18. september 2014; *ja*-siden ligger på 32-41 %, *nej*-siden mellem 47-57 %, og de, der ikke har besluttet sig mellem 13-16 %. Disse tal har ligget nogenlunde stabilt i det meste af 2013, dog har *Panelbase/Wings Over Scotland* sporet *ja*-sidens højeste måling siden 2012 (figur 3) på 41 %, og 2014-tallene indikerer en mindre fremgang. Dog har ingen af de to blokke rykket et stort antal stemmer. Ikke overraskende er SNPs vælgere dem, der mest sandsynligt vil stemme for; 68 % af SNPs vælgere siger, at de vil stemme *ja*, et tal der dog er faldet fra

76 % i juni 2012. Blandt vælgerne hos *Labour*, *Liberal Democrats* og *Conservatives* fordeler de sig mellem henholdsvis 75 %, 80 % og 98 %, der vil stemme *nej* til Skotlands løsrivelse (*No change in...*, 2013: 1-2,4). Der kan af dette udledes, at på trods af at SNP har det absolute flertal i det skotske parlament, så er dette ikke et udtryk for, at de selvsamme vælgere ønsker selvstændighed, som de blot 32-41 % *jasigere* er en indikation på. Dette kan bekræfte Smiths betragtning om den britiske stats fleksibilitet, der kan vidne om, at flere skotter føler, at de bliver hørt og repræsenteret i Storbritannien, og hvor denne fleksibilitet har lagt en dæmper på separatistiske krav (Smith, 1995: 75).

Udvidet *devolution*, kaldet *devo max*, hvor Skotland får overdraget alle politiske beføjelser undtagen forsvars- og udenrigspolitik, er mere populært end uafhængighed. På trods af, at *devo max* ikke er en mulighed på stemmesedlen, viste undersøgelser fra analyseinstituttet SSAS i februar 2014, at 32 % foretrak *devo max*, mens 31 % foretrak selvstændighed og 25 % status quo (Carrell, 2013; *Scottish inde...*, 2014; bilag 5). Keating læner sig ligesom Smith op af forklaringen om den britiske stats fleksibilitet, hvor *Britishness* og den britiske unionstanke ikke er, og ej heller forsøger at være, en altoverskyggende identitet, men derimod tillader flere former for identiteter, heriblandt en skotsk identitet, der muliggør, at man kan være britisk og skotsk simultant (Keating, 2011, 7-8). Overraskende nok er det heller ikke hverken den skotske nation eller identitet, som SNP bygger sit selvstændighedsprojekt op om. Som Michael Keating bemærker, så taler SNP meget lidt om de skotske rødder og historien og gør heller ikke meget brug af *nation-building*¹⁴ eller udfordrer 'idéen om den skotske nation' vis-à-vis den britiske unionstanke (Keating, 2011: 7).

3.7.1 Staten som garant for nationen

I 2007 udsendte SNP *Choosing Scotland's Future - A National Conversation*, som SNP lancerede for at sætte gang i selvstændighedsdebatten og som bl.a. blev udformet ved hjælp af *crowdsourcing*. Her erklærer Alex Salmond i forordene: '*As a sovereign people, the people of Scotland – and we alone – have the right to decide how we are governed*' (2007: v). I kapitlet *Scotland as a nation*, fremgår det igen, at Skotland har et krav og et ønske om at blive repræsenteret af sin egen stat: '*The people of Scotland remain sovereign and have the same right to choose the form of their own government as the peoples of other nations that have secured independence after periods of union with, or in, other states*' (Ibid.: 19).

Statsbegrebet bliver yderligere berørt i kapitlet: '*Scotland therefore already possesses certain essential*

---

¹⁴ Ifølge OECD - Organisation for Economic Co-operation and Development – kan nation-building definers som: '*deliberate strategies – usually by domestic élites – to forge a common national identity (against plural identities) around the idea of the nation, whether defined in an ethnic, cultural, historical or political sense*' (OECD, 2008: 13).

elements of statehood: an agreed territorial extent, and an acknowledged political and institutional identity' (Ibid.: 20).

Dette bekræfter Keating i, at selvom der i et kapitel med titlen *Scotland as a nation* ikke bliver brugt mange kræfter på at diskutere *nationen* Skotland, men derimod bliver der refereret til nationalismprincippet, det politiske, statslige Skotland med krav om at administrere egen stat samt *landets politiske og institutionelle identitet*; de politiske rammer (Keating, 2011: 7). Der kan derfor udledes, at SNPs selvstændighedsstrategi har fokus på at sikre de politiske og økonomiske rammer, der vil sikre nationen i fremtiden. Dette kan også bekræftes ud fra Salmonds udtalelse om, at det kun er den politiske union, man ønsker at bryde med og ikke de tætte bånd, som de kulturelt har til England. SNP ønsker at beholde den britiske monark og pundet, og vil bevare den *sociale union* med England, som Salmond i august 2013 beskrev således: '*The social union – the ties of family and friendship connecting the people of these islands - will endure, regardless of the choices of governments'* (Settle, 2013: afsnit 4-7). Her udtrykker Salmond forståelse for, at Skotland og England har en fælles historie, der ikke kan brydes, da der ikke eksisterer noget ønske om dette. Derudover kan det også ses som en måde at omgås det faktum, at næsten 800.000 skotter bor i England og mens ca. 400.000 englændere bor i Skotland, og der tages derfor hensyn til dette (Kelly, 2012: 5). En årsag til at SNP ligeledes ønsker at bevare den britiske monark, kan forklares med at de to lande har delt monark siden *Union of the Crowns 1603* (Magnusson, 2000: 400-401), og kongehuset kan derfor ses som værende ligeligt skotsk som engelsk.

Ifølge Keating, er der status quo mellem de to parter, de, der ønsker selvstændighed og de, der ønsker at forblive en del af unionen. Selvom den skotske nationale identitet er stærk, mener han, at kravet om selvstændighed er skabt ud fra sociale og økonomiske spørgsmål. Ifølge Smith findes der en økonomisk dimension i den nationalistiske doktrin, hvor nationalisten efterstræber at være selvforsyndende og kontrollere hjemlandets naturressourcer. Udsigten til at få rådighed over egen bæredygtige og stærke økonomi kan derfor ses som et incitament til at ønske autonomi. Også Fitjar erklærer sig enig i, at den politiske elite bruger naturressourcer som et argument på den økonomiske fremgang en region kan få, for at vinde befolkningens gunst og forsøger at skabe et økonomisk rationale for at kræve mere politisk magt (Fitjar, 2010: 115). Fitjar pointerer, at økonomien er en katalysator for det skotske ønske om selvstændighed, som har været størst, når der var udsigt til at blive mindre afhængige af Storbritannien, og derfor var det blomstrende i 1990erne, specielt i 1998, hvor hjemmestyret blev en realitet og igen i midten af 00erne lige efter SNPs store valgsejr (figur 3). Det tyder derfor også på, at da krisen ramte i slutningen af 00erne, så stagnerede begejstringen for selvstændighed en smule. I 2011 mente 31 %, at Skotlands

økonomi ville være bedre stillet ved uafhængighed, mens 32 % mente at den ville stå værre til, hvilket viser, at skotterne stiller sig uafgjort på dette spørgsmål (Fitjar, 2010: 115; Keating, 2011: 9-10; Smith, 1991: 91).

Del IV: Analyse II – Med kurs mod EU

Dette kapitel vil undersøge, hvordan Skotland er repræsenteret i EU både gennem Storbritanniens medlemskab og som region samt hvor meget adgang de skotske ministre har til de afgørende politiske forhandlinger, og hvorledes de forsøger at opnå politisk indflydelse som region overordnet ved at etablere sig som et selvstændigt og funktionsdygtigt Skotland. Med kampagnen *Independence in Europe*, har SNP vendt på en tallerken fra at være EU-modstander til at omfavne idéen om selvstændigt medlemskab, der er gjort til et af hovedargumenterne for, hvorfor Skotland bør blive uafhængige. Skotterne er dermed gået fra at være relativt forbeholdne over for EU i 1970erne til nu at være EU-positive. Der vil især blive kigget nærmere på SNPs holdning til EU, og hvor meget den fylder i deres selvstændighedsstrategi. Kapitlet vil derfor undersøge paradokset: hvordan kan nationalism og ønsket om selvstændighed forenes med europæisk integration?

4.1. Skotsk repræsentation i EU

Skotland er repræsenteret i EU gennem Storbritanniens medlemskab, som blev medlem ved EUs første udvidelse i 1973. EU-anliggender hører til under udenrigspolitik, og falder i Skotlands tilfælde under *reserved matters*, og dermed administrerer den britiske regering EU-politikken under overenskomst med Skotland i *Concordat on Co-ordination on European Policy*. Dette betyder ikke, at Skotland ikke har noget at skulle have sagt i den britiske EU-politik, for Skotland deltager politisk gennem den intergovernmentale aftale om *Joint Ministerial Committee (Europe) (JMC)*, som blev etableret med *Memorandum of Understanding*¹⁵, hvor regeringerne fra Skotland, Nordirland, Wales mødes med den britiske og tilkendegiver og diskuterer deres syn på EU-politikken, for at nå til enighed om en overordnet fælles EU-strategi for Storbritannien. I komitéen gælder det især også om at nå til enighed om EU-strategien på de områder, der er forbeholdt Storbritannien, men som direkte påvirker selvstyrernes overdragne beføjelser, og memorandummet slår fast, at komitéen udelukkende er *konsulterende* ligesom aftalerne i

---

¹⁵ *Memorandum of Understanding*, indgået i 2001, opdateret i 2011, oprettet som følge af uddelegeringen af beføjelser til hjemmestyrerne i Skotland, Wales og Nordirland. Består af en række int.gov. aftaler mellem den britiske regering og de tre hjemmestyrer som fastsætter principper og aftaler i regeringernes indbyrdes forhold. *Joint Ministerial Committee (JMC)* er en separat aftale inden for memorandummet, og er delt op i tre områder, hvoraf *JMC (Europe)* ensarter en fælles britisk EU-kurs (National Assembly..., 2012: 1).

memorandummet heller ikke er juridisk bindende (The Scottish Gov..., 2012: afsnit 1-4; *Devolution of...*, 2013: afsnit 35-37; National Assembly..., 2012: 1; *Memorandum...*, 2010: 9-10).

Udover at deltage i *JMC*, har skotske ministre mulighed for at deltage ved møder i Ministerrådet med deres britiske ministerkollegaer, men den britiske minister skal dog godkende den skotske ministers tilstedeværelse (*Engagement in...*, 2013: afsnit 4-5; The Scottish Gov..., 2012: afsnit 4-5). Den skotske professor i europæisk ret ved University of Glasgow, Noreen Burrows, forklarer, at skotske ministres rolle i denne foranstaltung, såfremt de får lov til at deltage, er: '*to support and advance the single UK negotiation line which they will have played a role in developing [...] the UK lead Minister will retain the overall responsibility for the negotiations'* (Burrows, 2010: 128-129). Dermed er de skotske ministre en del af den britiske delegation i Ministerrådet, og skal derfor handle ud fra den fastlagte strategi, og kan ikke tilkendegive særskilte skotske ønsker på Ministerrådsmøderne. Dermed er Skotland meget afhængige af Storbritannien, når det gælder om at kunne være med ved de magtfulde institutioner i EU som netop Rådet. Skotske ministre sad med ved møder i Rådet 21 gange i 2012, primært på møder, der omhandler skotske interesser under *devolved matters*, som fiskeri og transport (*Ministers at Council...*: 2013). Skotland har forsøgt at få garanti på at sidde med ved alle EU-møderne, der direkte angår Skotland med den seneste tilføjelse til *Scotland Act* i 2012, men det afviste den britiske regering (*Scotland Bill...*, 2012; The Scottish Gov..., 2011). Dette viser, at den skotske regering ønsker at sidde med, der hvor de vigtige beslutninger tages, og med den seneste *Scotland Act*-tilføjelse har de forsøgt at maksimere deres indflydelse i EU gennem Storbritannien, hvorved de kunne sætte et tydeligere præg på den britiske delegations forberedelser til Rådsmøderne. Reelt har Skotland ingen muligheder for at tilkendegive egeninteresser i Rådet og dette viser, ifølge Burrows, at trods øgede selvstyrebeføjelser, så fører de britiske ministre skarp kontrol med dets regionale ministres tilstedeværelse til EU-forhandlingerne (Burrows, 2010: 128-129).

Skotland har mulighed for at benytte sig af den sammensatte organisering, som kendetegner EUs beslutningsproces, som multilevel governance-tilgangen beskriver. Skotland kan opnå indflydelse og repræsentation gennem andre kanaler og er stærkt repræsenteret i Bruxelles via *Scotland House*, der fungerer som Skotlands politiske kontor og huser *Scotland Europa* og *Scottish Government EU Office*, hvor sidstnævnte har været repræsenteret i Bruxelles siden 1999. Formålet med *Scottish Government EU Office* er at få så meget indflydelse i EU jf. muligheden for at påvirke beslutningstagere gennem lobbyisme som multilevel governance åbner op for ved at assistere den skotske regering, forbedre Skotlands profil i EU, og gennem samarbejde med andre regioner (Burrows, 2010: 123). Denne repræsentation er dog foranlediget

på eget initiativ, men Skotland er som region også repræsenteret gennem EUs Regionsudvalg, og hvor vidtrækkende deres indflydelse heri er, bliver behandlet i næste afsnit.

4.1.1. Et udvalg med begrænset indflydelse

Regionsudvalget har siden dets oprettelse med Maastrichttraktaten i 1994 haft til formål at bringe EU og borgerne tættere sammen og fungerer derfor som kommuners og regioners talerør i EU. Regionsudvalget har 353 medlemmer fra de 28 medlemslande, og dets beføjelser er udvidet for hver traktat, men den seneste, Lissabontraktaten, slog fast, at Udvalget har ret til at blive hørt af Kommissionen, EU-Parlamentet og Ministerrådet under hele lovgivningsprocessen på områder, der påvirker regionerne inden for bl.a. økonomisk og social samhørighed, beskæftigelse og sundhed (*Committee of..., 2013; Regionsudvalget, 2010: 3-4*). Det nye i Lissabontraktaten er, at den anerkender '*princippet om lokalt og regionalt selvstyre inden for EU-medlemsstaterne*' (Regionsudvalget, 2010: 2). Udvalgets arbejde bygger på *subsidiaritetsprincippet*; at beslutninger træffes så tæt på borgerne som muligt, eksempelvis på regionalt plan, såfremt det er her en opgave løses bedst, og dermed '*skal EU respektere de regionale og lokale kompetencer*', og ikke kun de nationale (Ibid.: 2; Nedergaard, 2004: 342). Herved lægger Lissabontraktaten op til, at det flerdelte politiske niveau i EU fremmes, hvor '*myndigheder på alle niveauer i Europa bliver nødt til at samarbejde i meget højere grad end tidligere*' (Regionsudvalget, 2010: 2). Udvalget har politisk indflydelse i form af at kunne afgive udtalelser på konkrete lovforslag eller udtale sig på eget initiativ, hvor de finder det hensigtsmæssigt (Ibid.: 3). Det er dog vigtig at pointere, at Udvalget kun er et rådgivende organ, og de andre EU-institutioner ikke er påkrævet at følge Udvalgets udtalelser, medmindre det bryder med *subsidiaritetsprincippet* (Rainsbury, 2012: afsnit 16). Med Lissabontraktaten fik Udvalget uddover flere politiske beføjelser dog også den juridiske hævd at kunne bruge *EU-Domstolen* i situationer, hvor Udvalget ikke bliver respekteret eller hørt af en EU-institution eller såfremt udvalget finder, at *subsidiaritetsprincippet* er blevet brudt (Ibid.: 3). Regionsudvalgets rolle styrkes ved at: '*Udvalget vinder større synlighed på alle niveauer af EUs lovgivningsproces – forberedelse, ændring og overvågning af lovgivning, som berører lokale og regionale myndigheder*' (Regionsudvalget, 2010: 2-3). Udvalget skal dermed fungere som et bindeled mellem det regionale niveau og Kommissionen med hvilken samarbejdet er blevet tættere. Regionerne i EU forventede og håbede på, at regionerne ville stå stærkere med Lissabontraktaten, og at den ville styrke deres rolle i beslutningsprocessen, og specielt tydede muligheden for at kunne gå til Domstolen på, at Udvalget kunne blive mere end 'bare' en rådgivende forsamling og få større del i lovgivningsprocessen ved at kunne påvinge eksempelvis EU-parlementarikerne til at tage højde for *subsidiaritetsprincippet* (*Regions hope..., 2010: afsnit 1-7, 13-17*).

Med skabelsen af Regionsudvalget har mange regionale politiske eliter samt de dertil hørende regionale informationskonterer og repræsentationer som eksempelvis *Scotland House* kunnet etablere sig på EUs politiske scene, og som alle bidrager til EUs samlede politiske beslutningsproces (Fitjar, 2010: 22). Fitjar fremhæver at EU, specielt Kommissionen, bevidst har gjort en politisk indsats for at styrke regionerne, for at kunne lægge pres på staterne både ovenfra og nedefra (Ibid.: 20-22). Det er fra EUs side en bevidst handling og målsætning, og viser at EUs neofunktionalistiske karakter, idet de med deres supranationale præg har interesse i, at staten har mindre magt, fordi supranationale institutioner ses som den mest effektive måde at opnå aftaler på. Ligeledes bekræfter det multilevel governance-modellen i, at den politiske indflydelse i EU er fordelt og finder sted på flere politiske niveauer. Stater er derfor ikke længere de eneste aktører på den EU-politiske scene, og der er således flere deltagere, der har interesse i at påvirke beslutningsprocessen, men også mulighed for det, bl.a. som skotsk region i Udvalget.

Ser man nærmere på antallet af skotske medlemmer i Udvalget, fremgår det, at Skotland er forholdsvis ujævnt repræsenteret, da de kun har 4 skotske medlemmer ud af Storbritanniens i alt 24, for hvis man sammenligner Skotland med medlemslande som Danmark og Finland, med hvem de befolkningsmæssigt læner sig op ad, har de to lande tilsvarende 9 medlemmer (Rainsbury, 2012: afsnit 16). Fordi Regionsudvalgets arbejde er uafhængigt af medlemslandene og dets politikområder falder ind under *devolved matters*, er Udvalget en måde, hvorpå Skotland kan gå uden om Westminster, idet de kan føre deres regions politik uden britiske instrukser i dette forum. Ifølge Burrows, har den skotske regering formået at gøre sig synlige gennem Skotlands andre repræsentationer i Bruxelles, hvilket har været med til at fremstille dem som en særskilt del af Storbritannien (Burrows, 2010: 124, 132-133). På denne måde, mener Burrows, har Skotland været i stand til at få meget ud af deres tilstedeværelse i Bruxelles ved at bygge stærke bånd til andre regioner, skabe synlighed for Skotland som en separat del af Storbritannien, så godt som det har kunnet lade sig gøre inden for de gældende rammer (ibid.). På trods af at den skotske regering har forsøgt at styrke Skotlands position i EU og har forsøgt at etablere sig, som var de et selvstændigt medlemsland, så er deres adgangsforhold mere af symbolsk karakter, da Skotland kun har mulighed for at sætte et fingeraftryk på den, idet de ikke kan sidde med til selve forhandlingerne af den foreslæde politik eller vedtagelsen af den. Derfor begrænses Skotlands nuværende handlemuligheder i EU sig til at *medvirke* i politikudformningen snarere end, at de har reel indflydelse på den.

4.2. Pro-europæiske nationalister

'The Scottish Government, supported by the overwhelming majority of Members of the Scottish Parliament, believes that membership of the EU is in the best interests of Scotland. It is our policy, therefore, that an independent Scotland continues as a member of the EU' (Scottish Government, 2013: 219).

Sådan erklærer SNP Skotlands position i forhold til EU i *Scotland's Future*, under afsnittet *Scotland in the European Union*. Det kan siges at være et modsætningsfyldt forhold, når skotske nationalister på den ene side ønsker at opnå politisk uafhængighed og på den anden side ønsker at indgå i et tættere integreret EU-samarbejde, der betyder nedprioritering af nationale interesser og afståelse af politisk suverænitet på en lang række områder. Følgende afsnit vil se på, hvordan dette modstridende forhold kan kombineres og hvorfor mange skotter, ikke mindst den politiske elite, er pro-europæiske nationalister.

Skotterne har ikke altid haft en positiv holdning til EU, faktisk har tilslutningen til det europæiske projekt været lavere end i England, som kom til udtryk, da Storbritannien i 1975 skulle stemme om fortsat medlemskab af EF, hvoraf 58,4 % skotter stemte *ja* mod Englands 68,7 % *jastemmer*. Frygten for at Skotland ville blive yderlige marginaliseret, var en af de væsentligste grunde til skotternes lave tilslutning (Ichijo, 2003: 28). I 1988 viste en undersøgelse, at 55 % af den skotske befolkning mente, at Skotland ville være bedre stillet med selvstændighed i Europa (Ibid.: 28-29; Fitjar, 2010: 70-71). Den mere positive tilgang til EU gjaldt ikke kun befolkningen, men også den politiske elite, heriblandt de ellers så skeptiske nationalister i SNP. De havde ved afstemningen i 1975 ført en *nejkampagne*, men i løbet af 1980erne begyndte partiet at moderere holdningen til en langt mere positiv tilgang. I 1988 vendte SNP på en tallerken og erklærede sig tilhængere af EU, og partiets nye EU-politik blev iværksat med sloganet *Independence in Europe*. Det var i høj grad udviklingen af EFs politiske institutioner og nationalstatens rolle i disse, der var den udslagsgivende årsag til SNPs nye standpunkt. Dette eksemplificeres med Rådets intergovernmentale karakter og politiske rolle i samarbejdet som besluttende myndighed, hvor medlemsstaternes ministre varetager deres stats synspunkter i Rådets nu udvidede politikområder (Fich et al., 2011: 168, 171). Det demonstrerer, at medlemsstaten har en afgørende stemme i EU-samarbejdet, og som derfor er eftertragtelig for SNP. Derudover var den herskende tanke i strategien, at et skotsk medlemskab kunne bidrage positivt til Skotlands overgang til selvstændighed med adgang til det indre marked, samt at de kunne undgå politisk og økonomisk isolation i denne periode (Lynch, 2002: 186-187; Ichijo, 2003: 37). Dette bekræfter den intergovernmentalistiske teori i, at europæisk integration sker, når det er i statens interesse og har betydning for realiseringen af dens overordnede mål.

Ifølge Atsuko Ichijo var det aversionen mod det konservativt ledede Storbritannien, hvem de ikke følte repræsenterede dem, der var med til at styrke SNP og deres centrum-venstrepolitiske dagsorden, som i takt med denne fremgang var med til at få den positive tilgang til EU rodfæstet i befolkningen. Den politiske forvaltning i EU blev opfattet, sammenlignet med den i Storbritannien, som mere moderne og demokratisk, og Ichijo pointerer, at det at være pro-EU kunne kædes sammen med at være pro-skotsk (Ibid.: 29).

Figur 6.

EU3. Similarly, there has been some debate recently about whether or not an independent Scotland should be a member of the European Union. Regardless of how you intend to vote in the Scottish independence referendum, which of the following comes closest to your view?

		Those certain to vote in independence referendum	'Yes' voters (certain to vote)	No' voters (certain to vote)
Base	All (1003) %	(735) %	(227) %	(421) %
An independent Scotland should be a member of the European Union	61	63	65	59
An independent Scotland should not be a member of the European Union	33	33	34	35
Don't know	6	4	1	6

Kilde: Ipsos Mori, 2014: 2.

Figur 6 viser, at 61 % af skotterne i februar 2013 mente, at et selvstændigt Skotland skal være medlem af EU mod de 33 %, der mente at Skotland som selvstændige ikke skal være medlem. 6 % svarede *ved ikke*. Den største andel af de, der mente at et selvstændigt Skotland skal være medlem af EU, er den gruppe, der også tilkendegiver, at de vil stemme *ja* til skotsk selvstændighed, hvor tallet når 65 % for et selvstændigt Skotland i EU. Dermed kan det bekræftes, at der er en vis sammenhæng mellem at være for skotsk selvstændighed og pro-EU.

I 2003 mødtes SNPs politiskabende forum, *SNP National Assembly*, for at diskutere udviklingen i EU med den forestående udvidelse og *Forfatningstraktat*¹⁶, og SNPs i dag nuværende viceførsteminister, Nicola Sturgeon, kaldte det endnu mere presserende at opnå selvstændighed, hvorfor *Independence in Europe*-kampagnen blev relanceret. På mødet sagde Sturgeon, at det var vigtigt, at Skotland tog stilling til deres forhold til det EU, der nu var ved at ændre sig markant (Bilag 3: afsnit 1-8), som hun udtrykte således: '*The draft EU constitution enshrines the powers of national Parliaments. The problem for Scotland is that the Scottish Parliament, in the context of the EU, is not a national Parliament. Member states, post-constitution as is the case now, will be the collective decision-makers on policy. Unless Scotland is a member state in our own right, we will always be outsiders looking in'* (*Ibid.*).

I Sturgeons udtalelse bliver vigtigheden af at sidde med ved forhandlingsbordet understreget, og at Skotland ikke har mulighed for få indflydelse på EUs politik, så længe de ikke er medlem som et selvstændigt nationalt parlament, og samme synspunkt er igen erklæret i *Scotland's Future*:

'the EU has considerable influence over Scotland's economic and social welfare, from the single market to its common policies on a wide range of social and cultural matters. Independent membership of the EU would ensure that the Scottish Government is able, for the first time, to participate at every level in the EU legislative and policy process. With independence the Scottish Parliament will have an enhanced role in EU issues, holding the Scottish Government to account for positions taken in the EU, and ratifying reforms to the EU treaties' (*The Scottish Gov...*, 2013: 217).

Her bliver det fremført, at EU er det forum, der er med til at sikre Skotlands velfærd socialt som økonomisk, og at det er vigtigt, at Skotland har en afgørende rolle '*på alle EUs niveauer*' i udformningen af de politikker, der berører dem, og derfor er det væsentligt, at de ikke bare er '*outsiders looking in*'. Et eksempel, der her kan trækkes frem, er at Lissabontraktaten styrkede de nationale parlamenters rolle i forbindelse med deres rolle som *subsidiaritetsprincippets vogtere*¹⁷ (*Folketinget*, 2009: 2; *Effektive og moderne...*, 2014). En anden væsentlig side af sagen er, at Ministerrådet og det Europæiske Råd med tiden er blevet styrket, og

¹⁶ Forfatningstraktaten, underskrevet i 2004, skulle erstatte EUs tidlige traktater, og, som navnet antyder, etablere en forfatning for EU. Traktaten blev ikke gennemført, da hollandske og franske borgere stemte *nej* ved folkeafstemning i 2005. Efter en tænkepause blev Lissabontraktaten underskrevet og trådte i kraft d. 1. december 2009 (*Kelstrup et al.*, 2012: 23-24).

¹⁷ EU har med Lissabontraktaten styrket de nationale parlamenters inddragelse i beslutningsprocessen. Kommissionen sender sine forslag ud til de nationale parlamenter, og finder de det i strid med subsidiaritetsprincippet, kan de indgive en udtalelse, et såkaldt 'gult kort', der forpligter Kommissionen til at genoverveje sit forslag (Europa-Kommissionen, 2008: 8).

Ministerrådet kan ses som, hvad Kelstrup et al. kalder '*hjertet i EUs beslutningsproces*' bl.a. fordi de har mange udøvende og lovgivende kompetencer. Det er også her, at medlemslandenes egne ministre mødes og dermed er '*de nationale regeringers repræsentationsorgan i EU*' (Kelstrup et al., 2012: 90). Det Europæiske Råd blev med Lissabon gjort til en formel EU-institution, og er en af de stærkeste institutioner i EU, da det er her, at medlemslandenes regeringschefer mødes og udstikker retningen for EU (Ibid.: 88-89). Alt dette viser, at de to råd har karakter af intergovernmentalistisk samarbejde, hvor det er medlemslandene, der er drivkraæfterne for EUs centrale og vigtigste beslutninger, af hvilken grund Skotland efterstræber en plads i de to dominerende råd.

Væsentligt i Sturgeons tale er, at hun slår fast, at partiet er pro-EU og for et selvstændigt Skotland i EU: '*The SNP is passionately pro-European. We believe in an enlarged, confederal Europe, not a bureaucratic super-state. But we are, more than anything - and this is what matters most - pro-Scotland in Europe*' (Bilag 3: afsnit 12). Dog er det EU som SNP ønsker et konføderalt Europa, dvs. en løsere sammenslutning af suveræne stater med fælles politiske institutioner (Den Danske Ordbog, 2014), og ikke er en bureaucratisk superstat. SNPs vilje til at overdrage politiske beføjelser til en supranational institution, kan neofunktionalismen beskrive med den *politiske spillover-effekt*; for at kunne opfylde egne interesser. Dette vil Moravcsik og den liberale intergovernmentalisme forklare ud fra idéen om *institutional choice*, hvor stater overdrager politisk magt til en supranational institution, fordi det er i statens interesse. Sturgeons udmelding understreger også, at Skotland ønsker at indgå i det europæiske samarbejde som en suveræn stat, og derfor går ind for, at der er en vis grad af mellemstatsligt samarbejde i unionen. Dermed er Skotland præget af den samme indfaldsvinkel til EU som England, nemlig den intergovernmentalistiske tilgang til det europæiske samarbejde. Denne præference for mellemstatsligt samarbejde har England, og dermed også Storbritannien, udviklet, fordi den britiske tankegang bygger på idéen om parlamentarisk suverænitet, hvilket har været svært at få forenet med europæisk integration. Dette er foranlediget af deres historie som politisk og handelsmæssigt imperium samt som sejrsherre af 2. verdenskrig (Ichijo, 2003: 34; Djursaa & Werther, 2007: 146-147). Storbritanniens optagelse i EU var sejlivet, og de ønskede ikke at være medstiftere af Unionen grundet de ikke havde det samme behov for den samhandel, som var den væsentligste grund til dets oprettelse, fordi de stadig havde gode og stærke økonomiske og handelsmæssige betingelser gennem imperiet. En udslagsgivende grund var, at briterne ikke ønskede at indgå i en politisk union med supranationale institutioner, da de blev opfattet som en trussel mod den nationale suverænitet (Kramer, 2007: 200). Allerede to år efter optagelsen, i 1975, skulle briterne stemme om fortsat medlemskab, og denne skepsis og ambivalens til hele projektet fortsatte også under Thatcher-æraen, der med sit EU-skeptiske konservative bagland, manifesterede den britiske modstand mod alt for

dominerende EU-institutioner (Dinan, 2005: 72-73). Et EU præget af føderalisme og supranationale tanker blev dog heller ikke omfattet af New Labour og Blairs ledelse fra 1997-2007, hvor Blair i stedet forsøgte at manøvrere mellem mere britisk deltagelse i og lederskab af EU og prioriteringen af britiske interesser, hvorfor et EU med en intergovernmental udformning stadig var højt rangeret på briternes dagsorden (Djursaa & Werther, 2007: 152-153). Den nuværende Labour-leder, Ed Miliband, har overordnet forsat den samme kurs og ser også fremtidens Storbritannien som en del af et reformed EU¹⁸ (Parker et al., 2014). Præferencen for intergovernmentalistisk samarbejde tilfalder ikke kun England, men også Skotland som en del af Storbritanniens politiske historie, og ifølge Michael Keating, foretrækker det erklærede pro-europæiske SNP et EU med de nationale regeringer som hoveddaktørerne (2010: 375).

4.3. EU-medlemskab = national selvstændighed

Medlemskab af EU har en afgørende rolle i SNPs nuværende selvstændighedsstrategi. Årsagen til det er, at Skotland, som mange andre af EUs regioner, ikke fik den politiske indflydelse i EU-systemet gennem *Regionsudvalget* som de forinden havde forhåbninger om, og som Lissabontraktaten ellers havde forsøgt at forstærke (*Regions hope to...*, 2010: afsnit 1-7, 13-17). Udvalget er et organ, der har krav på at blive hørt og vogter over *subsidiaritetsprincippet*, og i Lissabontraktaten er deres rolle blevet større, idet de har fået mere ansvar og flere politiske og retslige beføjelser, der har givet dem større synlighed i lovgivningsprocessen (Regionsudvalget, 2010: 2-5). Dog er de stadig kun rådgivende. For mange af EUs regioner, har det vist sig som en skuffelse, og for Skotland som region, har det ikke vist sig som den mest effektive vej til at opnå politisk indflydelse. Skotland som en region med hjemmestyre deltager i denne foranstaltung som en del af den britiske delegation, hvori de kan være med til at skabe Storbritanniens samlede EU-strategi, til hvilken de derfor er bundet til (Keating et al. 2014: 3-4). Professor Carolyn Rowe ved Aston University i Birmingham, bemærker, at Udvalget har det problem, at prioriteterne internt i udvalget er meget forskellige, anskuet ud fra det faktum, at nogle af de repræsenterede regioner har deciderede lovgivende beføjelse, mens andre ikke har. Regionernes politiske fokus er derfor meget forskellige, idet deres størrelse, politiske og økonomiske beføjelser ikke nødvendigvis er de samme, hvilket bevirker, at de ikke altid taler med samlet stemme. Med regionernes forskelle både kulturelt og politisk, er udvalget derfor en broget og sammensat institution (Moore, 2008: 519, 532, Guibernau, 1999: 174).

---

¹⁸ Storbritanniens fremtid i EU er for tiden stærkt debatteret på baggrund af, at den konservative premierminister David Cameron har lovet en folkeafstemning i 2017, hvor briterne skal tage stilling om de fortsat ønsker at være medlemmer af EU. Man har længe afventet hvordan det ellers forholdsvis EU-positive Labour forholder sig til spørgsmålet, og i marts 2014 erklærede lederen af partiet, Ed Miliband, at han, såfremt han bliver premierminister ved valget i 2015, ser at Storbritannien er bedre stillet i et reformed EU end hvis de står uden for EU-samarbejdet. Han har derfor lovet at en folkeafstemning om spørgsmålet kun finder sted såfremt der er tale om, at en fremtidig EU-traktat medfører mere magtoverdragelse til Bruxelles (Parker et al., 2014).

Skotland har gjort brug af den adgang til EUs politiske beslutningscenter, som multilevel governance netop baner vejen for, men det politiske afkast har ikke været som forventet hverken i Udvalget eller gennem deres stats medlemskab. Som subnational aktør i EU har Skotland oplevet en række begrænsninger set ud fra deres politiske mål interesser, og den reelle indflydelse har været beskeden – især målt i forhold til det udbytte, de ville kunne få som et medlemsland, hvilket stemmer overens med intergovernmentalismens tese om, at suveræne stater er de vigtigste politiske agerende, der kan sikre dem adgang til magt og overlevelse.

SNP påberåber således i *Scotland's Future*, at det er et suverænt Skotland, der giver den bedste mulighed for at kunne fremme skotske interesser i EU: '*An independent Scottish Government will, for the first time, be able to promote Scottish economic interests directly, protect Scottish citizens and participate on equal terms as all other member states in EU affairs. The only government capable of properly representing Scotland's interests in the EU decision-making process is a government elected by, and directly accountable to, the people of Scotland*' (The Scottish Gov..., 2013: 219). Ifølge SNP, vil en selvstændig skotsk regering være dem, der er bedst i stand til at få Skotlands interesser hørt og gennemført i den europæiske beslutningsproces, og vil kun være til for skotterne og kan også kun vælges af skotterne. Hvad der implicit kan læses i denne udmelding, er, at hverken den britiske regering er en tilfredsstillende repræsentant for skotterne eller at deltagelsen i EU som subnational aktør, som multilevel governance muliggør, i dette henseende indfrier Skotlands interesser. SNP ønsker at indgå på politiske ligeværdige forhold med andre medlemslande i EU med hvem de opfatter sig på lige fod med, og svaret findes ikke i konstellationerne med Storbritannien eller Udvalget.

Forbindelsen mellem skotske nationalists selvstændighedskrav og ønsket om at integrere sig i EU er derfor ikke nødvendigvis så fornuftsstridigt, som det kan lyde. Paolo Dardanelli, lektor i komparativ politik på University of Kent, opilater en række hændelser, der har været grund til at skotsk nationalism er influeret af den europæiske dimension, idet EU giver reel mulighed for at kunne bryde med Storbritannien; først og fremmest sikkerhedspolitisk og handelsmæssigt, dernæst læner EU sig tæt op ad velfærdstanker som Skotland foretrækker, og som synes fjernt fra den engelske konservatisme, og slutteligt opfattes EU som et forum for fornyelse og fremskridt, en rolle som EU, set med skotske øjne, har overtaget fra England (Dardanelli, 2005: 13). Gennem EU øjner Skotland dermed en reel mulighed for at mindske deres behov for den stat, de tilhører (Guibernau, 1999: 169). Den skotske professor i sociologi på University of Edinburgh, Jonathan Hearn, pointerer hvorledes skotsk nationalism er præget af den europæiske dimension, her gengivet efter Dardanelli: '*the steady growth of the European Union has both eaten into the sovereignty of*

the British state, and made the viability of small nations within the EU seem more plausible, and Scottish independence less isolationist' (2005: 13). Hearn mener, at små nationers overlevelse er mere sandsynlig i form at et EU-medlemskab, da de ellers risikerer at blive fanget i periferien af Europa, økonomisk og politisk isoleret fra resten af EU og Storbritannien. Foruden dette, er meget af den britiske politiske suverænitet overført til EU, hvilket dette kapitel har vist, at Skotland kan have svært ved at få indflydelse på. Derfor kan et medlemskab af EU ses som den måske eneste måde Skotland kan opnå, fremtidssikre og opretholde selvstændighed på (Ichijo, 2004: 50, 92).

DEL V: Diskussion af Skotlands forhold til EU og Storbritannien

Gennem denne afhandling har jeg søgt at identificere hvilke identitetsmæssige, historiske og politiske faktorer, der ligger til grund for, at Skotland ønsker uafhængighed og selvstændigt medlemskab af EU. Diskussionen tager derfor udgangspunkt i Skotlands forhold til den britiske stat, for er der ikke noget der binder Unionen sammen efter 307 år? Dernæst, er den skotske identitet grund til, at de aldrig har følt sig fuldt integreret i Storbritannien, og påvirker det rationalet for løsrivelse? Betegnelsen *pro-europæiske nationalister* er tidligere blevet brugt om SNP, og diskussionen vil rejse spørgsmålet om, hvad det er EU tilbyder, som Storbritannien ikke længere kan levere, og endeligt, hvordan paradoxet om at gå fra en afhængighed til en anden kan forklares? Med disse spørgsmål in mente, søger afhandlingen hypotese besvaret.

5.1. Should old acquaintance be forgot?

Storbritannien er i sin oprindelse en konstruktion, der blev presset ned over allerede eksisterende tilhørersforhold, men den historiske udvikling har siden formet Unionen og gradvist forbundet England og Skotland (Colley, 2005: 5; Djursaa & Werther, 2007: 1-2). Meningsmålingerne indikerer, at mange skotter ikke ønsker at bryde med Storbritannien – de er ikke overbeviste om, at Skotland skal være uafhængige. Det er svært at forestille sig, at 307 års sammenslutning slet ikke har nogen betydning eller endda har påvirket den skotske identitet. Det centrale spørgsmål er, hvorfor Unionen stadig har betydning, når nu den skotske identitet er så stærk, og når over halvdelen af den skotske befolkning har stemt et parti med en uafhængighedsagenda til magten.

Storbritannien er skabt af eliten med et politisk formål, og britisk identitet refererer ofte til staten, der dermed kan betragtes som statsidentiteten for mange skotter. Tilbagegang i den britiske identitet opstod

efter imperiets ophør og efter at sammenholdet i kølvandet på 2. verdenskrig gradvist forsvinder, da det ikke længere har en samlende effekt hos yngre generationer (Colley, 2014: 93; Leith & Soule, 2011: 83). På trods af dette har historien stadig betydning, eksempelvis karakteriserer Smith og Hastings nationen ud fra fælles sprog, territorium, historie, religion og institutioner, og disse karakteristika har mange skotter til fælles med England; de taler engelsk, de bor på samme ø, har meget fælles historie, har samledes om protestantismen og har fælles politiske institutioner. I dag har de stadig fælles monark, velfærdssystem og tv-station, og flere har familie og forbindelser til andre dele af Unionen, hvor alle disse komponenter kan bidrage til en britisk fællesskabsfølelse, og netop monark og pundet vil SNP beholde (Djursaa & Werther, 2007: 2-3; Ichijo, 2004: 150; Keating, 2010: 378). At den britiske identitet ikke behøver at blive udelukket, fordi man er skotsk, forklarer etnosymbolismen med *kollektive identiteter*, hvor det er op til et individ selv at afgøre sin identitet og tilhørerforhold. De kan optræde i forskellige sammenhænge og kan tillægges forskellig betydning afhængigt af situationen, de optræder i, og derfor behøver det at være *skotsk* ikke at udelukke at være *britisk* eller *europæisk* samtidigt. Ligeledes argumenterer Hooghe & Marks, at udviklingen af multilevel governance i Europa har givet plads til disse multiple identiteter, hvorved det ikke længere kun er nationen, man identificerer sig med (Hooghe & Marks, 2001: 42-43). At omkring 62 % skotter siger, de føler sig mest skotske (jf. figur 4), og 83 %, at de føler en form for skotsk identitet viser, at fordi man overvejende føler sig skotsk, så er man ikke nødvendigvis for selvstændighed, og det kan begrundes med, at den skotske identitet både er af national og politisk karakter (Leith & Soule, 2011: 82-83). Nogle skotter finder, at den britiske stat er fleksibel, og at de har rig mulighed for at udøve *skotskhed* og samtidigt blive hørt i Westminster, og det viser, at de to identiteter komplimenterer frem for modarbejder hinanden (Bilag 5; Smith, 1995: 75; Keating, 2011: 12). Skotland har været vant til at være en del af en stat med en stærk økonomi, og et punkt, der skaber splid er, hvordan økonomien vil klare sig ved uafhængighed (Fitjar, 2010: 115; Keating, 2011: 9-10). Qua 1960ernes oliefund i Nordsøen opstod en reel mulighed for, at skotterne kunne blive uafhængige, fordi økonomien ville blive sikret og cementere tvivlen om behovet af subsidier fra Westminster og dermed svække Skotlands økonomiske afhængighed af Storbritannien. Disse argumenter er stadig aktuelle, da fordelingen af olien mellem England og Skotland endnu er uafklaret og med en økonomisk krise, der også kom i vejen, giver det anledning til, at nogle skotter stiller sig forbeholdne til selvstændighed, fordi de er bekymrede for landets økonomiske stabilitet (Torrance, 2013: 88, 109).

Kan ovenstående så give svaret på, hvorfor skotterne ikke bakker fuld selvstændighed op? For hvordan kan SNP få absolut flertal og vinde 69 ud af 129 sæder, når de ikke kan mønstre samme opbakning til selvstændighed? Uoverensstemmelse mellem SNPs succes i Holyrood og deres primære mål viser, at skotterne overordnet er tilfredse med SNP-regeringen og betragter dem som værende gode for Skotland,

men ikke nødvendigvis er enige i deres erklærede mål: uafhængighed (Mitchell et al., 2011: 142). SNP har en bred appell pga. deres socialdemokratiske profil, som tiltaler mange skotter. Ifølge Michael Keating bunder SNPs succes i Holyrood i, at de har vist sig som det parti, der var bedst i stand til at *forsvare* Skotland mod regeringerne i Westminster, og det er grunden til at nogle skotter, selvom de egentlig ikke er nationalister, vil stemme for selvstændighed – og dem som SNP vil have fat i. Selvom *britiskhed* er i tilbagegang, er den ikke blevet overtrumfet af den stærke skotske identitet; der er flere, der ønsker det bedste fra begge verdener, er stolte over den britiske historie og føler familiær tilknytning hertil, hvilket gør, at *det gamle venskab ikke er glemt*¹⁹. Dette kan medvirke til, at britisk identitet stadig er væsentligt for nogle skotter, og at uafhængighed opfattes som en radikal beslutning (Keating, 2011: 16, 18; Carrell, 2014: afsnit 2). På den anden side er det alligevel bemærkelsesværdigt, at Skotland trods tre århundreder i Storbritannien har så stor selvstændighedstrang, og ikke ser Skotland som en del af Unionen (Keating, 2011: 12). Noget tyder på, at Unionen mangler sammenhængskraft, og i forlængelse heraf, vil der i næste afsnit blive diskuteret, hvorfor den skotske identitet har overlevet i Storbritannien, og hvorfor Skotland på flere områder divergerer fra England.

5.2. Et forandret Storbritannien

Skotlands historie, fællestræk og udvikling har skabt den skotske nationale identitet, der i høj grad er baseret ud fra forestillingen om *the other* og forskellene fra England. Skotland har en rig historie, som man er stolte af, og som medvirker til at forme billedet af, hvem skotterne er i dag. Når de ønsker at se sig selv som et lige og retfærdigt samfund, kan de trække deres historie om kirkens sociale rolle, der tog vare på samfundets svageste. *Declaration of Arbroath* er et udtryk for at idéen om folkesuverænitet herskede allerede i 1320, hvilket for dem står i kontrast til Englands princip om parlamentets suverænitet, og som kan vise den skotske nations tradition for demokrati (Ichijo, 2004: 122-124, 150, 155). Det demokratiske element går igen i det skotske skolesystem, hvor begrebet *lad o' pairs* viser, hvor vigtigt det er, at det universelle skolesystem er tilgængeligt for alle, og sammen med *Declaration of Arbroath* bliver skoternes egen opfattelse af dem selv som egalitære symboliseret. Vigtigheden af dette bliver eksemplificeret med Alex Salmonds forord i *Scotland's Future*:

'Scotland is an ancient nation, renowned for the ingenuity and creativity of our people, the breathtaking beauty of our land and the brilliance of our scholars. Our national story has been shaped down the generations by values of compassion, equality, an unrivalled commitment to the empowerment of

---

¹⁹ Referer til afschnittets titel '*Should Old Acquaintance Be Forgot*', fra sangen '*Auld Lang Syne*' (1788) af den skotske poet Robert Burns (1759-96) (Burns, 2013:187).

education, and a passion and curiosity for invention that has helped to shape the world around us. Scots have been at the forefront of the great moral, political and economic debates of our times as humanity has searched for progress in the modern age' (The Scottish Gov..., 2013: viii).

Det historiske materiale viser, at skotternes nationale bevidsthed og fælles myter er med til at opretholde den nationale identitet. Dette skal dog ikke forveksles med, at SNP forsøger at benytte sig af nation-building, som Keating refererer til i afsnit 3.7., for at opnå deres mål om selvstændighed, idet den nationale identitet og bevidsthed allerede *er* eksisterende i Skotland, hvorved nationalisternes ideal er opfyldt jf. etnosymbolismen jf. 2.2.3. Salmond indleder derfor med at tale om den *kulturelle rigdom* Skotland besidder, og at dette bedst vil kunne beskyttes og kultiveres med selvstændighed. Dermed bruger SNP identiteten til at legitimere deres ideologi; at opnå uafhængighed, og forsøger at vinde befolkningens gunst og fremme deres sag via den rige historie, fordi den almindelige skotte kan se sig selv i den vision (Ichijo, 2004: 156; Pedersen, 2008: 10). Dette bekræfter også, at der er et *link* mellem kultur og politik, og dermed spiller national identitet en væsentlig rolle i politik, fordi den kan påvirke samfundsmæssige og økonomiske spørgsmål (Smith, 2009: 26; Bechhofer & McCrone, 2009: 190). Det viser også, at SNP ønsker en skotsk nationalstat, hvilket ifølge Hastings bliver opfyldt, når staten identifierer sig med nationen, og det mener SNP ikke den britiske stat gør med Skotland (Hastings, 1997: 3).

En anden antagelse er, at Skotland aldrig er blevet fuldt integreret i Storbritannien, fordi Skotland kunne bevare sit eget skole- og retssystem og kirke, selvom de indgik i Unionen. De tre institutioner symboliserer Skotlands nationale karakter og gav mulighed for, at skotsk identitet kunne leve videre, men er dermed også grund til, at en assimilering aldrig har fundet sted. Skotland har et af de ældste skolesystemer i Europa med skolelove, der stammer tilbage fra 1496, og de tre nationalismeteorier ser alle det offentlige skolesystem som et afgørende element i skabelsen af nationen samt dens fremme. Netop manglen på et fælles skolesystem i Storbritannien kan ifølge konstruktivismen forklare, hvorfor loyaliteten til den britiske stat er udeblevet, idet det er gennem skolesystemet, at den nationale bevidsthed indgydes. Det, at skolesystemet er blevet på skotske hænder er ikke kun et udtryk for kulturel disintegration i Storbritannien, men også at skotternes loyalitet er rettet mod Skotland. Hertil kommer, at også den anglikanske kirke står i kontrast til den engelske ved at være presbyteriansk, og fordi den spillede en social og samlende rolle for samfundet, er den en vigtig institution. Retssystemet gav dem fælles regler og rettigheder, egenskaber, der, ifølge Smith, kendtegner en nation. Den skotske nation og fællesskab overlevede pga. deres fælles institutioner som *Trinity*, og både etnosymbolismen og essentialismen kan ud fra deres beviser om den skotske identitets dybe historie forklare, at der eksisterer ønske om løsrivelse i Skotland, fordi den nationale identitet adskiller sig fra den britiske (Smith, 2003: 26-27). Intergovernmentalismens tese om, at

politisk integration kun finder sted, når det er i statens interesse, kan bekræfte at indgik Skotland i *Act of Unions* primært pga. økonomisk nødvendighed og opportunisme, der vidner om, og at det skete på fredelig vis, og var i den skotske stats interesse. Løsningen med en politisk union kunne sikre økonomien, det skotske territorium, og dermed en vis grad af suverænitet, idet den skotske nation kunne overleve, som bevarelsen af *Trinity* bevidner (Kramer, 2007: 19).

Der er flere årsager til, at der florerer tanker om at indgå i en anden politisk sammenhæng end den nuværende med England. Flere skotter, og i særdeleshed den regerende politiske elite, føler ikke længere tilknytning til Storbritannien, for man kan argumentere, at *dét*, der hidtil har bundet Unionen sammen ikke gør det længere. Tidligere havde Storbritannien det til fælles, at de havde en fælles fjende og forsøgte atstå sammen mod *the other*, eksempelvis Frankrig i form af katolicismen og nazisterne under 2. verdenskrig. I takt med at der ikke længere er en fælles fjende, det verdensomspændende imperium er ophørt og som konsekvens svækkede skotsk industri, så fremstod Unionen urentabel og uden en egentlig sammenhængskraft (Colley, 2005: 5-6; Ascherson, 2012: afsmit 10). Den skotske professor og forfatter, Tom Nairn, mener, at Storbritannien sidder fast i: '[...] *irrational turning back towards forgotten centuries, as involution at the expense of progress*', og skotsk nationalism er en konsekvens af Unionens manglende udvikling (Nairn, 2003: 61). Dermed kan sammenhængskraften ikke kun bygge på det forgange men skal også have en nutidig relevans. Qua den manglende sammenhængskraft kan etnosymbolismen og essentialismens tese om, at nationale fællesskaber ikke kan skabes fra oven, vis-à-vis konstruktivismen, vise sig brugbar, idet Storbritannien som konstruktion ikke bygger på et allerede eksisterende fællesskab.

Et andet væsentligt aspekt, i forhold til de to landes afvigelse fra hinanden, er den politiske kultur, hvor mange skotter har følt sig marginaliseret af den britiske regerings politiske centralisering omkring Westminster, der gjorde, at der opstod et demokratisk underskud. Den politik, der blev manifesteret under Thatcher, blev opfattet som *aggressiv* og *individualistisk* af skotterne, hvilket ikke har stemt overens med ønsket om et samfund med social lighed og egalitarisme. Dermed blev *Conservative Party* ikke længere opfattet som et britisk parti men som et mere rendyrket *engelsk* parti, der medførte skotsk frustration pga. manglende inklusion. Ifølge Dardanelli fik dette befolkningen til at stille spørgsmålstege ved Storbritanniens konstitutionelle og demokratiske struktur, og det satte gang i tankerne om *devolution* (Dardanelli, 2005: 144-145; Ichijo, 2004: 148-149). Denne tolkning læner sig op af konstruktivismen, der siger, at loyaliteten til staten brister, hvis nogle grupper bliver holdt væk fra den politiske magt, som flere skotter har følt, at de blev under Thatcher. Gellner mener, at kulturen og institutionerne skal have et *political roof*, som befolkningen kan identificere sig med og forpligte sig til for at undgå disharmoni i staten, og i Skotlands tilfælde udeblev dette element i denne periode (Gellner, 2006: 96). Nationens repræsentation er afgørende

for et demokrati, og netop hvad SNP slår på: at kunne vælge hvem man bliver regeret af, og at denne regering reflekterer samfundets værdier (Hassan, 2012: afsnit 3; The Scottish Gov..., 2013: viii). Skotlands parlament har netop formået at kunne give skotterne dette, og har ifølge professor i walisk politik ved Cardiff University, Richard Wyn Jones, opnået en hurtig *institutionel modenhed*. Skotlands uafhængige lovgivningskompetencer har gjort, at den regerende skotske elite har kunnet udvikle politikker, der afspejler folkets (socialdemokratiske) karakter og værdisæt (Rodgers, 2012: afsnit 12, 23).

Førnævnte problemstillinger giver anledning til at fastslå, at forholdet til staten er ændret, hvilket blev konsolideret i 1999, hvor den skelsættende overdragelse af politiske beføjelser fandt sted. Det tyder på, at skotterne ønsker et løsere forhold til Westminster uanset udfaldet af afstemningen d. 18. september 2014, for som tallene fra SSAS viste (afsnit 3.7.), er det kun 1/4 af skotterne, der ønsker *status quo*, mens de resterende fordeler sig mellem at ønske fuld selvstændighed eller løsningen med *devo max*, og derfor må det formodes, at der i fremtiden vil presses på for yderlige *devolution* og en *løsere union* (Jones, 2013). Unionens manglende sammenhængskraft og forskellene mellem England og Skotland kan forklare, hvorfor Skotland ser mod andre politiske sammenhænge at indgå i, og den europæiske dimensions betydning for, hvorfor selvstændighed overhovedet er på tale bliver diskuteret i næste afsnit.

5.3. EU som alternativ til Storbritannien

Når begreberne *nationalisme* og *nationalister* bliver anvendt, foranlediges man ofte til at tænke på populistiske, højreorienterede partier, der er mod mere immigration og mod EU. Det er derimod ikke et billede, der beskriver nutidens SNP, der hører til i en helt modsat grøft med socialdemokratiske værdier, som værner om demokrati og hvor andre nationalistpartier vil væk fra EUs indflydelse, så søger SNP den (The Scottish Gov..., 2013: 267). Dermed adskiller SNP sig fra andre EU-landes erklærede nationalistpartier som franske *Front National*, ungarske *Jobbik* og britiske *British National Party* etc. Selvom SNP har en helt anden politisk dagsorden end andre europæiske nationalistpartier, så er der stadig noget omkring associationerne til *nationalisme*, der umiddelbart ikke stemmer overens med det at være pro-EU og ønske at blive selvstændige medlemmer af EU. Spørgsmålet er om de to ting nødvendigvis er modsætninger?

Idet præmissen for at indgå i Unionen for Skotland skete af praktiske årsager, fordi den var baseret på politik og økonomi, stiller det krav til, at Unionen skal *levere* på disse punkter – ellers mister den sin relevans. Den centrale problemstilling om Skotlands fremtid som en del af Storbritannien udspringer derfor af, at Skotland ikke længere forstår projektets formål, og med ovenstående diskussion in mente kan det forklare, hvorfor skotterne søger væk fra Storbritannien (Apropos, 2013: 23:54-24:06). Imidlertid kan skotterne identificere sig med EUs formål, der arbejder for at sikre demokrati, har en social dimension og

har handelsovertaget på det europæiske kontinent - områder som Storbritannien ikke længere har overtaget på. Ikke bare kan de forstå EUs agenda, de kan også se deres plads i denne sammenslutning, både hvad angår bidrag og udbytte. Det, der er afgørende var, at der opstod en politisk kløft i 1980erne mellem Thatcher-regeringen, der trak mod højre, og et EU, der var mere socialdemokratisk. Skiftet skabte grobund for, at skotterne blev mere europæisk orienteret, fordi de i højere grad kunne relatere sig til EU-projektet (Dardanelli, 2005: 145; Ichijo, 2004: 71).

Men hvad er logikken bag SNPs vision om, at et selvstændigt Skotland ubetinget skal være et EU-land? Hvorfor hige efter Skotlands fulde suverænitet, når det kræver suverænitetsafståelse at indgå i EU? Ifølge Hooghe & Marks er den politiske autoritet netop skiftet til EU, hvilket efterlader nationale stater uden monopol på beslutningsprocessen, fordi den er overført til både supranationale institutioner som Kommissionen. Til samme spørgsmål svarer Moravcsik og den liberale intergovernmentalisme, at det vil man, fordi det er i deres interesse at overgive denne suverænitet til en supranational institution for at sikre sine interesser, hvilket sker på en *mellemstatslig* baggrund. Et tredje svar er neofunktionalismens, der forklarer, at nationale beslutningstagere vender sig mod de supranationale institutioner, fordi det er her mange vigtige beslutninger tages, og fordi de har overtaget mange af statens tidligere politiske kompetencer (Bilag 4: afsnit 4). EUs kompetenceabsorbering er SNP bevidste om og er dermed villige til at overgive suverænitet og vise loyalitet til de supranationale institutioner, fordi de vil have del i EUs goder, der ses som favorable for Skotland. Før var Storbritannien løsningen på primært et økonomisk problem for Skotland, hvor de tilmed fik andel i et gavnligt handelsimperium, men i dag erstatter EU dette, fordi: '*Europe is a socio-economic space which is a product of European integration, which allows the Scots to develop their skills and to realise their potential*' (Ichijo, 2004: 101-102). Det er også derfor, at EU opfattes som det eneste alternativ til den nuværende situation, og at andre muligheder som f.eks. EFTA, der på trods af deres invitation, ikke ses som organisationen, der kan fremme deres politiske og sociale interesser, idet det kun er en frihandelsorganisation (EUObserver, 2012).

Endelig kan SNPs rationale om EU-integration begrundes med, at EU i forvejen har stor indflydelse i Skotland, fordi der gennem den britiske stat allerede har fundet en suverænitetsafgivelse sted til EU, der gælder alle dele af Storbritannien. Det går i tråd med neofunktionalismens *funktionelle og politiske spillover*, hvorfor EU i praksis har overtaget mange indenrigspolitiske områder fra staterne, hvor EUs virke i Skotland ikke vil ændre sig betydeligt med selvstændigt medlemskab. Forskellen er, hvordan Skotlands virke på og i EU kan ændres, for ved eget medlemsskab kan de fremføre Skotlands synspunkter i alle dele af EU-samarbejdet, og ikke som nu, kun være i stand til dette i Udvalget (Fitjar, 2010: 105-106; Dardanelli,

2005: 133). EU ønskede at presse nationalstaten ovenfra ved at give mere plads til det flerdelte politiske niveau og ikke mindst til regionerne. Selvom Udvalget fik en større rolle i beslutningsprocessen vedblev de at være et rådgivende organ, der i sidste instans ikke har meget indflydelse på politikudformningen, og Skotland har ikke fundet vejen til politisk indflydelse i Udvalget eller gennem regionskontoret *Scotland Europa* som multilevel governance-strukturen tilvejebringer, fyldestgørende. Da det ligeledes heller ikke kan opnås gennem Storbritannien, er uafhængighed afgørende for at kunne indgå i EU-systemet på egne præmisser (The Scottish Gov..., 2011). De ønsker at rykke fra periferien til centeret i EUs politiske beslutningsproces, for at Skotlands interesser skal have effekt, og før det er muligt at opnå *equal terms* og *an equal say* i EU (Bilag 4: afsnit 5, 9). Den eneste handlemulighed gennem Storbritannien lige nu er, at de kan tilkendegive deres syn på Storbritanniens samlede EU-politik gennem *JMC*. Her opleves *reserved matters* som en stopklods for deres politiske indflydelse og bidrag i og til EU, i hvert fald så længe Skotland har en anden politisk dagsorden end resten af Storbritannien, og det medvirker til at deres politiske repræsentation forekommer ujævn og utilstrækkelig (The Scottish Gov..., 2011: afsnit 5). SNP finder, at selvstændighed er løsningen på den ujævne repræsentation af skotterne i EU: '*The only government capable of properly representing Scotland's interests in the EU decision-making process is a government elected by, and directly accountable to, the people of Scotland*' (The Scottish Gov..., 2013: afsnit 9).

Guibernau argumenterer for, at nogle nationer uden stat, som Skotland, er nogle af de mest EU-entusiastiske, fordi EU tilbyder social-og sikkerhedspolitiske og økonomiske rammer, som kan være med til svække deres bånd til den stat, de tilhører, hvilket gør uafhængighed mulig (Guibernau, 1999: 168-169). Synspunktet reflekteres ikke kun i den politiske elite men også blandt befolkningen, der er blandt de mest EU-positive i Storbritannien, og tal fra 2012 viser, at 59,1 % af skotterne tilslutter sig britisk EU-medlemskab sammenlignet med gennemsnittet for hele Storbritannien på 49,2 %, hvilket indikerer, at skotterne overordnet ser sig selv i en fremtidig EU-kontekst (Oliver, 2014: afs. 3-4). Dette understøttes af tallene fra 2013 i figur 6, hvor 61 %, uanset hvordan de ellers stiller sig i forhold til skotsk uafhængighed, svarede, at de ønsker et uafhængigt Skotland som EU-medlemsland. Europæisk integration forekommer ikke som et paradoks, heller ikke for befolkningen, idet flere skotter ikke frygter, at EU udvikler sig til en supranational stat, der underminer deres skotske identitet. Der er ikke meget, der tyder på, at EU har udvirket medlemsstaternes nationale identiteter, og Ichijo argumenterer, at historien er evidens for, at Skotland på trods af 307 år i Storbritannien har været i stand til at opretholde deres egen identitet, hvorfor dette ikke skulle være anderledes med EU (Ichijo, 2004: 102; Lange & Bijman, 2012, Smith, 1995: 125).

Traditionelt har EU været fordeleagtig for små stater, hvilket Dardanelli argumenter for, at SNP har brugt strategisk: '*[...] the institutional structure of the EU over-represented the interests of the small countries vis-à-vis the larger states, to argue that the European Union would be a much more favourable political framework for Scotland than the British Union*' (Dardanelli, 2005: 87). Netop EUs institutionelle rammer er favorable for små stater, fordi: '*Small state influence is protected by the consensus culture of EU decision-making*' (Wivel, 2013: 23). Den økonomiske sikkerhed EU kan give er også afgørende for et Skotland, der potentielt set er mere økonomisk sårbar ved selvstændighed, end da den var integreret i Storbritannien. EU kan sikre Skotland både økonomisk sikkerhed og politisk indflydelse i et system med mange aktører, hvori de vil være en lille stat, og er grunden til at SNP sammenligner sig med de små skandinaviske stater. SNPs europæiske strategi er realpolitisk, hvor de både forsøger at fremme en skotsk nationalstats interesser og sikre dets status som suveræn stat, og i den kontekst opfattes EU som et sikkerhedsnet og en fremtidssikring af den uafhængighed, de ønsker for Skotland (Ichijo, 2004: 148; Bailes et al., 2013: 5). Denne logik går i tråd med Smiths definition af nationalismens mål: '*En ideologisk bevægelse, der vil opnå og opretholde autonomi, enhed og identitet i en befolkning [...]*' (Smith, 2003: 21), og SNPs mulighed for at opnå dette, kan for så vidt kun ske i en europæisk kontekst, hvorved nationalismen og europæisk integration kan kædes sammen, og dermed ikke længere fremstår fornuftsstridig.

DEL VI: Afslutning

6.1. Konklusion

Denne afhandling har haft til formål at undersøge og belyse de politiske og identitetsmæssige faktorer og baggrunde for Skotlands uafhængighedstrang, og hvorfor man ønsker at blive et selvstændigt medlemsland af EU. Antagelsen var, at Skotland søger en større grad af overensstemmelse mellem nation og stat, fordi de har været i stand til at bevare en stærk nationalfølelse og identitet, og fordi den politiske kultur har divergeret fra den dominerende partner i Storbritannien, England. Hertil kommer, at Skotland i højere grad orienterer sig i en europæisk kontekst, hvor EU ses som alternativet til Storbritannien, der kan beskytte og fremtidssikre Skotlands uafhængighed, hvorved den herskende nationalismen kan forenes med europæisk integration.

Skotlands selvstændighedstrang skal ses i et historisk perspektiv, der bidrager til forståelsen af, hvorfor Skotland kan karakteriseres som en nation ifølge Anthony D. Smiths definition, hvor den skotske nation er bygget op omkring bevidstheden om det nationale fællesskab baseret på historien og nationens symboler.

Vigtigt for den skotske identitetsdannelse er, at de har defineret sig ud fra *the other*, hvor krige mod England har styrket det skotske sammenhold og fremhævet forskellene mellem dem. De tre særprægede skotske institutioner, *Trinity*, stammer fra Skotlands tidligere historie og er alle symboler på skotsk identitet, der samtidigt har beskyttet og bevaret identiteten og har i høj grad betydet, at Skotland aldrig blev fuldt integreret i Storbritannien, fordi det skotske særpræg kunne praktiseres herigennem. Det har haft betydning for, at Skotland aldrig er blevet kulturelt integreret i den britiske stat, hvor det aldrig var hverken et ønske eller krav, at man assimilerede sig i. Selvom *Act of Union* var en fordelagtig politisk og økonomisk union indgået på fredelig vis, har den med tiden udviklet sig i en utilfredsstillende retning, hvor mange skotter føler sig domineret af England. Specielt den politiske kultur har ledt til et anstrengt forhold, fordi Skotlands tradition for socialdemokrati har stået i kontrast til den dominerende engelske konservatism. Skotland har været repræsenteret gennem en politik, især under de konservative regeringer, som de ikke er enige i.

Jeg har vist, at forskellene mellem England og Skotland samt imperiets fald har fået tvivl om Storbritanniens politiske og økonomiske leveringsdygtighed og kulturelle sammenhængskraft. Denne tvivl, sammenholdt med den politiske lede over Westminster, førte til *devolution* og åbningen af det skotske parlament i 1999, hvor Skotland fik overdraget politiske beføjelser, der dog imidlertid ikke lagde en dæmper på den skotske løsrivelsestrang. Det blev cementeret i 2007, hvor det nationalistiske parti SNP kom i regering for ved efterfølgende valg i 2011 at få absolut flertal, hvorved SNP iværksatte den lovede plan om en afstemning om Skotlands selvstændighed. Her spiller Nordsøens oliefund ud for Skotlands kyst en rolle, der lige siden 1960erne har været et stridspunkt i debatten om løsrivelse, men som indfrier, at det økonomiske argument for løsrivelse fra Storbritannien er mulig.

Opgavens anden analysedel har fundet, at Skotlands ujævne repræsentation ikke kun gælder inden for Storbritannien, men også i EU. Her kan Skotland kun tilkendegive deres syn gennem Storbritanniens samlede EU-politik og kun sidde med ved møder i Ministerrådet, såfremt det er godkendt af den ansvarlige britiske minister, hvorved deres indflydelse på britisk EU-politik er fundet begrænset. Skotlands handlemuligheder i EU-systemet som region er heller ikke fyldestgørende, idet Regionsudvalget stadig fungerer som et rådgivende organ. Regionernes rolle har vist sig at få tillagt for stor betydning af multilevel governance-tilgangen, der kan kun kan påvirke politikudformningen snarere end at have reel indflydelse på den eller vedtage den, og derfor har Regionsudvalget vist sig som en skuffelse for Skotland. EU er stadig præget af samarbejde mellem suveræne stater, og kun som stat kan man indgå som medlemsland, og sidde med ved de afgørende politiske beslutninger. Denne baggrund udgør dermed SNPs rationale for deres EU-

strategi, hvor et selvstændigt Skotland samtidigt skal være medlem af EU separat fra Storbritannien for at opnå indflydelse.

Skotterne ser generelt positivt på EU, og adskiller sig dermed fra resten af Storbritannien, og dette skyldes, at EU har en mere socialdemokratisk karakter, som de kan se sig selv bidrage til og af. Dertil kommer, at EU tilgodeser små staters indflydelse, hvorved et uafhængigt Skotlands interesser kan sikres. EU er alternativet til Storbritannien, fordi den ikke længere kan levere politisk og økonomisk, fordi EU har overtaget mange af disse politiske kompetencer. Derfor kan Skotland bedre forstå formålet med EU og identificere sig med udbyttet, hvori de også vil indgå i som en stat på lige fod med andre medlemslande, hvilket bekræfter intergovernmentalismen i, at europæisk integration kun sker på foranledning af suveræne staters interesser. Rationalet for at ville opnå selvstændighed og derefter opgive dele af den netop vundne suverænitet til EU er, at et selvstændigt Skotland kun er bæredygtigt såfremt det indgår i og bliver beskyttet af EU-systemet.

Der er gjort rede for, at på trods af Skotland har et ambivalent forhold til den britiske stat, og som resultat har stemt et nationalistisk parti, der kæmper for selvstændighed, til magten, så er det ikke ensbetydende med, at skotterne virkelig ønsker selvstændighed. Der er stadig et stærkt ønske om at løsøre sig, som de 32-41 % jasigere indikerer, hvorfor SNPs succes ikke afspejles i opbakningen til uafhængighed. Det skyldes, at mange skotter har tætte forbindelser med det resterende Storbritannien og ser sig selv som lige skotske som britiske, hvorved Smiths og multilevel governance-tilgangens tese om, at man kan besidde en dualistisk identitet. Dermed kan løsrivelse ses om en radikal løsning. Det har vist sig, at størstedelen af skotterne dog ønsker udvidede beføjelser, *devolution max*, der afspejler, at man generelt ønsker et løbere forhold til Storbritannien. Derfor har afhandlingen fundet, at skotterne ønsker større konsensus mellem den skotske nation og staten, der repræsenterer dem.

6.2. Perspektivering

Skotlands uafhængighedsafstemning er ikke blot relevant set i lyset af, hvilken fremtid Skotland og Storbritannien går i møde, men også i form af den katalyserende effekt Skotlands afstemning kan medføre, heriblandt skal Catalonien stemme om selvstændighed d. 9. november 2014. SNP mener, at Skotlands EU-medlemskab vil ske automatisk, hvis de bliver uafhængige. Kommissionsformand José Manuel Barroso har midlertidigt udmeldt, at Skotland skal ansøge om optagelse lige som alle andre, der ønsker medlemskab af EU, på trods af deres allerede gyldige medlemskab. Derudover er der en potentiel mulighed for, at Spanien

m.fl. vil blokere for Skotlands medlemskab pga. egne interne separatistbevægelser. Uden fortilfælde i EUs historie, må det derfor forventes, at forholdet mellem regioner, medlemsstater og EU bliver sat på en prøve.

Bibliografi

About Us (2013). Hentet d. 10. november 2013 fra SNP.org
<http://www.snp.org/about-us>

Apropos (21. oktober 2013). *Apropos – Uafhængighed og Skotland*. Interview med Jimmi Østergaard Nielsen, ph.d. studerende, KU. Sendt første gang 21. oktober 2013 kl. 15:30 på DR P1. Total spilletid: 32:00 min. Radioprogrammet er hentet d. 4. april 2014 som podcast gennem ITunes fra http://www.dr.dk/arkivP1/Apropos/Udsendelser/2013/10/14112856_1.htm

Ascherson, Neal (26. februar 2012). *Will Scotland Go Its Own Way?* Hentet d. 4. september 2013 fra http://www.nytimes.com/2012/02/27/opinion/independence-for-scotland.html?pagewanted=all&_r=0

Bailes, Alyson; Thohallson, Baldur & Johstone, Rachael Lorna (2013). *Scotland as an Independent Small State: Where would it seek shelter?* I Icelandic Review of Politics and Administration Vol. 9, Issue 1, s. 1-20. Hentet d. 28. marts 2014 fra http://www.irpa.is/article/viewFile/910/pdf_56

Becker-Christensen, Christian (2006). *Politikens Nudansk Ordbog, 19. Udgave*. København: JP/Politikens Forlagshus.

Black, Andrew (11. januar 2012). *Scottish National Party Profile*. Hentet 8. november 2013 fra BBC. co.uk <http://www.bbc.co.uk/news/uk-scotland-13315752>

Breuilly, John (2006). Introduction. I Gellner, Ernest, *Nations and Nationalism*. 2. udgave, (s. xiii-liii). Oxford: Blackwell Publishing.

Burns, Robert (2013). *Selected Poems and Songs*. Redigeret af Robert P. Irvine. Oxford: Oxford University Press.

Burrows, Noreen (2010). *Scotland's European Strategy*. In Europe, Regions and European Regionalism, Scully, Roger & Jones, Richard Wyn (red.). Basingstoke: Palgrave MacMillan.

Carrell, Severin (23. april 2013). *Scottish independence: the essential guide*. Hentet fra theguardian.co.uk d. 18. november 2013
<http://www.theguardian.com/politics/scottish-independence-essential-guide>

Carrell, Severin (12. april 2014). *Alex Salmond brands anti-Scottish independence campaign 'miserable'*. Hentet d. 13. april 2014
<http://www.theguardian.com/politics/2014/apr/12/scotland-salmond-brands-anti-scottish-independence-campaign-miserable>

Channel 4 (1. juli 2012). *British, English, Scottish - who do you think you are?* Hentet fra Channel4.com d. 13. marts 2014 fra <http://www.channel4.com/news/british-english-scottish-who-do-you-think-you-are>

Choosing Scotland's Future – A National Conversation (August 2007). Edinburgh: Scottish Executive. Hentet d. 2. november 2013 fra <http://www.scotland.gov.uk/Resource/Doc/194791/0052321.pdf>

Cini, Michelle (2007). Intergovernmentalism. I Cini, Michelle (red.) *European Union Politics*, 2. udgave, s. 99-116. Oxford: Oxford University Press.

Colley, Linda (2005). *Britons: Forging the Nations 1707-1837*. 2. Udgave. New Haven: Yale University Press.

Colley, Linda (2014). *Acts of Union and Disunion: What has held the UK together – and what is dividing it*. London: Profile Books.

Committee of the Regions (2013). *Nøglefakta*. Hentet fra Committee of the Regions hjemmeside d. 10. december 2013
<http://cor.europa.eu/da/about/Pages/key-facts.aspx>

Crucible of the Modern World (2013). BBC History. Hentet 10. oktober 2013 fra
http://www.bbc.co.uk/history/scottishhistory/enlightenment/intro_enlightenment.shtml

Den Danske Ordbog (2014). *Konføderation*. Hentet d. 1. februar 2014 fra Ordnet.dk
<http://ordnet.dk/ddo/ordbog?aselect=konføderation&query=konføderal>

Den Europæiske Union (2013). *Europa-Kommissionen*. Hentet d. 8. september 2013 fra Europa.eu
http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/european-commission/index_da.htm

Devine, T. M. (1999). *The Scottish Nation 1700-2000*. London: Allen Lane, The Penguin Press.

Devolution of powers to Scotland, Wales and Northern Ireland (Opdateret 18. februar 2013). Hentet d. 9. februar 2014 fra gov.uk
<https://www.gov.uk/devolution-of-powers-to-scotland-wales-and-northern-ireland>

Devolved and reserved matters explained (2013). The Scottish Parliament. Hentet d. 3. oktober 2013 fra
<http://www.scottish.parliament.uk/visitandlearn/25488.aspx>

Dinan, Desmond (2005). *Ever Closer Union: An Introduction to European Integration*. 3. udgave. Basingstoke: Palgrave Macmillan.

Djursaa, Malene & Werther, Charlotte (2007). *Rose and Crown: Ideas and Identities in British Politics and Society*. 2nd edition. København: Handelshøjskolens Forlag.

Economy Statistics (Opdateret 15. April 2014). *Gross Domestic Product (GDP)*. Hentet d. 16. april 2014 fra
<http://www.scotland.gov.uk/Topics/Statistics/Browse/Economy/Q/pno/0>

Effektive og moderne institutioner (2014). Lissabontraktaten – EU gearet til det 21. århundrede. Hentet d. 15. februar 2014 fra EUs hovedside
http://europa.eu/lisbon_treaty/glance/institutions/index_da.htm

Engagement in Europe (Opdateret d. 29. januar 2013). Hentet fra Scottish Governments hjemmeside d. 4. december 2013
<http://www.scotland.gov.uk/Topics/International/Europe/Our-Focus/Engagement>

EU-lobbyisme under lup (22. april 2008). Hentet fra Europa-Parlamentets hjemmeside 10. september 2013
<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+IM-PRESS+20080414FCS26495+0+DOC+PDF+VO//DA&language=DA>

EUObserver (12. november 2012). *Independent Scotland welcome, says EFTA*. Hentet gennem
EUobserver.com d. 7. april 2014 fra
<http://euobserver.com/tickers/118161>

Europa-Kommissionen (2008). *Lissabontraktaten*. København: Europa-Kommissionen, Repræsentationen i Danmark. Hentet d. 21. februar 2014 fra
<http://ec.europa.eu/danmark/publikationer/pdf/lissabontraktaten.pdf>

Fich, Christian; Humlebæk, Carsten; Just, Sine Nørholm; Lonning, Erik og Müller, Henrik Høeg (2011). Overnational magt og legitimitet – en europæisk forfatning? I Baron, Irene; Fich, Christian og Herslund, Michael (red.), *Fra Leviathan til Lissabon: Magt og rettigheder i europæiske forfatninger*, 2011, 1. udgave. København: Jurist-og Økonomforbundets Forlag.

Fitjar, Rune Dahl (2010). *The Rise of Regionalism: Causes of Regional Mobilization in Western Europe*. Oxon: Routledge.

Folketinget (21. oktober 2009). *Nationale parlamenters rolle i EU ifølge Lissabontraktaten*. Hentet gennem EU-Oplysningens hjemmeside 20. januar 2014 fra
<http://www.euo.dk/upload/application/pdf/81c4cb5d/09E3.pdf?download=1>

Foster, Sally M. (1996). *Picts, Gaels and Scots: Early Historic Scotland*. London: B. T. Batsford.

Freedland, Jonathan (28. december 2011). *Alex Salmond's spell could swing it for Scottish independence*. Hentet d. 17. april 2014
<http://www.theguardian.com/commentisfree/2011/dec/28/alex-salmond-end-of-great-britain>

Gellner, Ernest (2006). *Nations and Nationalism*. 2. udgave. Oxford: Blackwell Publishing.

Grant, Alexander (1984). *Independence and Nationhood: Scotland 1306-1469*. London: Edward Arnold.

Gross Domestic Product 4th Quarter 2013 (15. april 2014). Gross Domestic Product 4th Quarter 2013 - Excel Tables [XLSX, 117.8 kb: 15 Apr 2014]. Tabel 1 og 2B er tilgået gennem Excel-ark gennem link på [Scotland.gov.uk](http://www.scotland.gov.uk/Topics/Statistics/Browse/Economy/GDP2013Q4/DOCS) hjemmeside d. 16. april 2014
<http://www.scotland.gov.uk/Topics/Statistics/Browse/Economy/GDP2013Q4/DOCS>

Guibernau, Montserrat (1999). *Nations Without States: Political Communities in a Global Age*. Cambridge: Polity Press.

Gyldendals Røde Ordbøger (2014). Tilgået gennem CBS' Biblioteksdatabase.

Haas, Ernst B. (1968). *The Uniting of Europe: Political, Social, and Economic Forces, 1950-1957*.

Haas, Ernst B. (2008). *Beyond the Nation-State: Functionalism and International Organization*. Colchester: ECPR Press.

Hassan, Gerry (13. januar 2012). *Independence could revitalise Scotland – and England too*. Hentet d. 17.

april 2014 fra

<http://www.theguardian.com/commentisfree/2012/jan/13/independence-scotland-england>

Hastings, Adrian (1997). *The construction of nationhood*. Cambridge: Cambridge University Press.

Hobsbawm, Eric (1991). *Nations and Nationalism Since 1780: Programme, Myth, Reality*, 2. udgave. Cambridge: Cambridge University Press.

Hooghe, L., Marks, G., & Blank, K. (September 1996). European Integration from 1980's: State-Centric v. Multi-level Governance. *Journal of Common Market Studies*, 34 (3), s. 341-378. Oxford: Blakewell Publishers.

Hooghe, Liesbet (1996). Introduction: Reconciling EU-wide Policy and National Diversity. I Hooghe, Liesbet (red.) *Cohesion Policy and European Integration: Building Multi-level Governance*, s. 1-26. Oxford: Oxford University Press.

Hooghe, Liesbet & Marks, Gary (2001). *Multi-Level Governance and European Integration*. Lanham: Rowman & Littlefield Publishers.

Hutchinson, John (2001). Nations and Culture. I Guibernau, Montserrat & Hutchinson, John (red.), *Understanding Nationalism* (s. 74-96). Cambridge: Polity Press.

Ichijo, Atsuko (2003). *The Uses of History: Anglo-British and Scottish Views of Europe*. Regional & Federal Studies, 13:3, 23-43. London: Routledge.

Ichijo, Atsuko (2004). *Scottish Nationalism and the Idea of Europe: Concepts of Europe and the Nation*. Oxon: Routledge.

ICM Research (24. februar 2014). *Scottish Independence Poll – February 2014 – Scotland Independence Poll*. ICM Research for The Scotsman. Hentet d. 14. marts 2014 fra http://www.icmresearch.com/data/media/pdf/Scotland_poll3_feb14.pdf

Ipsos Mori (2. marts 2012). *Public Attitudes Towards Scotland's Constitutional Future. Scotland and the Union: What Future?* The Times Conference. Scottish Public Opinion Monitor: Understanding Scotland. hentet d. 20. februar 2014 http://www.ipsos-mori.com/Assets/Docs/Scotland/scotland_attitudes_to_constitutional_future_slides_6.5.12.pdf

Ipsos Mori (14. februar 2014). *Scottish Public Opinion Monitor: Ipsos MORI Topline results*. Hentet d. 15. februar 2014 fra <http://www.ipsos-mori.com/Assets/Docs/Polls/scotland-attitudes-towards-EU-membership-2013-topline.pdf>

Jensen, Carsten Strøby (2007). Neo-functionalism. I Cini, Michelle (red.) *European Union Politics*, 2. udgave, s. 85- 98. Oxford: Oxford University Press.

Johnson, Simon (28. september 2009). *North Sea oil gave Scotland 'massive' budget surplus, say Government records*. The Telegraph. Hentet 16. oktober 2013 fra <http://www.telegraph.co.uk/news/uknews/scotland/6240671/North-Sea-oil-gave-Scotland-massive-budget-surplus-say-Government-records.html>

Jones, Owen (6. september 2011). *Toryism is dead in Scotland*. Hentet 6. oktober 2013 fra
<http://www.theguardian.com/commentisfree/2011/sep/06/tory-scotland-conservative-murdo-fraser>

Jones, Richard Wyn (9. december 2013). *Survey research suggests that ‘ever looser union’ is the direction of travel for the UK*. Hentet gennem Democraticaudit.com d. 31. marts 2014 fra
<http://www.democraticaudit.com/?p=1925>

Jordan, William (7. februar 2014). *Scottish independence: ‘yes’ at 34%, ‘no’ at 52%*. You Gov for The Sun.
Hentet d. 14. marts 2014 fra
<http://yougov.co.uk/news/2014/02/07/scottish-independence-yes-34-no-52/>

Keating, Michael (2007). *Introduction*. I Scottish Social Democracy: Progressive Ideas for Public Policies,
Keating, Michael (red.), s. 9-16. Bruxelles: Peter Lang.

Keating, Michael (2010). The Strange Death of Unionist Scotland. *Government and Opposition*, Vol. 45, No.
3, pp. 365–385, 2010. Oxford: Blackwell Publishing. Hentet d. 2. februar 2014 gennem Wiley Online
Library.

Keating, Michael (oktober 2011). *Scotland and Independence*. Quebec: The Federal Idea.

Keating, Michael; McEwen, Nicola & Harvey Malcolm (16. januar 2014). *The Role of Small States in the European Union: lessons for Scotland*. ESRC Scottish Centre on Constitutional Change. Hentet d. 22. januar 2014 fra The Future of the UK and Scotland, University of Edinburgh
http://www.futureukandscotland.ac.uk/sites/default/files/papers/The%20Role%20of%20Small%20States%20in%20the%20European%20Union_SP%20Submission.pdf

Kelly, Jon (26. oktober 2012). *The formula for Scottishness*. Hentet d. 8. juli 2013 fra
<http://www.bbc.co.uk/news/magazine-20048521>

Kelstrup, Morten; Martinsen, Dorte S. & Wind, Marlene (2012). *Europa i forandring – En grundbog om EU’s politiske og retlige system*, 2. udgave. København: Hans Reitzels Forlag.

Kramer, Jürgen (2007). *Britain and Ireland: A Concise History*. London: Routledge.

Kumar, Krishan (2003). *The Making of English National Identity*. Cambridge: Cambridge University Press.

Labour Market Briefing April 2014 (17. april 2014). Summary: Employability, Skills, and Lifelong Learning analysis. Hentet d. 17. april 2014 fra
<http://www.scotland.gov.uk/Resource/0044/00448464.pdf>

Lange, Yasha & Bijman, Reinier (2. august 2012). *National identity just hasn’t been eroded*. Hentet d. 23. Marts 2014
<http://www.presseeurop.eu/en/content/article/2446131-national-identity-just-hasn-t-been-eroded>

Lando, Ole (2004). *Kort indføring i komparativ ret*. 2. udgave. København: Jurist-og Økonomiforbundets Forlag.

Leith, Murray S. & Soule, Daniel P.J. (2011). *Political Discourse and National Identity In Scotland*. Edinburgh: Edinburgh University Press.

Lynch, Peter (2002). *SNP: The History of the Scottish National Party*. Cardiff: Welsh Academic Press.

Magnusson, Magnus (2000). *Scotland: The Story of a Nation*. London: Harper Collins Publishers.

McLean, Christopher & Diffley, Mark (3. marts 2014). 'No' retains lead as referendum campaigns enter final 200 days. Ipsos MORI Scotland / STV News. Hentet d. 14. marts 2014 fra <http://www.ipsos-mori.com/researchpublications/researcharchive/3349/No-retains-lead-as-referendum-campaigns-enter-final-200-days.aspx>

Memorandum of Understanding and Supplementary Agreements (Marts 2010). Between the United Kingdom Government, the Scottish Ministers, the Welsh Ministers, and the Northern Ireland Executive Committee. Hentet d. 3. februar 2014 fra Scotland.gov fra <http://www.scotland.gov.uk/Resource/Doc/918/0097101.pdf>

Ministers at Council of the European Union (Opdateret d. 29. januar 2013). Hentet fra Scottish Governments hjemmeside d. 5. december 2013
<http://www.scotland.gov.uk/Topics/International/Europe/Our-Focus/Engagement/At-Council>

Mitchell, James; Bennie, Lynn & Johns, Rob (2011). *The Scottish National Party: Transition to Power*. Oxford: Oxford University Press.

Moore, Carolyn (2008). A Europe of the Regions vs. the Regions in Europe: Reflections on Regional Engagement in Brussels. *Regional and Federal Studies*, 18 (5), s. 517-535. Hentet gennem CBS Libsearch.

Moravcsik, Andrew (1998). *The Choice for Europe: Social Purpose and State Power from Messina to Maastricht*. Ithaca, New York: Cornell University Press.

Nairn, Tom (2000). *After Britain – New Labour and the Return of Scotland*. London: Granta Books.

Nairn, Tom (2003). *The Break-up of Britain: crisis and neo-nationalism*. Altona Vic: Common Ground Publishing.

National Assembly of Wales (Januar 2012). *Quick Guide: The Joint Ministerial Council*. Cardiff Research Service, National Assembly for Wales. Hentet d. 18. februar 2014 fra <http://www.assemblywales.org/qg12-0002.pdf>

National Records of Scotland (26. September 2013). *2011 Census: Key Results on Population, Ethnicity, Identity, Language, Religion, Health, Housing and Accommodation in Scotland - Release 2A*. Hentet d. 20. februar 2014 fra <http://www.scotlandscensus.gov.uk/documents/censusresults/release2a/StatsBulletin2A.pdf>

Nedergaard, Peter (2004). EU Leksikon – begreber, forkortelser, personer og politikker i et udvidet EU. København: Jurist-og Økonomforbundets Forlag.

No change in Scottish referendum voting intention (18. september 2013). Hentet 10. november 2013 fra Ipsos Mori
<http://www.ipsos-mori.com/researchpublications/researcharchive/3267/No-change-in-Scottish-referendum-voting-intention.aspx>

OECD (2008). *Concepts and Dilemmas of State Building in Fragile Situations: From Fragility To Resilience.* Journal on Development 2008, Volume 9, No. 3. Hentet d. 18. februar 2014 fra <http://www.oecd.org/development/incaf/41100930.pdf>

O'Gorman, Frank (1997). *The Long Eighteenth Century: British Political & Social History 1688-1832.* London: Hodder Arnold.

Oliver, Tim (17. marts 2014). *Londoners are not little Englanders.* Hentet gennem London School of Economics' hjemmeside d. 21. marts 2014
<http://blogs.lse.ac.uk/politicsandpolicy/archives/40452>

ONS – Office for National Statistics (2014). *Labour Market – Unemployment rate 6,9 %. December-February 2014.* Hentet d. 21. april 2014 fra <http://www.ons.gov.uk/ons/taxonomy/index.html?nscl=Labour+Market>

Panelbase/SNP (25. februar 2014). *Results from The SNP Poll - 24/02/2014.* Hentet d. 14. marts 2014 fra <http://www.panelbase.com/media/polls/SNPTables230214.pdf>

Panelbase/Wings Over Scotland (6. april 2014). *Results from Wings Over Scotland Poll - 06/04/2014.* Hentet d. 8. april 2014 fra <http://www.panelbase.com/media/polls/F5673tables.pdf>

Parker, George; Pickard, Jim og Aglionby, John (12. marts 2014). *Miliband knocks down early EU vote.* Hentet fra Financial Times' hjemmeside d. 14. marts 2014
<http://www.ft.com/cms/s/0/a3c5a674-a933-11e3-bf0c-00144feab7de.html#axzz2vw8qw4dz>

Pedersen, Thomas (2008). *When Culture becomes Politics: European Identity in Perspective.* Århus: Aarhus University Press.

Queen's University (2013). *John Buchan: "Lad O' Pairts".* Hentet 10. oktober 2013 fra <http://archives.queensu.ca/Exhibits/buchan/ladopairts.html>

Quigley, Elizabeth (26. november 2006). *Stone of Destiny's return – 10 years on.* Hentet d. 1. november 2013 fra BBC.co.uk
http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/scotland/6183050.stm

Rainsbury, Adam (2012). Scottish Independence and the European Union. *Diffusion: The UCLan Journal of Undergraduate Research.* Vol. 5, Issue 2. Lancashire: University of Central Lancashire. Hentet d. 5. januar 2014 fra <http://atp.uclan.ac.uk/buddypress/diffusion/?p=1220>

Ray, Celeste (2001). *Highland Heritage: Scottish Americans in the American South.* Chapel Hill: The University of North Carolina Press.

Regions hope to wield new powers with Lisbon Treaty (10. februar 2010). Hentet d. 29. januar 2014 fra EurActiv.com
<http://www.euractiv.com/regional-policy/regions-hope-wield-new-powers-li-news-257928>

Regionsudvalget (15. januar 2010). *En ny traktat: en ny rolle for regionerne og de lokale myndigheder.* Hentet d. 20. januar 2014 fra Regionsudvalgets hjemmeside

<http://cor.europa.eu/en/documentation/brochures/Documents/2fb6906d-60a6-46b8-b821-6fdf54d7049.pdf>

Renan, Ernest (1882). *What is a Nation?*. Text of a conference delivered at the Sorbonne on March 11th, 1882, in Ernest Renan, *Qu'est-ce qu'une nation?*, Paris, Presses-Pocket, 1992. Oversat af Ethan Rundell. Hentet d. 4. april 2014 fra http://ucparis.fr/files/9313/6549/9943/What_is_a_Nation.pdf

Riddoch, Lesley (5. december 2011). *Look North, Scotland*. Hentet d. 13. november 2013 fra <http://www.theguardian.com/commentisfree/2011/dec/05/north-scotland-nordic>

Rodgers, Mette (21. juli 2012). *Storbritannien er ved at gå op i sømmene*. Hentet d. 7. april 2014 fra <http://www.information.dk/306334>

Rosamond, Ben (2007). New Theories of European Integration. I Cini, Michelle (red.) *European Union Politics*, 2. Udgave, s. 117- 136. Oxford: Oxford University Press.

Rowe, Carolyn - tidligere Moore, hvilket kilden er oplistet som i bibliografiens.

Russell, Ben & Paul, Kelbie (9. december 2005). *How black gold was hijacked: North sea oil and the betrayal of Scotland*. Hentet d. 4. november 2013 fra <http://www.independent.co.uk/news/uk/this-britain/how-black-gold-was-hijacked-north-sea-oil-and-the-betrayal-of-scotland-518697.html>

Scotland Act 1998 (2013). Legislation.gov.uk. Hentet 2. oktober 2013 fra <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1998/46>

Scotland Bill nears completion (21. marts 2012). Hentet fra Scottish Governments hjemmeside d. 5. december 2013
<http://www.scotland.gov.uk/News/Releases/2012/03/ScotlandBill21032012>

Scotland Office (2014). *We Work on These Topics*. Hentet d. 11. april 2014 fra <https://www.gov.uk/government/organisations/scotland-office>

Scottish Legal History Research Guide (2013). Hentet d. 29. oktober 2013 fra Georgetown Law Library <http://www.law.georgetown.edu/library/research/guides/scottishlegalhistory.cfm#2-scottish-legal-history-an-overview>

Scottish independence: Devo max 'most popular option' among Scots (18. februar 2014). Hentet d. 15. marts 2014 fra BBC.com
<http://www.bbc.com/news/uk-scotland-scotland-politics-26245611>

Settle, Michael (27. august 2013). *Moore: Independence White Paper must be 'straight with the people'*. Hentet gennem Heraldscotland.com d. 9. december 2013
<http://www.heraldscotland.com/politics/referendum-news/moore-claims-snp-is-repackaging-independence.21986983>

Sevaldsen, Jørensen; Vadmand, Ole & Mustad, Jan Erik (2001). *Contemporary British Society*. København: Akademisk Forlag.

Smith, Anthony D. (1991). *National Identity*. London: Penguin Books.

Smith, Anthony D. (1995). *Nations and Nationalism in a Global Era*. Oxford: Polity Press.

Smith, Anthony D. (1998). *Nationalism and Modernism: A Critical Survey of Recent Theories of Nations and Nationalism*. London: Routledge.

Smith Anthony D. (2002). When is a Nation. *Geopolitics*, 7, Issue 2, pp. 5-32. London: Routledge. Hentet d. 15. august 2013 gennem CBS Libsearch.

Smith, Anthony D. (2003). *Nationalisme. Teori, ideologi, historie*. København: Hans Reitzels Forlag.

Smith, Anthony D. (2008). *The Cultural Foundations of Nations. Hierarchy, Covenant, and Republic*. Oxford: Blackwell Publishing.

Smith, Anthony D. (2009). *Ethno-Symbolism and nationalism – A cultural approach*. Oxon: Routledge

Smout, T.C (1994). *Perspectives on the Scottish Identity*. Scottish Affairs, no. 6, winter 1994, s. 101-113. Edinburgh: Institute of Governance, Edinburgh University.

SNP to relaunch Independence in Europe campaign (7. juli 2003). Hentet fra SNP.org d. 3. december 2013
<http://www.snp.org/media-centre/news/2003/jul/snp-relaunch-independence-europe-campaign>

Survation (13. marts 2014). *New Scottish Voting Intention Polling For Daily Record, Dundee University and Better Nation*. Hentet d. 14. marts 2014 fra
<http://survation.com/2014/03/new-scottish-voting-intention-polling/>

The Reformation of 1560 (2013). The Age of Reformation, 1542-1603. NQ Higher Scottish History. Hentet fra Education Scotland d. 29. november 2013 fra
<http://www.educationscotland.gov.uk/higherscottishhistory/ageofreformation/reformationof1560/index.asp>

The Reformed Orders & King David I (2013). BBC. Hentet d. 10. oktober 2013 fra
http://www.bbc.co.uk/history/scottishhistory/earlychurch/features_earlychurch_reformedorders2.shtml

The Scotland Act (2013). The Scottish Government. Hentet 3. oktober 2013 fra
<http://www.scottish.parliament.uk/visitandlearn/Education/21139.aspx>

The Scottish Government (8. august 2011). *Scotland in Europe*. Hentet d. 8. januar 2014 fra
<http://www.scotland.gov.uk/News/Releases/2011/08/08134255>

The Scottish Government (Opdateret d. 28. Marts 2012). *Relations with the UK Government on EU issues*. Hentet d. 3. juli 2013 fra <http://www.scotland.gov.uk/Topics/International/Europe/Our-Focus/UK-Gov>

The Scottish Government (26. november 2013). *Scotland's Future: Your guide to an independent Scotland*. Hentet gennem Scotreferendum.com d. 20. marts 2014 fra
<http://82.113.138.107/00439021.pdf>

The Scottish Parliament (2014a). Michael Lloyd, The Mace. Hentet d. 24. februar 2014 fra
<http://www.scottish.parliament.uk/visitandlearn/24496.aspx>

The Scottish Parliament (2014b). *The Scottish Parliament – past and present*. Hentet d. 11. april 2014 fra http://www.scottish.parliament.uk/EducationandCommunityPartnershipsresources/SP_Timeline_English.pdf

Torrance, David (2013). *The Battle for Britain: Scotland and the Independence Referendum*. London: Biteback Publishing.

What can the Scottish parliament do? (2013). The Scottish Parliament. The work of the Parliament. Hentet 1. oktober 2013 fra <http://www.scottish.parliament.uk/help/61875.aspx>

What is the difference between an MSP and an MP and what do they do? (2013). The Scottish Parliament. MSPs. Hentet 2. oktober 2013 fra <http://www.scottish.parliament.uk/help/61876.aspx>

Whitaker, Andrew (26. september 2013). *Who do we think we are? Scottish and not British*. Hentet d. 14. november 2013 fra <http://www.scotsman.com/news/politics/top-stories/who-do-we-think-we-are-scottish-and-not-british-1-3113520>

White, Isobel & Yonwin, Jessica (5. april 2004). *Devolution in Scotland*. Parliament and Constitution Centre. London: House of Commons Library. Hentet d. 6 oktober 2013 fra <http://www.parliament.uk/documents/commons/lib/research/briefings/snpc-03000.pdf>

Wiener, Antje & Diez Thomas (2004). *European Integration Theory*. Oxford: Oxford University Press.

Wivel, Anders (2013). From Small State to Smart State: Devising a Strategy for Influence in the European Union. I Wivel, Anders & Steinmetz, Robert (red.), *Small States in Europe: Challenges and Opportunities*, s. 15-30. Farnham: Ashgate Publishing.

2011 UK censuses (2013). Office for National Statistics. Hentet 3. oktober 2013 fra <http://www.ons.gov.uk/ons/guide-method/census/2011/uk-census/index.html>

Bilag

Bilag 1

Oversigt over *reserved* og *devolved matters*.

What is devolution?

Devolution is the transfer of powers from a central government to a regional authority.

In 1999 an Act of the UK Parliament created a **Scottish Parliament** and passed to it the power to make laws on a range of issues. These are known as **devolved matters**, and they include:

- Health
- Education
- Justice
- Police and fire services
- Housing
- Local government
- The environment
- Sports and the arts
- Social work
- Agriculture
- Many aspects of transports, including roads and buses.

However, the **UK Parliament** retained the power to make laws for Scotland on certain issues. These issues, which generally have a UK-wide or international impact, are known as **reserved matters**. They include:

- Benefits and social security
- Immigration
- Defence
- Foreign policy
- Employment
- Broadcasting
- Trade and industry
- Nuclear energy, oil, coal, gas and electricity
- Consumer rights
- Data protection
- The Constitution

Kilde: The Scottish Parliament (Oktober 2013). *Holyrood and Westminster – who does what?* 3. udgave. Scottish Parliamentary Corporate Body 2013.

Bilag 2

Timeline: Scotland's road to independence referendum

A referendum on Scottish independence is due to take place in the autumn of 2014. Explore the timeline to find out where the modern makings of this historic vote were forged.

Key event along the path to the Scottish referendum

September 2014

On Thursday, 18 September, people in Scotland begin voting in the independence referendum. They will be asked the yes/no question: "Should Scotland be an independent country?"

July 2014

A formal 16-week campaign period begins, during which time limits will apply to the amount of money registered campaigners can spend.

26 November 2013

Referendum blueprint revealed

Scotland's First Minister Alex Salmond has launched his government's independence blueprint, calling it a "mission statement" for the future. The 667-page White Paper - titled Scotland's Future: Your guide to an independent Scotland - promised a "revolution" in social policy, with childcare at its heart. Mr Salmond described the document as the "most comprehensive blueprint for an independent country ever published". But the pro-Union supporters said it was "full of meaningless assertions".

14 November 2013

MSPs pass referendum bill

Legislation to hold the Scottish independence referendum has been passed unanimously by the Holyrood parliament. The Scottish government's bill sets out the referendum rules, such as the question and campaign spending limits. The Scottish Independence Referendum Bill was passed less than two weeks before the SNP administration publishes its detailed case for independence.

26 August 2013

MSPs endorse referendum plan

Proposals for holding the Scottish independence referendum have been endorsed by the Holyrood parliament. The Scottish government's bill to hold the vote, in autumn 2014, has now cleared its first parliamentary hurdle. The legislation sets out the referendum rules, like the question to be asked and campaign spending limits.

21 March 2013

Referendum date revealed

The Scottish independence referendum date will take place on 18 September, 2014. First Minister Alex Salmond revealed the date as draft legislation on holding the vote was brought before MSPs at Holyrood. The Scottish government said it was a historic day, but opposition parties accused the SNP of keeping voters in the dark for too long.

12 March 2013

Teen vote proposals

Proposed legislation to let 16 and 17-year-olds vote in the referendum is formally brought to parliament. SNP ministers say the [Scottish Independence Referendum \(Franchise\) Bill](#) will ensure everyone aged 16 and over on the day of the autumn 2014 vote could take part. Deputy First Minister Nicola Sturgeon says young people have the biggest stake in the future of the country, while critics argue further clarity is needed.

11 February 2013

Separate state

The UK government publishes the first in a [series of papers](#), which cites legal opinion stating an independent Scotland would be seen as a separate state under international law. UK ministers also say Scottish devolution had become a trusted form of government that would be lost under independence. SNP ministers say it would be "staggeringly arrogant" of the UK government to suggest Scotland would be left with nothing.

30 January 2013

Referendum question agreed

The Scottish government [agrees to change the wording](#) of its proposed independence referendum question, after concern from the Electoral Commission that it may lead people to vote "Yes". SNP ministers accept the watchdog's recommendation to ask the yes/no question: "Should Scotland be an independent country?" The government also agrees to make changes to campaign spending limits.

16 January 2013

Lords approve referendum order

The House of Lords [unanimously approves](#) the legal transfer of powers to Holyrood to allow it to hold the independence referendum, which is required because constitutional matters are reserved to Westminster. The powers will be transferred under Section 30 of the 1998 Scotland Act, under a move previously agreed to by the Scottish and UK parliaments. It paves the way for the introduction of a Referendum Bill to Holyrood.

9 November 2012

Scottish government confirms preferred question

The Scottish government confirms the wording of the question it plans to put to the people of Scotland in the independence referendum. It wants to ask people to vote "yes" or "no" to the question: "Do you agree that Scotland should be an independent country?" The question is now being scrutinised by the Electoral Commission watchdog.

22 October 2012

Scottish government consultation published

The government in Scotland publishes analysis of more than 26,000 responses to its public consultation on the planned referendum on Scottish independence. Of those respondents who commented on the suggested question, 64% broadly agreed with the wording; 28% did not. The remainder had unclear or mixed views.

15 October 2012

Referendum deal signed by Cameron and Salmond

Ministers from the UK and Scottish governments reach a deal over the independence referendum. The final issues are settled between the two governments and the historic Edinburgh Agreement is signed by Prime Minister David Cameron and First Minister Alex Salmond. The agreement paves the way for a vote in autumn 2014.

9 October 2012

Referendum deal moves closer

Following a series of meetings between the Scottish government's deputy first minister, Nicola Sturgeon, and the UK government's Scottish secretary, Michael Moore, a statement suggests substantial progress is made, with a full agreement on the workings of the referendum to come "in the next few days".

25 June 2012

Better Together campaign launches

The Better Together campaign to keep the Union is launched with former chancellor Alistair Darling. The Labour politician compares independence to buying "a one-way ticket to send our children to a deeply uncertain destination". He argues Scotland could have the "best of both worlds", with a strong Scottish Parliament inside a secure UK.

25 May 2012

Yes Scotland campaign launches

The Yes Scotland campaign for independence is launched with the aim of encouraging one million Scots to sign a declaration of support by the time of the referendum in the autumn of 2014. Scottish First Minister Alex Salmond says independence will happen if that milestone is achieved. High-profile politicians and celebrities back the campaign.

17 May 2012

UK government publishes consultation responses

The UK government publishes responses to its independence referendum consultation. It had nearly 3,000 replies from business leaders, academics, politicians, organisations and individuals. Ministers at Westminster say the responses showed strong levels of support for a single, clear question on independence.

13 February 2012

Talks continue on referendum deal

First Minister Alex Salmond says he and Scottish Secretary Michael Moore make "modest progress" at referendum talks. The pair tries to iron out differences between the two sides. Mr Moore says there is still disagreement over the issue of timing. Mr Salmond says no agreement on "substantive issues" is reached.

25 January 2012

SNP sets out its question in a white paper

The Scottish government calls for public feedback on the question it wants to put to voters in a Scottish independence referendum. It asks: "Do you agree that Scotland should be an independent country?" The "Your Scotland, Your Referendum" consultation also asks if the public favours a second question on more Holyrood powers.

10 January 2012

Salmond announces a referendum for autumn 2014

First Minister Alex Salmond announces his intention to hold a referendum in the autumn of 2014. As he is doing this, Scottish Secretary Michael Moore makes a statement saying the Scottish government does not have legal powers to hold the ballot. He offers to resolve the issue by transferring powers to Holyrood.

November 2011

Lib Dems' Home Rule Commission set up

Former leader of the Lib Dems, Sir Menzies Campbell, is appointed chair of his party's Home Rule Commission. He says: "Home Rule has the same significance today as it had historically and best represents the views of the majority of people in Scotland." One of its aims is to examine the case for "the next step after Calman".

October 2011

SNP launches drive for independence

At its annual conference, the SNP officially launches its drive for independence - announcing details of an "unprecedented" effort to win the referendum. SNP Westminster leader, Angus Robertson, tells the party faithful that the campaign will appeal to people from all political backgrounds to secure a "yes" vote.

May 2011

SNP win majority government at Holyrood

The SNP storms to victory at the Holyrood election. Leader Alex Salmond says the majority win is "a victory for a society and a nation". The party bags 69 seats, Labour win 37, the Tories 15, the Lib Dems five and others three. Mr Salmond is vague about the timing of a referendum, saying it will be held in "the second half" of the parliament.

February 2010

SNP government publishes draft Referendum Bill

The minority Scottish government publishes a draft bill into its proposed independence referendum. It says voters will have the option of voting for either new powers for the Scottish Parliament or full independence from the UK. Opposition parties say they will vote down the plans.

June 2009

Calman Commission findings published

The findings of the Calman Commission - reviewing devolution 10 years on -are made public. Sir Kenneth concludes that Holyrood should take charge of half the income tax raised in Scotland. He also suggests that the Scottish Parliament should take control of national speed limits; drink-driving laws and airgun legislation.

August 2007

National Conversation for Scotland launched

"No change was no longer an option" - these are the words of Alex Salmond when he launches his government's National Conversation, a white paper setting out the "full range" of options for Scotland's constitutional future. The "conversation" runs until November 2009 and involves ministers being quizzed by the public.

May 2007

SNP form minority government

The seeds of the referendum are sown at the 2007 Holyrood election when the SNP ends eight-years of Labour/Lib Dem coalition government. The party wins 47 seats, one more than its Labour rivals. Despite initial talks with other parties, the SNP forms a minority government with Alex Salmond taking on the post of first minister.

Kilde: BBC (Senest opdateret 6. januar 2014). *Timeline: Scotland's road to independence referendum.*

Hentet fra BBC.com d. 12. januar 2014

<http://www.bbc.com/news/uk-scotland-scotland-politics-20546497>

Bilag 3

Sturgeons tale ved SNP National Assembly 7. juli 2003.

SNP to relaunch Independence in Europe campaign

Mon, 07/07/2003 - 00:00

SNP National Assembly met in Cumbernauld today [Saturday] to discuss current developments in Europe, including enlargement and the draft European Constitution and its implications for Scotland.

Speaking at the meeting, Shadow Minister for Europe, Nicola Sturgeon MSP, argued that these developments make the case for Independence in Europe more compelling than ever before.

Addressing delegates, Ms Sturgeon said:

" The Europe of the future is taking shape before our very eyes.

" Scotland must decide now whether it wants to be a player in these crucial developments and within the new Europe that emerges, or a mere bystander on the sidelines of discussions that will shape and define our relationship with Europe for generations to come.

" The draft EU constitution enshrines the powers of national Parliaments. The problem for Scotland is that the Scottish Parliament, in the context of the EU, is not a national Parliament.

" Member states, post-constitution as is the case now, will be the collective decision-makers on policy. Unless Scotland is a member state in our own right, we will always be outsiders looking in.

" Scotland should not settle for the second class status that the draft constitution bestows on regional parliaments. Our place is at the top table and there has never been a better time than now to make that case.

" Post enlargement, the EU will be – even more than it is now – a Union of small nations. 70% of all member states will have populations of less than 10 million.

" 7 out of 10 of the countries poised to join have populations similar to or smaller than Scotland. If Slovakia, Lithuania, Latvia, Slovenia, Estonia, Cyprus, Malta, can and will have seats at the top table, why not Scotland?

" Independence in Europe is a vision for Scotland that's time has come and the SNP must lead the debate with vigour and courage.

" The SNP is passionately pro-European. We believe in an enlarged, confederal Europe, not a bureaucratic super-state. But we are, more than anything - and this is what matters most - pro-Scotland in Europe.

" The question for the SNP is not, and never should be, whether we are in Europe or out of it. Euro-scepticism is a dead end. The question is how we make sure that Scotland's voice is heard and her influence felt where the decisions are taken.

“ Our fishing industry need protection, for example, but without independent representation there is no one there to do it. Tony Blair would much rather hold out against common foreign and defence policies than protect Scotland's vital national resources.

“ Scotland's future is at the heart of Europe. Only if we are there at the top tables can we help build the kind of Europe that we want and then play our full part in it.

“ The case for Scotland, independent in Europe, has never been more compelling.”

Ends.

Note to Readers

National Assembly is the SNP's forum for the development of policy within the party at which policy is debated and discussed, before being presented to the party for approval at National Council or Annual National Conference.

Kilde: *SNP to relaunch Independence in Europe campaign* (7. juli 2003). Hentet fra SNP.org d. 3. december 2013

<http://www.snp.org/media-centre/news/2003/jul/snp-relaunch-independence-europe-campaign>

Bilag 4

Kapitlet *Scotland in the European Union* fra Scotland's Future: Your Guide to an Independent Scotland.

Scotland in the European Union

The choices open to us

We believe that Scotland's natural position is as an active participant in the EU, which provides us with unparalleled access to a market of over 500 million people.

We believe that an independent government, acting to protect Scotland's national interests within the EU, can restore some of the ground lost in recent decades when key Scottish industries have not been a priority for Westminster in EU negotiations. The debate over Scotland's relationship with the EU is, however, one that will almost certainly feature in future Scottish election campaigns, with some arguing for a looser form of partnership. The advantage of independence is that the people of Scotland will have the sole and final say. We will not be taken out of the EU against our wishes as may turn out to be the case if we are not independent.

Within the EU there will be important opportunities for future Scottish governments to determine priorities and maximise the benefits of our membership. These include:

- **Scotland's democratic voice in the EU:** the EU has considerable influence over Scotland's economic and social welfare, from the single market to its common policies on a wide range of social and

cultural matters. Independent membership of the EU would ensure that the Scottish Government is able, for the first time, to participate at every level in the EU legislative and policy process. With independence the Scottish Parliament will have an enhanced role in EU issues, holding the Scottish Government to account for positions taken in the EU, and ratifying reforms to the EU treaties

- **prioritising interests and partnerships:** as an independent member state, Scotland will be in a much better position to advance our interests than as part of the UK. In practice the EU seeks consensus - solutions acceptable to all member states. To reach unanimity, all countries whatever their size have an equal say, and can advance their arguments and interests. On the rare occasions in which a consensus cannot be reached, a formal vote is held to settle the common position. Scotland would have our own votes on these occasions, and would align our votes with those member states whose interests best match Scotland's. An independent Scotland can therefore never find itself in a less favourable position than now - when we do not have our own voice - in representing Scotland's interests in the EU. Indeed, smaller EU member states tend to be relatively more successful in negotiations than are the large member states [\[249\]](#)
- **focused engagement:** the most successful EU member states develop clear strategies and priorities for engagement with the EU. Independence will allow the Scottish Government to focus effectively on our strategic priorities, which include: energy and climate change; marine environment including fisheries; agriculture; research and creativity; and freedom, security and justice. Strategic priorities for an independent Scotland in the EU are likely to include: completing the internal market, especially an EU-wide single market for services; maximising the opportunities for Scottish firms within the priority actions identified by the Commission to stimulate growth; collective action on major societal challenges such as energy security, climate change, healthy and active ageing, sustainable growth, improved public health and reducing societal inequalities; co-operation on Justice and Home Affairs to tackle organised crime and terrorism; and helping Scottish citizens to live and work in other member states, and vice versa
- **participating in the Europe 2020 growth agenda:** an independent Scotland will participate fully in, and benefit from, the range of economic policy initiatives that are being developed and delivered within the framework of the EU's Europe 2020 growth strategy: exploiting digital technologies; bolstering innovation in products, services and business models; enhancing employment prospects for young people; promoting renewable energy and the resource efficiency of economic activity towards a low-carbon economy; promoting industrial competitiveness; and reducing poverty and social exclusion
- **reform of the EU:** an independent Scotland will be able to play a full and constructive role as a member state of the EU, including in reform of the EU itself to bring it closer to its citizens and address their concerns. Considerations for future Scottish governments will include actions to tackle three main issues: distance between the EU institutions and EU citizens; longer-term EU level policies to deliver sustained economic recovery across all member states; and an active role for member states to work together in partnership to deliver key EU objectives

An independent Scottish Government will, for the first time, be able to promote Scottish economic interests directly, protect Scottish citizens and participate on equal terms as all other member states in EU affairs. The only government capable of properly representing Scotland's interests in the EU decision-making process is a government elected by, and directly accountable to, the people of Scotland.

Our priorities for action

The Scottish Government, supported by the overwhelming majority of Members of the Scottish Parliament, believes that membership of the EU is in the best interests of Scotland. It is our policy, therefore, that an independent Scotland continues as a member of the EU.

The major advantages of continued EU membership are:

- access to the EU single market: the world's largest single market, with free movement of goods, services, capital and people. The EU accounted for around 46 per cent of Scotland's international exports in 2011^[250] and 160,000 citizens from other member states live, work or study here^[251]. Membership of the EU single market plays an important role in attracting foreign direct investment to Scotland
- being part of an organisation with a global reach, contributing directly to the collective stance of the EU in world trade negotiations, including bilateral arrangements with third countries, and represented by the collective weight of the EU in any international trade disputes
- a shared social agenda to promote social cohesion across the EU. The economic gains of the EU need to be shared among all Europe's citizens and the EU social agenda should protect the rights and interests of workers and families, without stifling labour markets or undermining economic competitiveness
- the ability to match and retain talent, ensuring businesses continue to attract the best workers from across the EU to Scotland, and Scottish citizens continue to move freely within the EU to work, study and live, gaining experience which they can share on return to Scotland
- a partnership approach to freedom, security and justice: engaging with EU partners against organised crime, terrorism, drug and people trafficking and money laundering
- the opportunity to play a full role in the EU's common foreign and security policy, including co-operation to enhance Europe's defence capability and enhancing Scotland's contribution to international development and environment goals, such as the Millennium Development Goals

With independence, Scotland will take its proper place as a full member within the structures of the EU, giving us the ability to effectively represent Scottish interests within the EU.

Following a vote for independence the Scottish Government will immediately seek discussions with the Westminster Government, with member states and with the institutions of the EU to agree the process whereby a smooth transition to independent EU membership can take place on the day Scotland becomes an independent country.

The discussions will be held during the period in which Scotland remains part of the UK and by extension, part of the EU. This will allow the transition to independent EU membership to proceed without disrupting the continuity of Scotland's current position inside the EU single market or the rights and interests of EU citizens and businesses in Scotland. The Scottish Government believes that ensuring a seamless transition to independent EU membership will be in the best interests of Scotland, all member states and the EU in general, as well as those individual EU citizens and businesses who would be affected by any alternative approach.

The Scottish Government has proposed an 18-month period between the referendum and independence, which we believe is realistic for the terms of Scotland's independent membership of the EU to be agreed

and all the necessary processes completed. It also provides sufficient time for the Scottish Government to undertake the necessary legal and institutional preparations for independent EU membership.

The Scottish situation is *sui generis*. There is no specific provision within the EU Treaties for the situation where, by a consensual and lawful constitutional process, the democratically determined majority view in part of the territory of an existing member state is that it should become an independent country.

Article 49 of the Treaty of the European Union provides the legal basis, and defines the procedure, for a conventional enlargement where the candidate country is seeking membership from outside the EU. As Scotland joined the EU in 1973 this is not the starting position from which the Scottish Government will be pursuing independent EU membership. Article 49 does not appear to be the appropriate legal base on which to facilitate Scotland's transition to full EU membership.

The alternative to an Article 49 procedure, and a legal basis that the Scottish Government considers is appropriate to the prospective circumstances, is that Scotland's transition to full membership is secured under the general provisions of Article 48. Article 48 provides for a Treaty amendment to be agreed by common accord on the part of the representatives of the governments of the member states.

Article 48 is therefore a suitable legal route to facilitate the transition process, by allowing the EU Treaties to be amended through ordinary revision procedure before Scotland becomes independent, to enable it to become a member state at the point of independence.

The Scottish Government recognises it will be for the EU member states, meeting under the auspices of the Council, to take forward the most appropriate procedure under which an independent Scotland will become a signatory to the EU Treaties at the point at which it becomes independent, taking into account Scotland's status as an EU jurisdiction of 40 years standing. The European Parliament will also play its role in Scotland's transition.

The Scottish Government will approach EU membership negotiations on the principle of *continuity of effect*: that is, a transition to independent membership that is based on the EU Treaty obligations and provisions that currently apply to Scotland under our present status as part of the UK, and without disruption to Scotland's current fully integrated standing within the legal, economic, institutional, political and social framework of the EU.

We recognise that specific provisions will need to be included in the EU Treaties as part of the amendment process to ensure the principle of continuity of effect with respect to the terms and conditions of Scotland's independent EU membership, including detailed considerations around current opt-outs, in particular the rebate, Eurozone, Justice and Home Affairs and the Schengen travel area.

Scotland is likely to be a net financial contributor to the EU, subject to negotiation on issues such as the rebate and Scottish take up of EU funding programmes. The EU budget has been agreed until 2020. We see no reason for re-opening current budgetary agreements. Prior to 2020, we consider that the division of the share of the UK rebate would be a matter for negotiation between the Scottish and Westminster Governments.

Our intention to retain Sterling as the currency of an independent Scotland is based on an analysis of the potential impact of the alternative currency options on Scottish people and businesses, including the ease with which they can conduct their business with people and companies across the rest of the UK and beyond. While the Scottish Government recognises the political and economic objectives of the Eurozone, an independent Scotland will not seek, nor will we qualify for, membership of the Eurozone. Scotland's participation in the Sterling Area will not conflict with wider obligations under the EU treaties.

As Article 140 of the Treaty on the Functioning of the European Union (TFEU) makes clear, an EU member state is only permitted to join the Eurozone and adopt the Euro as its currency if the "convergence criteria" have been met. These convergence criteria include:

- inflation rate: the applicant country's inflation rate to be no more than 1.5 percentage points higher than the three lowest inflation member states of the EU
- government finance: the applicant country ratio of annual deficit to GDP to be less than 3 per cent and ratio of gross debt to GDP to be less than 60 per cent
- exchange rate: applicant countries must have been a member of the Exchange Rate Mechanism II (ERM II) for two consecutive years and should not have devalued its currency during that period
- long-term interest rates: the applicant country's nominal long-term interest rate must not be more than two percentage points higher than in the three lowest inflation member states

Under the TFEU a member state that fails any of these four tests will not be permitted to join the Eurozone.

It is important to note that the decision as to when, or if, to include a currency in the ERM II - a pre-condition for Eurozone membership - rests entirely with individual EU member states. The UK (and thus Scotland) is not a member of ERM II. If a national government decides not to join the ERM, as it is entitled to do, then by definition it cannot become eligible for membership of the Eurozone. Sweden is an example of an EU member state in this position - despite being an EU member since 1995, Sweden is not in the ERM II.

This Government will not seek membership of the Schengen area either. Instead, an independent Scotland will remain an integral part of the broader social union of close economic, social and cultural ties across the nations of the UK (including the Isle of Man and the Channel Islands) and Ireland. An essential part of this social union, and one that will be fully maintained with independence, is the free movement of nationals between Scotland and the rest of the UK and Ireland. There are no circumstances in which the Scottish Government would countenance any measure being taken that jeopardized the ability of citizens across the rest of the UK and Ireland to move freely across our borders as they are presently able to do. It is for this reason that following independence Scotland will remain part of the Common Travel Area (CTA), which dates back to the 1920s.

There are absolutely no grounds to believe that the EU would challenge Scotland remaining part of the CTA rather than joining the Schengen area. The EU has spent all of its 50 or so years of existence seeking to remove borders across the EU. The EU Treaties recognise that membership of the Common Travel Area is not compatible with membership of the Schengen area.

The current CTA between the UK and Ireland is based on administrative agreements, rather than binding treaty obligations to which an independent Scotland would succeed. These arrangements are reflected in

the UK's immigration laws (and those of the Republic of Ireland) and could be replicated by an independent Scotland in due course. Within the CTA, an independent Scotland will work with the Westminster and Irish Governments to ensure that visa and immigration controls and practice meet certain shared standards. The detail of this would require negotiation but full harmonisation is not required; Ireland and the UK already operate different immigration systems within the Common Travel Area.

More generally, the Scottish Government will seek to retain the current flexibility to opt into new measures on Justice and Home Affairs. An independent Scotland will seek to participate wherever possible in new proposals, which can bring significant benefits to Scotland and the whole of the EU.

Kilde: The Scottish Government 2013, s. 216-224.

Bilag 5

Staus Quo, Devo max og Independence - Oversigt over de tre konstitutionelle løsninger som deler Skotland. Skotterne skal d. 18. september 2014 stemme ja eller nej til spørgsmålet 'Should Scotland become an independent country?'. De skal således vælge mellem uafhængighed eller status quo, muligheden for Devo max er ikke en mulighed på stemmesedlen.

The options – and key arguments

Option	Arguments for	Arguments against	Who supports
Status quo - the UK government in charge of most taxation, welfare and economy	The UK is the most successful economic and political union of modern times – change needs to be slow and careful. The UK brings security and shared risk, and common values.	It fails to recognise Scotland's unique needs, values and aspirations; Scotland's interests are always secondary to England's. The UK is run by parties which Scotland rejected.	Ruth Davidson, Scottish Tory leader; Lord Forsyth, former Scottish secretary; Sir Malcolm Rifkind, former foreign secretary. (Kampagnen Better Together, ført an af Alistair Darling, tidligere Chancellor of the Exchequer under Gordon Brown, støttet af Scottish Labour, Scottish Conservative Party og Scottish Liberal Democrats).
Devo-max* - this is the catch-all nickname for the proposal known as devolution max where Scotland would have complete control over taxation and political	-	-	-

decisions, also known as full fiscal freedom, but remain within the UK, sharing services like defence and foreign affairs. It can also be known as "indy lite".			
Independence - giving Scotland full control over all taxes, laws and North Sea oil while keeping sterling and the Queen	There is no reason why Scotland cannot control its own destiny, become equal to England, and take its full place in the world. Scotland and England would remain firm friends.	Scotland would face greater financial risks, lose the security of UK, and gain little that further devolution would give. It would rely on a foreign bank and be in damaging competition with its closest, larger neighbour.	Alex Salmond, Scottish National party, Scottish Green party, Sir Sean Connery, Sir Brian Souter, Stagecoach owner, the Scottish Socialist party and Solidarity. (Kampagnen Yes Scotland, ført an af SNP, støttet af Scottish Greens, Scottish Socialist Party, organisationerne Women for Independence og Business For Scotland).

*Idet denne løsning ikke er i spil på stemmeseddelsen, argumenteres der ikke for devo-max i argument i den nuværende politiske debat. Dog viser meningsmålinger, at det er en populær løsning blandt befolkningen.

Kilde: Carrell, Severin (23. april 2013). *Scottish independence: the essential guide*. Hentet fra theguardian.co.uk d. 18. november 2013
<http://www.theguardian.com/politics/scottish-independence-essential-guide>